

ምዕራፍ አምስት አማላጅ

በዚህ ምዕራፍ ከቁ.1-6 ያለው ከህነትን የሚመለከት ስለሆነ በምዕራፍ ሦስት ላይ ታይቷል። ከቁጥር 11-14 ያለውን ደግሞ ምክር ስለሆነ በምዕራፍ አራት ግጥቃለያ ላይ በንመለከተው የበለጠ ግልጽነት ይኖረዋል። አሁን ራሱን አስቸለን የምንመለከተው የአማላጅነትን ጉዳይ ሲሆን መነሻችንም በዚህ ምዕራፍ ከቁ.7-10 የተጠቀሱት ኃይለ ቃላት ናቸው። ምልጃን የተመለከተን ሁሉ በዚህ ምዕራፍ ሥር እንመለከታለን። ለአብነትም ዕብ.7+25፤ ሮሜ.8+34፤ 1ኛጢሞ.2+5፤ ሮሜ.8+26 1ኛዮሐ.2+1 የመሰሉትን እንመለከታለን።

«እርሱም በሥጋው ወራት ከሞት ሊያድነው ወደሚችል ከብርቱ ጩኸትና ከእንባ ጋር ጸሎትንና ምልጃን አቀረበ+ እግዚአብሔርንም ስለ መፍራቱ ተሰማለት፤ ምንም ልጅ ቢሆን+ ከተቀበለው መከራ መታዘዝን ተማረ፤ ከተፈጸመም በኋላ በእግዚአብሔር እንደ መልክ ጺዴት ሹመት ሊቀ ካህናት ተብሎ ስለ ተጠራ+ ለሚታዘዙለት ሁሉ የዘላለም መዳን ምክንያት ሆነላቸው።» ዕብ. 5+7-10። ይህን የመሰሉ ጥቅሶችን በማንሳት ሉተራውያን ጌታችንን አማላጅ ነው /ሉቱ ሰብሐት/ በማለት ያስተምራሉ። ለመሆኑ ማማለድ ምንድን ነው? በምልጃ ውስጥ ስንት አካላት ይሳተፋሉ? ኢየሱስ ክርስቶስን ሰው የሆነው ስለዚህ ነውን? የሚሉትንና መሰል ጥያቄዎችን በቅዱሳት መጻሕፍት ምስክርነት መገንዘብ ያስፈልጋል።

5.1. ትርጓሜ:- ተንበለ:-ለመነ አማለደ ከሚለው ገስ ተንባለ:-የሚለምን የሚጸልይ፤ ማላጅ፤ አማላጅ አቆላማዊ የሚል የግብር ስም ይወጣል። ስለዚህ አማላጅ ማለት በሁለት አካላት መካከል ገብቶ እንዱን ስለ ሌላው የሚለምን ማለት ነው። ከዚህ

እንጾር ጌታችንን በግብር ስም አማላጅ የሚሉት ሰዎች « ኢየሱስ ስለ ሰው ወደ እግዚአብሔር የሚለምን የሚጸልይ ነው» ግለታቸው እንደሆነ እንገንዘባለን። የጸፋትም ይህንኑ ነው። እኛ ግን ክርስቶስን ገዑ ገቢዩ ሑፋ እምኔዩ- ወደ እኔ ኑ+ ከእኔ ሂዱ/ ብሎ የሚፈርድ፤ ቀድሞውንም የሚግለድ የሚለመን እንጂ የሚግለድ የሚለምን አይደለም ብለን እናምናለን፤ ቅዱሳት መጻሕፍትም ይህንኑ ያስረግጣሉ።

5.2. በምልጃ ወቅት የሚሳተፉ አካላት:-

በምልጃ ውስጥ የተለያዩ እኔ ባይ አካላት እንጾሉ ለመረዳት የሚያጸግን አይደለም። ምክንያቱም ምልጃ አንዱ ስለ ሌላው የሚያቀርበው ልመና ነውና የሚለምን፤ የሚለመንለት፤ የሚለመን ሦስት አካላት ይሳተፋቸዋል።

ሀ/ የሚለመነው /የሚግለደው:- ይህ አካል የመፍረድ ሥልጣን ያለው የፈተውን ያደርግ ዘንድ የሚቻለው አካል ነው። በነገሩ ድንነት ለሚፈጸመው ምልጃ ይህ አካል እግዚአብሔር ብቻ ነው። እግዚአብሔር ሁልጊዜም የሚለመን እንጂ የሚለምን አይደለም። ለሰውም ሁሉ እንደ ሥራው መከፈል የሚቻለው፤ የሁሉም ዋጋ በእርሱ ዘንድ ያለ፤ የሚተካከለው የሌለ፤ ባዕል ጸጋ ጻኛ፤ እውነተኛ ፈራጅ አምላክ ነውና። «እነሆ በቶሎ እመጣለሁ፤ ለእያንዳንዱም እንደ ሥራው መጠን እከፍል ዘንድ ዋጋዬ ከእኔ ጋር አለ።» ራዕ.22+12፤ «እነሆ+ ዋጋው ከእርሱ ጋር ደመወዙም በፊት ነው።» ሊሳ.40+10፤ «ከከብሩ ውበት ከጽዮን እግዚአብሔር ገልጥሆና ይመጣል።» እንዲል። መዝ.49+2።

ለ/ የሚለምነው /የሚግለደው:- ይህ ደግሞ ከተለማኑ ጋር በቅርብ የሚተዋወቅ፤ እውነቱን ለማስረዳት የበቃ፤ ይቅርታ ሊያስጥ የታመነ፤ ይልቁንም ከተሟላጁ ባለሟልነትን ያገኘ ነው። በቤተ

ክርስቲያናችን ትምህርት ይህን ሥራ የሚሠሩት በባሕርይው ቅዱስ ክህነው ከእግዚአብሔር በጸጋ የከበሩ ቅዱሳን ናቸው።

ቅዱሳን በሃይማኖት በምግባር እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኙና በፊቱም እውነትን የሚናገሩ ስለሆኑ የበደሉትን ይቅር እንዲል በለመኑት ጊዜ ከሰጣቸው ባለሟልነት የተነሳ ፈጥኖ ይቅር ይልላቸዋል። ለምሳሌ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ተቆጥቶ ላጥፋቸው ባለ ጊዜ ሙሴ ሰላቀረበው ልመና እግዚአብሔር ራራቸዋል። «...እግዚአብሔርም በሕዝቡ ላይ ሊያደርግ ሰላባበው ከፋት ራራ።» ዘጸ.32+9-14፤ «እንዳያጠፋቸው ቁጣውን ይመልስ ዘንድ የተመረጠው ሙሴ በመቅሰፍት ጊዜ በፊቱ ባይቆም ኖሮ ያጠፋቸው ዘንድ ተናገረ።» መዝ.105+23 እንዲል።

ሐ/ የሚለመንለት /ምልጃ የሚተርጠለት/- ይህ ሦስተኛው አካል ሲሆን መበደሉንና ኃጢአት ማድረጉን ዐውቆ በእግዚአብሔር ፊት በትኩት ሰብእና ልመናውን በማቅረብ ምልጃን የሚጠይቅ ምእመን ነው። ይኸም የተመሰገነውን መቶ አለቃ ይመስላል። «አንድ የመቶ አለቃም ነበረ፤ የሚወደውም ባሪያው ታሞ ሊሞት ተርቦ ነበር። ስለ እየሱስም በሰማ ጊዜ የአይሁድን ሽማግሌዎች ወደ እርሱ ላከና መጥቶ ባሪያውን እንዲያድን ለመነው።» ሉቃ.7+2-10። በእርግጥ ቅዱሳን ለምልጃ የሚግጠናቸውን ብቻ ሳይሆን በእነርሱ ላይ ለተነሡትም ሰዎች ይጸልዩላቸዋል እንጂ አይጸልዩባቸውም፤ ይቅርታ በማድረግ እምላካቸውን ይመስሉታልና። ሐዋ.7+60።

ስለዚህ ምልጃ ስንል እነዚህን ሦስት አካላትና ትክክለኛ ተግባራቸውን ማስታወስና ማወቅ ይኖርብናል።

3.3. ምልጃ ለምን ያስፈልጋል?
ለመሆኑ ምልጃ ስለ ምን አስፈለገ? እግዚአብሔር ያለ ሦስተኛ ወገን ሲነገሩት ስለማይሰማ ነውን? ወይስ የእግዚአብሔር

ፍርድ በጠበቃው ችሎታ የሚለወጥ ስለሆነ? ምልጃስ በማጭበርበርና ሰነድ በመለወጥ ኃጥኡን ጻድቅ ማድረግ ነውን? ታዲያ ምንድን ነው ምልጃ? አንዳንድ ሰዎች እኛ እግዚአብሔርን በቀጥታ ማነጋገር እንችላለን እርሱም ይሰማናል፤ ስለዚህ ሦስተኛ ወገን አያስፈልገንም ይላሉ። በውኑ ምልጃ የሚሹት ወገኖች እግዚአብሔር አይሰማንም ብለው ይሆንን ወይስ ስለ ሌላ?

ሀ/ ድንኳን ሥርዓት ስላለው።

እግዚአብሔር ሰው ሳይሆን ሰውን ለማዳን አይቻለውምን? የሚል ጥያቄ ብናነሳ «ስለማይቻለው ነው» የሚል ሰው ሊኖር አይችልም፤ እግዚአብሔርን «እምላክ» ነው ብሎ እስካመነ ድረስ። ታዲያ ለምን ሰው ሆነ? ስንል እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን ሥርዓት እንዳለው ወይም ፍርዱ ርቱስ እንደ ሆነ እግዚአብሔርም የሠራውን ሥርዓት እንደሚጠብቅ ቅዱሳት መጻሕፍት ያስረዳሉ። «የኋለኛው ጠላት የሚሻረው ሞት ነው፤ ሁሉን ከእግሩ በታች አስገዝቷልና። ነገር ግን ሁሉ ተገዝቷል ሲል፣ ሁሉን ካስገዛለት በተር መሆኑ ግልጽ ነው። ሁሉ ከተገዛለት በኋላ ግን እግዚአብሔር ሁሉ በሁሉ ይሆን ዘንድ በዚያን ጊዜ ልጁ ራሱ ደግሞ ሁሉን ላስገዛለት ይገዛል።» 1ኛቆሮ.15+28 እንዲል።

እምላካችን እግዚአብሔር ለሠራው ሥርዓት ራሱን በማስገዛት አላይቶናል። ከዚህ የተነሳ ተጠምቆ የዕጻ ደብዳቤያችን ቢደመሰስም ለእኛም ጥምቀት እንደሚያስፈልገን ነግሮናል። ከእግዚአብሔር የምንወለድበት ሥርዓት አድርጎታልና። የሐ.3+1-12። እንድንጸም፤ እንድንጸልይ፤ እንድንመጸውት... ሥርዓት ሠርቶልናል። ማቴ. 6+1-34። ይህ ሁሉ ሥርዓት የተሠራው እርሱ በፈጸመው የቢዛነት ሥራ እግዚአብሔር እኛን ማዳን ስለማይችል አይደለም፤ የመጻፍችን ሥርዓት ሆነው የተሰጡን ሁሉ የቢርክራቢ ቅደም ተከተሉች ሳይሆኑ

እርሱ ያደረገልንን የማመናችን ማረጋገጫዎች ተገደን የምንጸድቅም የምንኮነንም ስላልሆነ ወድደን፤ ፈቅደንና መርጠን መሄዳችንን የምናስረግጥባቸው የመታመናችን ምስክሮች ናቸው። «ጥምቀት ልጅነት ያስጣል» ብሎ የሚያስተምር እመነ የሚባለው «የተጠመቀ» ጊዜ ስለሆነ ነውና። ነገር ግን የማይጠመቅ ምእመን አይባልም።

ምልጃም ከእነዚህ የድንበት መንገድ ሥርዓቶች ውስጥ አንዱ ነው። ለምሳሌ ያህል በዮሐ.2+1-11 ስንመለከት እመቤታችን «ለጌታችን የወይን ጠጅ የላቸውም» ስትል የተናገረችው ጌታችን ማለቱን ስለማያውቅ አይደለም፤ የእርሱን ግወቅም እመቤታችን ስለማታውቅ አይደለም፤ የእርሱን አምላክነት እርሷ ታውቃለችና፤ ነገር ግን ጌታችን አስገድዶ የሚሰጥ አይደለም። ስለዚህ የሚለምን ወይም የሚጠይቅ ያስፈልገ ነበር። ባለ ሠርጉቹ ይህን ስላልተገነዘቡ አልጠየቁትም እንጂ ቢደረግላቸው የሚጠሉ ሆነው አልነበረም። እንኳን እነርሱ ደቀ መዛሙርቱም ገና አላመኑም ነበርና፤ ገባሬ ተአምራት መሆኑን የምታውቅ፤ ልመና ተቀባይ መሆኑንም የምታምን እመቤታችን ለመነቸው ማለደችው፤ እርሱም ተለመደች፤ የፈቀደችውንም ፈጽመላት።

ይህ ከእግዚአብሔር ዘንድ የተዘጋጀ ሥርዓት ነው። ከዚህም በፊት እግዚአብሔር ሰው ይሆን ዘንድ በወደደ ጊዜ ወደ ቅድስት ድንግል ማርያም ቅዱስ ገብርኤልን የላከው እርሷ ያለችበትን ቅዱስ ገብርኤል እንጂ እርሱ ስለማያውቅ ወይም መናገር የሚችለው መልአኩ እንጂ እርሱ ስለማይችል አይደለም፤ እግዚአብሔር የእርሱን ወደ እኛ መምጣት ፈቃድ ጠያቂ መልአክተኛ ካሰፈለገው፤ ይልቁንም እኛ የእግዚአብሔርን መንግሥት ለመውረስ ለእንዴት አብልጠ ጠያቂ አያስፈልገንም፤ ይህንም ሥርዓተ መንገድ እርሱ አበጀው እንጂ እኛ አላመጣነውም። የኢዮብን ባልንጀሮች እግዚአብሔር አናገሯቸዋል፤ ቀድመው የተናገሩትንም ስምቷል፤ እንዲጸኑ ቢፈልግ

ግን ወደ ኢዮብ የላካቸው ሥርዓተ ድንበት ስለሆነ ነው። ኢዮ 42+7-8 ጌታችን ድንበት በሥርዓት የሚፈጸም የሃይማኖት ጉዞ መሆኑንና ለዚሁም አብነታችን እርሱ እንደሆነ ቢናገር «እኔ መንገድ ነኝ» ብሏል። ዮሐ.14+6። ስለዚህ ድንበት ሥርዓት ያለው በሃይማኖት ወደ እግዚአብሔር የሚያደርጉት ጉዞ ውስጥ አንዱ ምልጃ ነው።

ለ/ የእግዚአብሔርን ብዙነት ምሕረት

የምሕረት ብዛት/ እንድናውቅ፡-

እግዚአብሔርን ከበደለ በኋላ የሚጸጸት ሰው አለ፡ የማይጸጸትም አለ፡ እንደ በደለ አያውቅምና። እንደ በደለም እያወቀ ልቡናውን የሚያገዝፍ አለ። ሰው እንደበደለ በተሰማው በደለም በቆረቆረው ጊዜ እግዚአብሔርን ይለምናል። ሲለምን ግን እግዚአብሔር እንዲምረው የሚያሳስበው ከእርሱ የተሻሉትን የሚበልጡትን እግዚአብሔር ደስ የሚያሰኝባቸውን ሰዎች በማሳሰብ ነው። ምክንያቱም የእግዚአብሔር ምሕረት ተሰፍሮ የምትለካ ስላልሆነች፤ ደጋጉቹን ባሰበ ጊዜ ብዙነት ምሕረቱ ስለሚፈሰስ ኃጥላንም ይቅር ይባላሉና።

እነ ሙሴ እንዳዊት ስለ አስራኤል ሲለምኑ በደጋጉቹ በኩል አድርገው ነበር፤ ቅዱሳኑ በአካለ ሥጋ ባይኖሩ እንኳን ስለ ኃርሱ የሚደረገው ምሕረቱ በዘመን የማይገታ በመሆኑ ነው። «...ዘራችሁን እንደ ሰማይ ከዋክብት አበዛላሁ፤ ይህችንም የተናገርኋትን ምድር ሁሉ ለዘራችሁ እሰጣታለሁ፤ ለዘላለምም ይወርሷታል ብለህ በራሱ የማልህ ላቸውን ባሪያዎችህን አብርሃምንና ይስሐቅን እስራኤልንም አብብ። እግዚአብሔርም በሕዝቡ ላይ ሊያደርግ ሰላሰበው ክፋት ራራ።» ዘጸ. 32+13-14 ተብሎ እንደ ተጻፈው በዘመን የማይገታ የእግዚአብሔር ምሕረት በእስራኤልም ሰደል ላይገደብ በዝቶ የተደ

ረገው ሙሴ አብርሃምንና ይሰሐትን እስራኤል የተባለ ያስቆጠንም እንሥቶ ስለ ማለደው ነው።

ሙሴ የእግዚአብሔርን ብዝሃ ምሕረት በትዳላን ስም የሚማለድ መሆኑን ስለ ዐወቀ አደረገው፡ እንጂ እኔ እበቃለሁ አላለም። ስለዚህ እግዚአብሔር ምልጃን የፈቀደው በዘመን የማይገታ ምሕረት ያለው መሆኑን ዐውቀን እንድንጠቀም ነው። «ለአባቶቻችን እንደተናገረ ለአብርሃምና ለዘሩ የዘላለም ምሕረቱን እስከ እስራኤልን ብላቴናውን ረድቷል።» ሉቃ.1፡55 እንዳለች እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም እግዚአብሔር በትዳላት በኩል ዘላለማዊ ምሕረትን አድርጓል። ከብሩ፣ ገናንነቱ፣ ጌትነቱ የሚታወቀውም በእነርሱ ስም በማለድነው ጊዜ ነው።

ሐ/ የእግዚአብሔርን ባለሟሎች ለይተን እንድናውቅ

በቃል ኪዳናቸውም እንድንጠቀም፡-

እግዚአብሔር በወዳጆቹ ዙላጊዜ ይደሰታል፤ በለዚህም የሚታሰቡበትን ቃል ኪዳን ይገባላቸዋል። «ከመረጥሁት ጋር ቃል ኪዳኔን አደረግሁ፤ ለባሪያዬም ለዳዊት ማለሁ» መዝ.88፡3 እንዲል ከመረጣቸው ጋር ቃል ኪዳን አድርጓል፤ መሐላም ገብቷል። እግዚአብሔር ይህን ዐውቀን እንድንጠቀምበት ይፈልጋል። ከላይ እንደተመለከትነው የኢየሱስ ባልንጀራዎች ወደ ኢየሱስ የላካቸው እርሱ ለኢየሱስ ያለውን ፍትርና ጸሎቱን እንደሚሰማለት የገባለትንም ቃል ኪዳን ዐውቀው እንዲጠቀሙ ነው። ኢዮ.42፡7-8።

ሙሴ ለእስራኤል ለምና ምሕረትን ያስገኘው እግዚአብሔር ከነአብርሃም ጋር ያለውን ወዳጅነት የገባላቸውንም ቃል ኪዳን ስለሚያውቅ ነው። እግዚአብሔር ባለሟል ያደረጋቸውን ሰዎች ግወት ቢሳናቸውና በእነርሱም ላይ የዓመጸ ንግግር ቢናገሩ ይገሥ ጸቸዋል፤ እርጉና ማርያም በሙሴ ላይ ባጉረመረሙ ጊዜ እርጉን የተቆጣው

ማርያምንም በለምጽ የመታት የሙሴን ባለሟልነት ዐውቀው በጸሎቱ እንዲጠቀሙ ነው። ዘጉ.12፡1-15። ሊቀ ካህናቱ ዘካርያስም የተገሠጸው ቅዱስ ገብርኤል የእግዚአብሔር ባለሟል መሆኑን በሥራ ሰላላመን ነው። ቅዱስ ገብርኤል «እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው ገብርኤል ነኝ» ማለቱ ንግግሩን አታቅልል የምንገርህን እምነህ ተጠቀም ሲለው ነውና። ሉቃ.1፡19።

እግዚአብሔር ከወዳጆቹ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን ያለ ምልጃ ሥርዓት መጠቀም አይቻልም። ስሎጥን እግዚአብሔርን በድሎ ላለ መንግሥቱ በእርሱ ዘመን ያልተከፈለው እግዚአብሔር ለአባቱ ለዳዊት የገባውን ቃል ኪዳን እንዲያስብና እንዲያረው በአባቱ ስለማለደው ነው። «ነገር ግን ስለ ባሪያዬ ስለ ዳዊት ስለ መረጥኋት ስለኢየሱስም አንድ ነገድ እሰጣለሁ እንጂ መንግሥቱን ሁሉ አልቀድድም።» 1ኛነገ. 11፡13 ሲል ምሕረትን ያደረገለት አስቀድሞ «...አሁንም የእስራኤል እምላክ እቤቱ አንተ በፊቱ እንደ ሂድህ ልጆችህ መንገዳቸውን ቢጠብቁ፤ በእስራኤል ዙፋን የሚቀመጥ ሰው በፊቱ አታጣም ብለህ ተስፋ የሰጠኸውን ለአባቱ ለዳዊት ጠብቅ።» 1ኛነገ.8፡25 ብሎ በዳዊት ስም ስለ ማለደው ነው።

መ/ ስል ትጌትና፡-

ትጌትና ራስን ታናሽ አድርጎ መቆጠር ራስን በእግዚአብሔር ፊት መጣል ነው። የእግዚአብሔር የሆኑ ሰዎች ብዙ ጊዜ ራሳቸውን ቢመረምሩ ስንኳን በልዑለ ባሕርይ በእግዚአብሔር ፊት በሰውም ፊት መቆም አይገባንም ይላሉ። «እግዚአብሔር ትዕቢተኞችን ይቃወማልና፤ ለትኩታን ግን ጸጋን ይሰጣል።» 1ኛኢጥ.5፡5 ተብሎ እንደተጻፈ። ስለዚህ ሁሉ ርማዊው የመቶ አለቃ አብነታችን ነው። ራሱን በእግዚአብሔር ፊት መቆም እንደማይገባው ቀጥሮ የአይሁድ ሽግግሮች ላይ ነው። ጳጳሳም «በቤቴ ጣራ በታች

ልትገባ አይገባም። በማለቱ የበለጠ ተመሰገን ተደነቀ እንጂ አልተዋረደም። ይልቁንም በእስራኤል እንኳን እንዲህ ያለ ታላቅ እምነት አላገኘሁም መባሉ እግዚአብሔር ስለ ወዳጆቹ የሚያደርገውን ምሕረት እምኖ በትጉትና በመጠየቁ ነው። እግዚአብሔርም በትጉትና የሚቀርበውን ጸሎት ይቀበላልና በትጉት ሰበእና ለቅዱሳን በገባው ቃል ኪዳን በኩል ብንለምነው የመንጠቀም እንጂ የምንጉዳ አይደለንም።

5.4. አማላጅ ለምን ይግልጻል?

በምልጃ ውስጥ ሦስት እኔ ባይ የተለያዩ አካላት እንዳሉ ተመልክተናል። ተማላጅ፣ አማላጅና የሚግለጽለት። እነዚህ ሦስቱም የየራሳቸው ደረጃ አላቸው። ለምሳሌ በእምነት ስለምናደርገው ምልጃ ተማላጁ እግዚአብሔር ስንኳን የሚተካከለውና የሚመስለው ያየውም ፍጡር እንደ ሌላ ቅዱሳት መጻሕፍት ደጋግመው ደጋግመው ገልጸውታል። ዮሐ.1+18፣ ዘጸ.33+20። «ከአብ በቀር ወልድን የሚያውቅ የለም፤ ከወልድም በቀር ወልድም ሊገሰጥለት ከሚፈቅድ በቀር አብን የሚያውቅ የለም።» /ማቴ.11+27/ ተብሎም የተጻፈው ባሕርይው የማይመረመር ብዕሉም ዓይነትና ሥፍር የሌለው በመሆኑ ነው።

አማላጆቹ ደግሞ ፍጡራን ናቸውና ከተማላጁ ከእግዚአብሔር በማይነገር ወይም ልንገልጠው በማንችለው መጠን ያንሳሉ። እንኳን በፈጣሪና በፍጡር መካከል ያለው ልዩነት ሁለቱም ፍጡራን በሆኑት በፀሐይና በጨረቃ ወይም በፀሐይና በከዋክብት መካከል ያለው የብርሃን ልዩነት በእጅጉ የተራራቀ መሆኑን መገንዘብ አያጸግትም። ይሁን እንጂ ለሰው የፀሐይ ብርሃን ብቻ አያስፈልገውም፤ ከፀሐይ ብርሃን በእጅጉ የሚያንስ ብርሃን ያላት ጨረቃም ጭምር እንጂ። ከጨረቃም የምናገኘው ጥቅም አለና። አማላጅም ፍጡር በመሆኑ ከፈጣሪ እጅግ ቢያንስም ከኃጥሉን ግን በእጅጉ

ይበልጣልና በብዙው ይጠቅመናል። የእነርሱ ክብር ልዕልናም ከእኛ ጋር የማይነጻጸር ነው። ምክንያቱም ስለ ተጋድሏቸው እግዚአብሔር ጸጋውን አብዝተዋል። ሀብቱንም ሰጥቷቸዋልና። እርሱ አምላክ ሆኖ ባለ እነርሱንም አማልክት ዘበጸጋ አድርጓቸዋልና። ዮሐ.10+34፣ ዘጸ.7+1፣ መዝ.81+1። ስለዚህ ከእኛ በእጅጉ ይበልጣሉ። ታዲያ ስለ ምን ያግልጻል?

ሀ/ ከእነርሱ የማይገኘውን ለማሰጠት፡-

ቅዱሳን ሀብታቸው ጸጋቸው ከእግዚአብሔር የተገኘ ነው። ትንቢት ቢናገሩ ድውይም ቢፈውሱ፣ መታንም ቢያሰነሡ ከእግዚአብሔር የተቀበሉትና በስሙም የሚፈጽሙት አገልግሎት ነው። ከተሰጣቸውም ጸጋ ለሰው ይሰጣሉ። ኢልያስ ኢልሳዕን «ከእንተ ባልወሰድ አደርግልህ ዘንድ የምትሻውን ለምን አለው፤ ኢልሳዕም፡- መንፈስህ በእኔ ላይ ሁለት እጥፍ ይሆን ዘንድ እለምንሃለሁ አለ። እርሱም፡- አስቸጋሪ ነገር ለምነሃል፤ ነገር ግን ከእንተ ዘንድ በተወሰድሁ ጊዜ ብታየኝ ይሆንልሃል፤ አለዚያ ግን አይሆንልህም አለ።» 2ኛነገ.2+9-10 የሚለው የኢልያስን ለጋሥነት ብቻ ሳይሆን የቅዱሳንን ሁሉ ለጋሥነት ያረጋግጣል።

ኢልሳዕም በአገልግሎት ደስ ባሰኘቸው ሴት የምትፈልገውን ልጅ እንድትወልድ ይሁንልሽ አላት፤ ሆነላትም። 2ኛነገ.4+8-17። ቅዱሳን የበደለውንም ሊገሥቱት ይቻላቸዋል። ቅዱስ ጴጥሮስ ሐናን ያንና በጸራን በገሠጸቸው ጊዜ እንደ ሞቱ ይታወቃል። ሥራ.5+1-11። ስለ መላእክትም «የመንገድ ይጠብቅህ ዘንድ ወዳዘጋ ጀሁትም ሥፍራ ያገባህ ዘንድ፤ እነሆ፤ እኔ መልአክን በፊትህ እሰድዳለሁ። በፊቱ ተጠንቀቁ፤ ቃሉንም አድምጡ፤ ስሜም በእርሱ ስለ ሆነ ኃጢአት ብትሠሩ ይቅር አይልምና አታስመርሩት።» ዘጸ.23+20-21 እንዲላ ይህ ጃይል አላቸው። የበራክዩ ልጅ የካህኑ

ክክርያስም መገሠጽ የዚሁ አበረጅ ነው። ዘካ.1+7-። ሄሮድስም ራሱን ጣዖት ባደረገ ጊዜ መልአክ እግዚአብሔር መትቶታል። «ለእግዚአብሔርም ክብር ሰላሰጠ ያን ጊዜ የጌታ መልአክ መታው በትልም ተበልቶ ሞተ።» ሐዋ.12+23 ይላል።

ትዱሳን ይህን ያህል ክብርና ብርታት ይኑራቸው እንጂ ከእግዚአብሔር ጋር ፍጹም የማይነጻጸሩና ከእርሱ የባሕርይ ፍጹም ነት የተነሣ ለእነርሱ በተሰጠው ጸጋ ብቻ ሳይሆን ከእርሱም የሚገኘው እንዲደረግልን ይለምናሉ። ጸጋቸውም የተቆጠረ የታወቀ ነውና እግዚአብሔር በማይሠራር ሀብቱ እንዲጉበኝን ይለምኑልናል። ለምሳሌ ያህል «ሕይወት» የእግዚአብሔር ብቻ ነው። በለዚህም ሕይወትን ይሰጠን ዘንድ፤ ከሞትና ከኩሄኔ ያድነን ዘንድ ይለምኑልናል። የእግዚአብሔር ስጦታ የባሕርይው ነውና ለስጦታውም መጉደል የለበትምና ከእነርሱ የሌለው ጸጋ ይሰጠን ዘንድ ያማልዳናል።

የአግላጅ የማግለጽ ምሥጢር ከተግላጃ በላይ ያንሰና ከእርሱም የሚገኘውን ሀብት ይቅርታ ጸጋ ለማሰጠት ነው።

ለ/ ምሕረትና ልመና ግብራቸው ስለሆነ፡-

ትዱሳን በዚህ በምድር ሳሉ ይቅር በማለት የተገለጡ ናቸው። ይቅርታቸውም በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት ያለው ሆኖ ምልጃን የጠየቃቸው ምእመን ፍጹም ምሕረት እንዲደረግለት ይለምኑለታል እንጂ በእነርሱ ይቅር ማለት ብቻ የሚመለሱ አይደሉም። ይኸም በኢየሱስ በሙሴ፤ በሳሙኤልና በይሁዳው ነቢይ ታውቋል። ኢዮ.42+7-8 ዘካ.12+1-15፤ 1ኛሳሙ.15+34፤16+1፤ 1ኛነገ.13+1-6። ትዱሳን በምድር ብቻ ሳይሆን በሰማይም ያለ ማደረግ ይለምኑልናል፤ ይጸልዩልናል፤ ያማልዳናል። «በዚያም ቦታ ሌላ ራዕይ አየሁ የጻድቃንን ማደሪያቸውን የትዱሳንን ቦታቸውን አየሁ። ከዚያም ቦታ ዓይኖቼ ከመላእክት ጋር የሚኖሩበት ማደሪያቸውን ከትዱሳንም ጋራ የሚኖሩበት ቦታቸውን አየ። በሌላውም

ልጆች ፈጽመው ይለምናሉ ይጸልያሉ።» ሄኖ.9+21-23 እንዲል። ትዱሳን ሥራቸው ከምስጋና ጋር ይቅርታንና ምሕረትን መለመን ነው። የሚለምኑትም ለጋጥላንም ለጻድቃንም ለምድር ላይ ለሚኖሩ ደጋግ ሰዎች/ ነው።

ለማያምኑትም ይጸልያሉ። ሐዋ.7+60። ትድስት ክርስቶስ ሠምራ የሰው ልጆች ሁሉ እንዲድኑ ከነበራት የፍጹምነት አላብ የተነሣ በደል የባሕርይው የሆነውንና በሌላው ክብር ከመጨነቱና ከመናደድ በቀር በመበደሉ የማይጸጸተውን ሳጥናሌልን እንኳን እንዲሞረው ለምናለታለች። ሌሎችም ትዱሳን ተገተው የሚለምኑት በሌላው ልጆች ነው። የትዱሳን ልመና ሥራቸው ነው ስንልም የሚጠየቁበት ገጻጃቸው ነው ለማለት አይደለም፤ በዚህ ዓለም የሚኖር ሰው አየር ሳይተነፍስ መኖር እንደማያስጠው ሁሉ ትዱሳንም በሌላው መጸለይንና መለመንን እንደሚተነፍሱት አየር ሕይወት አድርገውት ይኖራሉ ለማለት ነው።

እንዳንድ ሰዎች ለግላጆቻችን እሁን በሕይወተ ሥጋ አለመኖራቸውን በእኛና በእነርሱ መካከል ያለውን ገንኙነት ሲያጽርጠው እንደሚችል ያስባሉ። በእምነት መተያየትና መገናኘት በዚህ ዓለም ካሉት የሥልጣኔ መገናኛዎች፤ በልክ፤ ሊሚደልና ሊንተርኒት፤ ወይም የሬድዮና የቴሌቪዥን ዜና ከማየትና ከመስማት ጋር የማይነጻጸር ነው። በዚህ ዓለም ሰው የሠራቸው ዕቃዎች ድምፅን ወደ ሞገድ፤ ሞገድንም ወደ ድምፅ ለውጠው በተለያዩ ሀገሮች ያሉ ሰዎችን ማገናኘት ከቻሉ ፍጹም ዕውቀትና የሰማያዊው እምላክ ክብር በሚገልጠበት ልዩ ቦታ ከሚኖሩት ጋር በምድር የምንኖር ሰዎች በእምነት ልንገናኝ እንዴት አንችልም? እምነትንና በጉ ሥራን ስለ የቦታ ርቀትና በሥጋ አለመተዋወቅ የሚከለክላቸው ከሆነ የ«እምነት» መንፈሳዊነት ጸንዶት ሊሆን ይችላል? የሌሊክትር

ግንኙነት ጥገና ያለ ለስተሳሰብ ነገር (electromagnetic wave can travel with out any media) መጓዝ ይችላል የምንል እኛ በምድር ባለችው ቤተ ክርስቲያንና በሰማይ ባለችው ቤተ ክርስቲያንን መካከል ያለውን ርቀት የግድገድበው ገንኙነት ሳናምን በግለሰብ ምሉዕ በሆነ በእግዚአብሔር እናምናለን፤ ሕይወታችንም እርሱ ነው ግለት እንደ ምን ይቻላል? በእኛ አድር የሚሠራው የእግዚአብሔር መንፈስ በእውኑ ከሞገድ ሊያንስ ይችላልን? የክርስቲያኖችን ከእብራክ መንፈስ ቅዱስ ከግንዛቤ የርዳናት ተወልዶ መንፈሳዊ መሆን ወዴት አለ? መንፈሳዊውን ነገር በሥጋዊ ፍልስፍና ዐይን የምንመለከተው ከሆነ እውነቱን ግንባታ ይሳካል።

ኢልሳዕ የሰርያ ንጉሥ የሚመክረውን ሁሉ ለእስራኤል ንጉሥ የሚገልጽለት ዘመናዊ መሣሪያ በመጠቀም ሳይሆን በመንፈስ ቅዱስ ገላጭነት ነበር። እርሱ እንደ ቦታ ተቀምጦ ተራራና ጋራ ሳይከለክለው ለመመልከት ያስችለዋልና። በዚሁም ተጨማሪ አስረጂ የሚሆንን የኢዮሳፍጥ ልጅ ኢተራም በነገሠ ጊዜ የአክዓብን ልጅ አግብቶ ወንድሞቹን ገደለ፤ በይሁዳ ተራራዎች ላይ መስገሻዎችን ሠራ፤ በኢየሩሳሌምም የተቀመጡትን እንዲያመነዝሩ አደራጋቸው። 2ኪና.21+1-11።

በዚህ ወቅት በአክዓብ ዘመን ከሀረገው ከኢልያስ መልእክት መጣበት። «ከነዚያም ከኢልያስ እንዲህ የሚል ጽሕፈት መጣበት፡- የአባትህ የዳዊት አምላክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- በአባትህ በኢዮሳፍጥ መንገድ በይሁዳም ንጉሥ በአባ መንገድ አልሄድህምና፤ በእስራኤል ነገሥታት መንገድ ሄደሃልና፤ የአክዓብም ቤት እንዳደረገ ይሁዳንና በኢየሩሳሌም የሚኖሩትን እንዲያመነዝሩ አድርገሃልና፤ ከአንተም የሚሻሉትን የአባትህን ቤት ወንድሞችህን ገድለሃልና፤ እነሆ እግዚአብሔር ሕዝብህንና ልጆችህን ሚስቶችህንም ያለህንም

ሁሉ በታላቅ መቅሠፍት ይተሥፋል። አንተም ከደዌው ጽናት የተነሣ አንጀትህ በየዕለቱ እስኪወጣ ድረስ በከፋ የአንጀት ደዌ ትታመግለህ።» 2ኛኪና.21+12-15።

ይህን ጽሑፍ ኢልያስ ለኢተራም የላከለት ግን ነገርት ነው? ኢልያስ በብሔረ ሕያዋን የሚኖር ሞተ ሥጋ ያላገኘው ነቢይ ነው። በዚያ እያለ በመሬት ያለውን ግወትና የፈለገውን መመልከት መቻሉ ይልቁንም ከሞተ ሥጋ በኋላ ትዳሳን ፍጹም ዕውቀት እንዳ ላቸው የሚያስረግጥልን ነው። 2ኛነገ.6+8-13። ታዲያ በእጸደ ሥጋ ዳህን ያህል መመልከት ከቻሉ በእጸደ ነፍስግ እንዴት አብልጠው አይቻላቸውም። «ዛሬ በመስተዋት በድንገዝገዝ እንደ ምናይ ነን በዚያን ጊዜ ገን ፊት ለፊት እናያለን፤ ዛሬ በዕውቀት ከፍዶ አውቃለሁ በዚያን ጊዜ ገን እኔ ደግሞ እንደታወቅሁ ዐውቃለሁ።» 1ኛቶ.13+12 እንዲል።

የዛሬው ዕውቀት በሰማያት ከሚኖሩበት ሕይወት ካለው ዕውቀት እጅግ ያንግልና። ሰማያዊ ኑርንና ዕውቀትን ግላነስ የተሰጠንን ጸጋ አለማመን ነው። ትዳሳት መጸሕፍት ገን እንደሚበልጥ ያስረግ ጣሉ። «በእነዚህም በሁለቱ እጩነታለሁ፤ ለሄድ ከክርስቶስም ጋር ልኖር እናፍቃለሁ፤ ከሁሉ ይልቅ እጅግ የሚሻል ነውና፤ ነገር ገን በሥጋ መኖሪ ስለ እናንተ እጅግ የሚያስፈልግ ነው።» ፊል.1+24። ስለዚህ ትዳሳን ሁሉን ያውቃለሁ፤ ለመንፈሳዊ ሥራም ድንበር አጥር የለበትም። ይህም የፍቅር አገልግሎት ስለሆነ ነው። ብዙ ውኃ ክልባል አሳትን ሊያጠፋው ይችላል፤ ፍቅርን ገን ሊያጠፋት አይቻለውም፤ ፍቅር ረቂቅ የሆነ የእግዚአብሔር ገንዘብ፤ ገዙፍ አካል ያለው ሊያጠፋው ሊከለክለው የማይቻለው ነውና። «ብዙ ውኃ ፍቅርን ያጠፋት ዘንድ አይችልም፤ ፈላጊነቱም አያስጥረውም።» መጋ.8+7 እንዲል።

በፍትር የሚደረገውን አገልግሎት ሊሸረውና ሊያጠፋው የሚቻለው ነገር የለም። «ፍትር ለዘወትር አይወድቅም፤ ትንቢት ቢሆን ግን ይሸራል፤ ልሳናት ቢሆኑ ይቀራሉ፤ ዕውቀትም ቢሆን ይሸራል።» 1ኛቆሮ.13+4። «የትዕላዛዝ ፍጻሜ ግን ከንጹሕ ልቡና ከበጎ ገሊና ግብዝነትም ከሌለበት እምነት የሚወጣ ፍትር ነው።» 1ኛጢሞ.1+5 እንዲል።

ሐ/ ባለግልነት ስላለው፡-

አማላጅ ሁሉ የእግዚአብሔር ባለግል ስለሆነ ይማልዳል። ባለግሉቹ ለመሆናቸው የዘላለም መታሰቢያ ይሰጣቸዋል፤ እነርሱ በዚያ ይታሰባሉ? ስማቸው ይጠራል። እግዚአብሔርም መታሰቢያቸውን ይቀበላል፤ የማለላቸውን መሐላ፤ የገባላቸውንም ቃል ኪዳን ያሰባል። «ነገር ግን በዚያን ጊዜ ያልተገረዘው ልባቸው ቢዋረድ፤ የኃጢአታቸውንም ትጣት ቢቀበሉ፤ እኔ ለያዕቆብ የማልሁትን ቃል ኪዳኔን አሰባለሁ፤ ደግሞም ለይስሐቅና ለአብርሃም የማልሁትን ቃል ኪዳኔን አሰባለሁ፤ ምድሪቱንም አሰባለሁ።» ዘሌ.26+42-45 እንዲል እግዚአብሔር ቃል ኪዳናቸውን ያሰባል።

እነርሱም በማዕዘናት ወይም በአትጣጫ በማይወሰን በእግዚአብሔር ፊት ይቆማሉ የተባሉ ገጸ ምሕረቱን የሚያሳያቸው ባለግሉቹ ናቸው። «እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው ገብርኤል ነኝና።» ሉቃ.1+20 እንዲል። «ከነዚህ ከታናናሾቹ አንዱን እንዳ ትንቁ ተጠንቀቁ፤ መላእክቶቻቸው በሰማያት ዘወትር በሰማያት ያለውን የአባቱን ፊት ያያሉ እሳችኋለሁና።» ማቴ.18+10። ከባለግልነታቸው የተነሣም በሰው ሕይወት ያለው ምሥጢር አይከፈልባቸውም። «እግዚአብሔርም አለ፡- እኔ የማደርገውን ከአብርሃም እሠው ራሴሁን? አብርሃም በእውነት ታላትና ብርቱ ሕዝብ ይሆናልና፤ የምድር አሕዛብም ሁሉ በእርሱ ይባረዛሉና።» ዘፍ.18+18

በማለት እግዚአብሔር የአብርሃምን ባለግልነት አረጋገጠ፤ አብርሃምም ባለግልነቱን በአማላጅነት ተግባሩ ሲያረጋግጥ ወዲያውኑ በእርሱምና ገሞራ ለምድል።

ትዳሱ የሐንሰ በራእዩ ያያቸው በሰማዕትነት ያረፉ ሰዎች ነፍሳትም «ደግችንን በምድር በሚኖሩት ላይ እስከ መቼ አትበተለም» እያሉ ንስሐንና ሃይማኖትን ባለመቀበል በጨክኑ ሰዎች ላይ የሚለምኑባቸው ባለግልነት ሰላላቸው ነው። ራእ.6+9-11። ይልቁንም ሁልጊዜ ስለ እኛ እንደሚለምኑና እንደሚያማልዱ እግዚአብሔርም ለመናቸውን ሁሉ እንደሚተባበላቸው «እነዚህ ከታላቁ መዝገብ የመጡ ናቸው፤ ልብላቸውንም አጥበው በበጎ ደም እነጹ። ስለዚህ በእግዚአብሔር ዙፋን ፊት አሉ። ሌትና ቀንም በመቅደሱ ያመልኩታል፤ በዙፋኑም ላይ የተቀመጠው በእነርሱ ላይ ያድርባቸዋል።» ራዕ.7+14-17፤ «ሌላም መልአክ መጣና የወርቅ ጥና ይዞ በመሠዊያው አጠገብ ቆመ፤ በዙፋኑም ፊት ባለው በወርቅ መሠዊያ ላይ ለትዳላን ሁሉ ጸሎት እንዲጨምረው ብዙ ዕጣን ተሰጠው። የዕጣኑም ጢስ ከትዳላን ጸሎት ጋር ከመልአኩ እጅ በእግዚአብሔር ፊት ወጣ።» ራዕ.8+3-4 በማለት ባለግልነታቸውን ከዚህም የተነሣ አማላጅነታቸውን እግዚአብሔርም ጸሎታቸውን መቀበሉን በማያሻማ መንገድ ገልጦልናል።

አማላጅ ለምን ይማልዳል የሚለው ጥያቄ በእነዚህ መልሶች ብቻ የሚወሰን አይደለም። እስካሁን ከአየናቸው ነጥቦች አንዱ በውኑ ጌታችን ቁጥሩ ከአማላጆች ጋር ነውን?

5.5. ጌታችን አማላጅ አይደለም፡-

አንዳንድ ሰዎች ትዳላት መጸሕፍት ላይ ያሉ ደረት ምንባባትን መነሻ በማድረግ ጌታችንን አማላጅ ሲሉት ይደመጣሉ። ለእርሱ ከብር ምስጋና ይገባል ስም አከራሩም ከፍ ከፍ ይበልጥ

ጌታችን አግላጅ አይደለም። ጌታችን ለሰው ቢል ቢመራብ ረሃብተኛ /ሉቃ ስብሐት/ እንደግደባል ሁሉ በፈጸመው የግብታረት ሥራም አግላጅ ተብሎ በግብር አይጠራበትም። ሰው እንዳይጠይቅ አይገደብምና ለምን? የሚል ጥያቄ ግንኙነት እንችላለን። ከላይ በተጠቀሱት መስፈርቶች መመዘን የሚቻል ቢሆንም በአጭር በአጭር እንደሚከተለው እንመለከታለን።

ሀ/ የሁሉ ነገር አስገኝ እርሱ ነው፡-

እርቀዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጌታችን የሁሉ ባለቤት፤ የሁሉ አስገኝ እንደሆነ ታምናለች። ስለዚህም እርሱ ሽቶት የሚለምነው ነገር የለም። እርሱም የሀብታት ሁሉ ሰጭ እንጂ የሚያስጥ ወይም የሚተበል አይደለም። «አሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርቱን ወደ እርሱ ጠርቶ እንዲያወግዝባቸው በርኩሳን መናፍቅት ላይ ደጃገና ሕግምንም ሁሉ እንዲፈውሱ ሥልጣን ሰጣቸው።» ማቴ.10+11 «አብ ሙታንን እንደሚያነሣ ሕይወትም እንደሚሰጣቸው እንዲሁ ወልድ ደግሞ ለሚወዳቸው ሕይወትን ይሰጣቸዋል።» ዮሐ.5+23 እንዲሁ ጌታ ሰጭ እንጂ የሚያስጥም የሚተበልም አይደለም፤ ሰው በመሆኑም እንኳን የተተበለው የሚለምነውም ነገር የለም፤ ሁሉን ያደርግ ዘንድ የሚቻለው ባለሥልጣን ነው። የአራት ቀን ራሳ አልፋዊን «ከመቃብር አፍ ውጣ» ብሎ በሥልጣኑ ያወጣው እርሱ ነው። ዮሐ.11+38-44።

የሁሉ ፈጣሪም እርሱ ነው። «ሁሉ በእርሱ ሆኑ ከሆነውም እንዳች ሰንኳ ያለ እርሱ አልሆነም።» ዮሐ.1+31 ቆላ.1+18። ታዲያ ጌታችን የሁሉ ፈጣሪ የሁሉ አስገኝ ከሆነ፤ ሁሉን ለማድረግ ሥልጣን ያለው እርሱ ከሆነ፤ ሀብታትንም ሥልጣንንም የሚሰጥ እርሱ ከሆነ «ከግን» ምን ሊለምን ይችላል? ከእርሱ በላይስ የሚለመነው አካል ግን ነው? ከአብ ይለምናል እንዳንል «እውነት እውነት እላችኋለሁ፤

አብ ቢያደርግ ያየውን እንጂ ወልድ ከራሱ ቢያደርግ ምን? አይችልም፤ ያ የሚያደርገውን ሁሉ ወልድ ደግሞ ይህን እንዲሁ ያደርጋልና።» ዮሐ.5+19 ተብሎ እንደ ተጻፈ ወልድን የማልጻል ግለት አብን የማልጻል ግለት ነው። ምክንያቱም በባሕርይ አንድ ናቸው። «እኔና አብ አንድ ነን።» ዮሐ.10+30 እንዲል።

ስለዚህ ጌታችን ተግላጅ እንጂ አግላጅ አይደለም። ለሌሎችም ለምነው የሚያስምሩበትን፤ የሚያሥሩ የሚፈቱበትን ፍጹም ሥልጣን የሰጠ እርሱ ነው። «እውነት እላችኋለሁ፤ በምድር የምታሥሩት ሁሉ በሰማይ የታሠሩ ይሆናል። በምድርም የምትፈቱት ሁሉ በሰማይ የተፈታ ይሆናል። ደግሞ እላችኋለሁ፡- ከእናንተ ሁለቱ በምድር በግናቸውም በሚለምኑት ነገር ሁሉ ቢሰግሙ በሰማያት ካለው ከአባቴ ዘንድ ይደረግላቸዋል። ሁለት ወይም ሦስት በሰሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው እሆናለሁና።» ማቴ.18+18 ተብሎ ተጽፏልና።

ለ/ ምሕረትን የሚሰጥ እንጂ የሚለምን አይደለምና፡-

ከላይ እንደ ተመለከትነው የሁሉ ነገር አስገኚም ሰጭ ራሱ ነው። ስለዚህ ምሕረትና ይቅርታ የባሕርይው በለሆነ እርሱ ራሱ የሚሰጠን፤ ይቅር የሚለን፤ የሚያነጻን እንጂ ከሌላው የሚተበለው ነገር የለም። እንደ ነብያት «በእግዚአብሔር ስም» እንደ ሐዋርያትም «በኢየሱስ ክርስቶስ ስም» ወይም በቅድስት ሥላሴ ስም አላለም፤ ሁሉንም በሥልጣኑ ያደረገው የትኅትናና የምሕረት ምንጭ በመሆኑ ነው። «የዳዊት ልጅ ሆይ፤ ግረን» አያሉ የለመኑትን በምሕረቱ የጉበኝ እርሱ ነውና። ማቴ.9+26። የመጻጉዕን /የበሽተኛውን/ ኃጢአቱን ያስተሠረዩለት ይቅር ያለውና ከደፍውም ያጸነው እርሱ ነው። ዮሐ.5+2።

ለምጻሙን ያነጻ፤ ጉባጣውን ያቆና... እርሱ ነው፤ ምሕረት

ገንዘቡ ናትና። ስለዚህ ምሕረትን የሚሰጥ የሚያድል እንጂ የሚተበል አይደለም። ጌታም የዘማዊቷን ኃጢአቷን ይቅር ባለ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ በልቡናቸው እንዴት ይህች ኃጢአተኛ ይህን ስታደርግ ዝም አለ በሚል በማግታቸው «በዙ ዕዳ የተዉለት ትንሽ እዳ ከተዉለት ይልቅ የሚወድበት መውደዱ ይበልጣል።» ቢል በምሳሌ ከምሕረቱ ብዛት የተነሣ ዕዳዋን ኃጢአቷን ይቅር እንዳላት አስተምሯል። ስለዚህ ምሕረትን ከማን ሊተበል ጌታችን ያሟልዳል?

ሐ/ መራጭ እንጂ ተመራጭ አይደለም።

«ከመረጥሁት ጋር ቃል ኪዳኔን አደረግሁ» መዝ.88+3 እንዲል እግዚአብሔር ለባለግሏት የሚመርጣቸው በመሐላ የሚያጸናላቸው ቃል ኪዳን የሚገባላቸው ወዳጆች አሉት። ሊርምያስን ከእናቱ ግንዛቤ ዳዊትን ከበገ እረኝነት እየመረጠ እንደ ሾማቸው ሌሎችም ሁሉ ይመርጣቸዋል። ጌታችንም አማላጅ ባለግሏቸውን እርሱ የሚመርጥ እንጂ የሚመረጥ አይደለም። «... በነጋም ጊዜ ደቀ መዛሙርቱን ጠራ ከእነርሱም አሥራ ሁለት መረጠ።» ሉቃ 6+13፤ «እኔ መረጥኋችሁ እንጂ እናንተ አልመረጣችሁኝም።» ዮሐ. 15+16 እንዲል ጌታችን የሚመርጥ እንጂ የሚመረጥ አይደለም።

ስሙ የሚጠራበት ከተማ ሊየሩሳሌምን በሕዝቡም ላይ እንዲነገሥ ዳዊትን የመረጠ እርሱ ነው። 2ኛዜና.6+6። እግዚአብሔር ከባሕርይው ቅድስና የተነሣ ሰዎች የሚያቀርቡለትን ስጦታና ጽምጸሎት መርጦ ይቀበላል። ሊሳ.58+5፤ ዘፍ.4+4። ቅዱስ ላውሎስም በእግዚአብሔር የተመረጠ መሆኑ ተገልጿል። ሐዋ. 22+14። ቅዱስ ዲፕሮስም በሰብከቱ መመረጡን አስረግጧል። ሐዋ. 15+7። ስለዚህ ጌታችን ለአገልግሎትም ለባለግሏትም ሰዎችን የመረጠ የሾመ፤ ጋይልንና ጸጋውንም የሰጠ እንጂ እርሱ የተመረጠ አይደለም። የእርሱ ክብሩም ሀብቱም የባሕርይው ነውና።

እነዚህን የመሰሉ ሁኔታዎችን ገንዘቢ ውስጥ በማስገባት ቅዱሳት መጻሕፍትን ስንመረምር ጌታችን አምላካችንና መድኃኒታችን ሊየሱስ ክርስቶስ ፈራጅ እንጂ አማላጅ አለመሆኑን እንገነዘባለን። እርሱ ራሱ እግዚአብሔር ነውና። መዝ.46+5፤ ሥራ.1+19፤ ሮሜ.9+5። ታዲያ ጌታችን መድኃኒታችን ሊየሱስ ክርስቶስ ፈራጅ እንጂ አማላጅ ካልሆነ የእነዚህ ጥቅሶች ትርጓሜ ምን ግለት ነው ልንል እንችላለን? በሚተላለው ርእስ እንዳንድ ሰዎች ለዚሁ አላባቸው እንደ አስረጂ የሚያቀርቧቸውን እንዳንድ ጥቅሶች እንመለከታለን።

5.5. ዋጋ ግለት ነው?

ሀ/ «እርሱ ትንሹ ያልጃን አቀረበ» ቢል ምን ለግለት ነው?

ጌታችን አማላጅ አይደለም ከተባለ «እርሱም በሥጋው ወራት ከሞት ሊያድነው ወደሚችል ከብርቱ ጩኸትና ከእንባ ጋር ጸሎትንና ያልጃን አቀረበ» እግዚአብሔርንም ስለ መፍራቱ ተሰማለት።፤ /ዕብ.5+7/ ምን ግለት ነው?

ይህ ጥቅስ በማያሻማ መንገድ የተገለጸ ነገር ሥጋዊ ነው። ይኸውም ጌታችን ፍጹም አምላክ ቢሆንም ፍጹም ሰውና በሥጋው ወራት ከኃጢአት በቀር በሰው ያለውን ልግድ ሁሉ በሥጋዊ የፈለመ ነው። ለአብ ነትም እንደ በላ እንደ ጠጣ፤ እንደ ተኛ፤ ለሞተ ሰው እንዳለቀሰ ተጽፏል። ግሪ.26+20 ፤ ግሪ.14+24-35፤ ዮሐ.11+35። ጌታችን «እኔ መንገድ ነኝ» /ዮሐ.14+6/ ብሎ እንዳስተማረን አርአያችን፤ ምሳሌያችንና መምህራችን በመሆኑም ጸግል /ግሪ. 4+1-10/፤ ጸልዮአልም /ሉቃ.22+39-46/።

ጌታችን ሊቀ ካህናት ተብሎ ነበርና በሥጋው ወራት እንደ ካህናተ አራት የበገና የፍየል ደም ያቀረበ አይደለም። ይልቁንም ጸሎትን እንደ ላም፤ ልመናንም እንደ በግ አድርጎ አቀረበ። እንድ

ጊዜም ስለሆነ ያቀረበው ገዳጅ የሚፈጽም መሆኑን ሲያጠይቅ «በዐ ቢይ ገዢ ወበአንብዕ፡ በፍጹም ገዘንና በአንባ» አቀረበ አለ። «ከሞት ሊያድነው ወደሚችል» ቢልም ሰው ሁሉ በአንዱ አዳም እንደ ሞተና በጌታም ቢዛነት እንደ ዳነ ስለ ምእመናን በጌታችን መናገሩ ነው። የጌታችን የራሱ ሞትና ትንሣኤን በሥልጣኑ እንደሆነ ምዕራፍ እንደ ሳይ በሰፊው ስለ ተገለጸ ያንን መመልከት ያስፈልጋል። «እግዚአብሔርንም ስለ መፍራቱ ተሰማለት» የሚለው «ወልድ» «በኩር» ሆኖ ሳለ፤ አምላክነት ገንዘቡ ሆኖ ሳለ ፍጹም ሰው በመሆኑ ስለ አዳም ያቀረበው ቁርጥ ልመናው ተሰማለት፤ አምላክ ነፃ ልጁል አይገባኝም ሳይል ሰው በመሆኑ ታዝሏልና። ስለ መታዘዙም፤ እግዚአብሔርን ስለ መፍራቱም ቢል እንደ ነው፤ በአዳም ተገብቶ ነው እንጂ ጌታችን ከመ ከራ መስቀል በኋላ የሚያግልድ ሆኖ አይደለም። ሁሉን ነገር ያደረገው እኛ በብርቱ ጨሽት ከእንባ ጋር ጸሎትንና ምልክትን በእግዚአብሔር ፊት እንድናቀርብ ለእብነት ነው። ምን ማድረግ እንደሚገባን መንገዱን ሲያሳየን ነው።

ለ/ «የአዲስ ኪዳን መካከለኛ» ምን ማለት ነው?

«የአዲስም ኪዳን መካከለኛ ወደሚሆን ወደ ኢየሱስ- ከእቤልም ደም ይልቅ የሚሻለውን ወደሚናገር ወደ መርጫት ደም ደርሳችኋል።» ዕብ.12+24፤ «እንድ እግዚአብሔር አለና፥ በእግዚ አብሔርና በሰውም መካከል ያለው መካከለኛው ደግሞ እንድ አለ- እርሱም ሰው የሆነ ክርስቶስ ኢየሱስ ነው።» 1ኛጢዋ.2+5።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ብቸኛም እውነተኛም የሰውና የእግዚአብሔር መካከለኛ ነው። ለምን?

1ኛ/ የነሣው ሥጋ የሰው ነውና

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የነሣው ሥጋና ነፍስ የሰው ነው። ይኸውም ትምክህታችን ከምትሆን ከትድስት

ድንገል ማርያም ነው። ሉቃ.1+26-45፤ ማቴ.1+25፤ ማቴ.1+1። ሥጋውን ከሰው ባይነሣው ኖሮ «ሰው» ሊባል አይችልም ነበር። የሰውና የእግዚአብሔር መካከለኛ ሊባልም አይገባውም ነበር። አምላክ የሆነ ሰው፤ ሰውም የሆነ አምላክ ከእርሱ በቀር የለምና «መካከለኛ» የተባለ ወልድ እግዚአብሔር የነሣው ሥጋ የሰው ስለሆነ ነው።

2ኛ/ በተዋሕዶ እንድ አካል እንድ ባሕርይ ሆኗልና።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከእመቤታችን ከትድስት ድንገል ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷም ነፍስ ከመንሣቱ በፊት በአካላዊ ቃልነቱና በመለኮታዊነቱ ነበረ። ሥጋም ውሱን ገዙፍ አካል የለው ባሕርይውም አዳማዊ፤ ግዢ ፈራሽ፤ በሰባሽ ነበረ። ከእመቤታችን ከተወለደ በኋላ ግን ከሁለት አካል እንድ አካል ከሁለት ባሕርይም እንድ ባሕርይ ሆኗል። በመለኮት ብቻ እንዳይጠራ የሚዳሰስ፤ የሚጨበጥ፤ የሚበላ የሚጠጣ፤ የሚራብ የሚጠግ የሚደክም ሰው ሆኗል። «ሰው» ብቻ ነው እንዳንል ነፋሳትንና ማዕ በላትን እንደ ነብያት «በእግዚአብሔር ስም»፤ እንደ ሐዋርያትም በትድስት ሥላሴ ስም ሳይሆን በራሱ ጸጥ የሚያደርጋቸው፤ እጋንን ትን በሥልጣኑ የሚያስወጣቸው በደረት ገንባር ሳይ ዓይንን የፈጠረ፤ ውጋውን ወደ ወይን የለወጠ ነው። ስለዚህ ሰው ብቻ ነው፤ አምላክ ብቻ ነው ማለት አይቻልም።

ያልተዋሕዱ አካላትም ባሕርያትም በእርሱ አልታዩም። እርሱ እንድ ጊዜ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ ነውና መካከለኛ መባል ተገባው። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ይህን የእርሱን ሰውነትም አምላክነትም /አምላክ ወሰብእ/ /መካከለኛነት/ ለሚያምኑት ሥግው ቃል ክርስቶስ መሆኑን ለትዳስ ጴጥሮስ ነገሮታል። ሰዎች የሰውን ፊጅ ማን ይሉታል? ብሉ ከጠየቀ በኋላ

የሰዎችን አስተያየት ሰምቷል፡፡ ሐዋርያትንም ጠይቋል፡፡ ቅዱስ ዴፕርቦም ለሚጠይቀው ለወልደ ማርያም «አንተ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነህ» ብሎ ሰውም አምላክም መሆኑን በተናገረ ጊዜ ጌታችን «... እኔም እልሃለሁ፡፡ አንተ ዴፕርቦ ነህ፡፡ በዚችም ዓለት ላይ ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ፡፡ የገሃነም ደጆችም አይቸሏትም፡፡» ቢል ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችበት ይህ የወልደ እግዚአብሔር ሰው መሆንና «አንድ አካል አንድ ባሕርይ በመሆን» ሁለትነትን አጥፍቶ አንድነትን በማጽናት «መካከለኛ» የተባለበትን ምሥጢር አስተምርናል፡፡ ማቴ.16÷14-20፡፡ እግዚአብሔር በአምላክነቱ በአጻም ላይ ርቱዕ ፍርድ ፈርዶበታል፡፡ ጌታችን በሥጋው ቃልነቱ በዚህ የአምላክነቱ ፍርድና በዓለም ጩሽት መካከል መካከለኛ በመሆን ራሱ መሥዋዕት፣ ራሱ መሥዋዕት ተቀባይ ራሱ መሥዋዕት አትራቢ ሆኖ አስታረቀ፡፡ እንደሰውነቱ ዘመዳችንን፣ እንደ መለኮትነቱ ፈጣሪያችን በመሆኑ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ያለ መካከለኛ ተባለ፡፡

3ኛ/ የብሉይ ኪዳንና የአዲስ ኪዳን መካከለኛ ነው

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ ተሰቅሎ ደሙን ከማፍሰሱ በፊት ስለ ሕዝብ የሚቀርበው መሥዋዕት በገ፣ ላም፣... መሆኑ ይታወቃል፡፡ ይህም ደግሞ የፍጡራን ሥጋና ደም ነበር፡፡ ጌታችን ግን ቀደም ሲል ይህን በበገና በፍየል ደም ኃጢአት አስተሥርቶ ብሎ የመሠረተውን ኪዳን ከእንስሳቱ በሚሻል ብቻ ሳይሆን ከደጉ ከአቤል ደምም የሚሻልን አምላካዊ ሥጋና ደም ለሥርየተ ኃጢአት ሰጠን፤ የቀደመውንም ኪዳን ሻረና አዲስ ኪዳንን መሠረተልን፡፡ «ሲበሉም ኢየሱስ እንጀራን እንሥቶ ባረከ ቆርሶም ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠና፡- እንካችሁ ብሎ ይህ ሥጋዬ ነው አለ፡፡ ጸዋንም እንሥቶ አመስግናም ሰጣቸው እንዲህም አለ፡- ሁላችሁ

ከእርሱ ጠጡ ስለ ብዙዎች ለኃጢአት ይቅርታ የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው፡፡... ማቴ.26÷26-28 እንዲል የአዲሱ ኪዳን መሥራቻ እርሱ ነው፡፡

ከአቤል ደም ይሻላል ያሰኘው የአቤል ደም ጥንተ አብሶ ያልተለየው፣ የራሱንም ነፍስ ማንጸት የማይችል፣ «ወንድሜ ቃየን ገደለኝ» ብሎ የሚከስ የሚወቅስ ነው፡፡ የጌታችን ሥጋና ደም ግን ከኃጢአት የነጻ፣ ብዙዎችንም የሚያድን፣ እንደ አቤልም አይሁድ ገደለኝ እያለ የሚከስ የሚወቅስ ሳይሆን አምነው የመጡትን ሁሉ የሚያድን ነው፡፡ ስለዚህም በእጅጉ ይበልጣል፡፡ የሚመስለውና የሚተካለውም የለም፡፡ ጌታችን ሥጋውን ደሙን መሥዋዕት አድርጉ ካቀረበ በኋላ የሚቀርብ መሥዋዕት የለም፡፡ የአዲስ ኪዳን ሐዋርያትም የሚፈትቱት በዕለተ ዓርብ ጌታችን ያቀረበውን የእርሱን ሥጋና ደም እንጂ ቤተ ክርስቲያን ሌላ መሥዋዕት የላትም፡፡

ስለዚህ ለብሉይ ኪዳን ካህናትና ለአዲስ ኪዳን ካህናት አገልግሎትም ሆነ የሹመት ሥርዓት፣ ለክህነቱም የሥልጣን ልዩነት መካከለኛው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ ስለዚህም መካከለኛ መባል ተገባው፡፡ ጌታችን ስለ ራሱ ሲያስተምር ገንበኞች የናቁት የማዕዘን ድንጋይ በማለት የገለጠውን እውግስጢኖስ የተባለው የሰሜን አፍሪካ ሊቅ ሲተነትነው የማዕዘን ድንጋይ ሁለቱን ገንቦች /የግራና የቂኝ መሥመር/ የሚያገኘኝ ከሁለቱም የሚቆጠር ድንጋይ ነው፡፡ የሁለቱም መሥመር ገንቦች አካል ሆኖ ይቆጠራል፡፡ ላንዱ መሥመር መጨረሻ ሲሆን ለሌላኛው መጀመርያ ይሆናል፡፡ የጌታም መካከለኛነት እንዲሁ ነው፡፡ ለብሉይና ለአዲስ መካከለኛ ነው፡፡ የብሉይ ፈጻሚ የአዲስ ጀግሪ ሆኖ ከሁለቱም ይቆጠራልና፡፡ እርሱ ባይወለድና መንገድ ባይሆን ኖሮ የብሉይን ቅዱሳን ከአዲስ ኪዳን ቅዱሳን የሚያገኝን አይኖርም ነበር ይላል፡፡

የብሉይ ኪዳን ካህናትና የሐዲስ ኪዳን ካህናት በሹመትም በእገልገሎችም እንደሚለያዩ ምዕራፍ ሦስትን ይመልከቱ።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተለያይተው የነበሩትን ሰውንና እግዚአብሔርን በመሸምገል ባይሆን ራሱ በተለየ አካሉ ባለው የተወላዲነት ግብር ሥጋን ተዋሕዶ ሰው የሆነበት፤ ሰውም በተዋሕዶ ቃል እግዚአብሔር የሆነበት ፍጹምና እውነተኛ «የሐዲስ ኪዳን» መካከለኛችን ነው። የቤተ ክርስቲያን መሠረቷም «ወልድ ዋሕድ» ብሉ ትዱስ ጴጥሮስ የመሰከረው ጌታችንም «ዐለት» ያለውና የመናፍቃን ትምህርት የማያናውጸው መሠረተ እምነት የሐዋርያትም ትምህርት ነው። ስለዚህ በአጭር ቃል «መካከለኛ» ግለት «ወልድ ዋሕድ» ግለት እንጂ አማላጅ ግለት አይደለም።

ሐ/«ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን» ግለትስ ምን ግለት ነው?

«ጠበቃ» በራሱ ፈራጅ አይደለም፤ «ፈራጅም» ጠበቃ አይደለም፤ ምናልባት በዚህ ዓለም ሕይወት በእንዱ ሀገር በዳኝነት የሚሠራው በሌላ አገር ጠበቃ ሊሆን ይችላል ይህም እንጂ በእንድ ጊዜ ዳኛም ጠበቃም የሆነ የለም። ያም ሆነ ይህ ዳኞችም፤ ጠበቆችም የአገር ሕገ መንግሥት በሚፈቅድላቸው መሠረት የሚሸሙና የሚያገለግሉ እንጂ በራሳቸውና በሥልጣናቸው ፍጹማን አይደሉም። በእግዚአብሔር ዘንድ ግን ይህ ሁሉ የለበትም።

ፍጹሙ ዳኛና ፈራጅ እርሱ ነው። ሹመቱም የባሕርይው ነው። ለምድራዊያንም ሥልጣንን የሰጣቸውና የሚሰጣቸው እርሱ ነው። ሮሚ.13+1-6። ስለዚህ ጌታችንን ጠበቃ ግለት የሚገባ አይደለም። ግእዛችን እንዲህ ይላል። «ደቂቅዋ ዘንተ እጽሕፍ ለክሙ ከመ ኢትአብሱ፡ ወእመኒ በ ዘእበሰ ጸራቅሊጦስ ብነ ገበ አብ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ «ጻድቅ ውእቱ ይገድግ ለነ ኃጣውኢነ። ልጆች ሆይ፡ ኃጢ አትን እንዳታደርጉ ይህን እጽፋችኋለሁ። /1ኛዮሐ.1+5-10/ ኃጢ አትን የሚያደርግ ካለም ክርስቶስ ከአብ ዘንድ የሚሰድልን ጸራቅሊጦስ

አለን። ኃጢአታችንን ያስተሠርደልን ዘንድ ቸር የባሕርይ አምላክ ነው።» 1ኛዮሐ.2+2 አለ እንጂ ስለ ጠበቃ የሚገልጽ የለውም።

አሁን በምንጠቀምበት የአግርኛ መጽሐፍ ቅዱስ «ጠበቃ» ተብሎ መጻፉ ግን አማላጅ ነው አያስኝም። መልእክቱን ስንመረምረው የሚያስረዳው ሌላ ነውና። 1ኛዮሐ.1+5 እስከ 2+6 ድረስ ያለው የሚናገረው ስለ ኃጢአትና ንስሐ ነው። መልእክቱን የሚጀምረውም በዘመኑ የነበሩ የግናስቲኮችን ባሕል /መዳን በዕውቀት ነው የሚሉ/ በግፍለስ ነው። ምክንያቱም ግናስቲኮች ንስሐን የሚቃወሙ ነበሩ። የሚናገሩትም /የሚያስተምሩትም/፡- 1ኛ- ከእግዚአብሔር ጋር የሚፈጠር ኅብረት ከኃጢአት መለየት ነው። ስለዚህም የፈለግ ነውን ብናደርግ ኃጢአት በእኛ ዘንድ ሊኖር አይችልም። 2ኛ- ኃጢአት የለብንም /የለምም/፤ ምክንያቱም አንድ ጊዜ ጌታን ተቀብለናልና በምንሠራው ሥራ በደለኞች አይደለንም፤ ኃጢአትን አንድ ጊዜ አጥፍቶልናል። 3ኛ- ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ያለው ሁሉ ኃጢአት አይሠራም የሚሉ ንስሐን የሚቃወሙ ትምህርቶች ስለ ነበሯቸው የትዱስ የሐንስ መልእክት የሚያጠነጥነው ለእነዚህ መልስ በመስጠት ነው።

1ኛ/ «ከእግዚአብሔር ጋር እኖራለሁ» ብሎ የሚያምን ሁሉ እምነቱን በሥራ መግለጥ አለበት። «ከእርሱ ጋር ኅብረት አለን ብንል በጩላማም ብንመላለስ እንዋሻለን፡ እውነትንም አናደርግም፤ ነገር ግን እርሱ በብርሃን እንዳለ በብርሃን ብንመላለስ ለእያንዳንዳችን ኅብረት አለን» በግለት ከክርስቶስ ጋር ያለን ኅብረት እምነታችንን በምንገባ ስንገልጽ ነው በግለት መልሷል።

2ኛ/ ኃጢአት ተወግዷል ለሚለውም ትምህርታቸው እኛ በምንሠራው እንደምንበድል «የልጁም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኃጢአት ሁሉ ያነጻናል። ኃጢአቶች የለብንም፡ ብንል ራሳችንን እናስታለን።

እውነትም በእኛ ውስጥ የለም። በማለት አሰራገጦ መልሏል።

35/ ከዚህ አመለካከት የተነሣ ከእግዚአብሔር ጋር ንብረት ያላቸው ኃጢአትን አይሠሩም፤ ሥራቸው ሁሉ የጽድቅ ነው ለማለት «ኃጢአትን አላደረግንም» ብንል ሐሰተኛ እናደርገዋለን ቃሉም በእኛ ውስጥ የለም። በማለት ንስሐን ይሰብክላቸዋል። «በኃጢአታችን ብንናበክ ኃጢአታችንን ይቅር ሊለን ከዓመፃም ሁሉ ሊያነጻን የታመነና ጻድቅ ነው።» ይላልና።

በዚህ መንገድ ለጥያቄዎቻቸው መልስን በመስጠት የንስሐ ፋጽኔውና ኃጢአታችን በማስተሥረድ በእግዚአብሔር አብ ፊት እንድንቆም የሚያበቃን የልጁን ሥጋና ደም መቀበል ነው፤ ለማለት የተናገረው ነው። ይህም ግለት ኃጢአትን በንሠራ በምን ኃጢአታችን ያስተሠርደልናል ብላችሁ እትጨነቁ። «ግንም ኃጢአትን ቢያደርግ ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን እርሱም ጻድቅ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱም የኃጢአታችን ግስተሥረዳ ነው» /1ኛዮሐ. 2÷1-2/ በማለት «ጠበቃ» ተብሎ የተገለጸው ስንቀበለው ኃጢአታችን የሚያስተሠርየው ሥጋውና ደሙ እንደ ሆነ አስቀምጦታል። «ለኃጢአታችንም ብቻ አይደለም ነገር ግን ለዓለሙ ሁሉ ኃጢአት እንጂ።» በማለት ሥጋው ደሙ ስለ ዓለም ኃጢአት የተሰጠ መድኃኒት መሆኑን አስቀምጧል። ከዚህም በመቀጠል ከንስሐ በኋላ በምግባር እንድንኖር ያስተምረናል።

ማን ይከራከረዋል?

«ጠበቃ»+ ተከራካሪ ለማለጅ ነው ካልን ጌታን የሚከራከረው ለመሆኑ ማን ነው?

በመጽሐፍ ቅዱስ መላእክትም ሰዎችም ከርኩሳት መኖሩት ጋር መከራከራቸው ተጽፏል። ለአብነትም በይሁዳ ቍ. 9 ላይ የመላእክት አለቃ ቅዱስ ሚካኤል ስለ ሙሴ ሥጋ ከዲያብሎስ ጋር እንደ ተከራከረና በእግዚአብሔር ስም እንደ ገሠጸው ተጽፏል። ቢሐ

ዮ.19÷11 ላይም ስንመለከት ርኩሳን መኖሩት ደረተ ለስቀዋን እንደ ተከራከሩና እንዳሸነፏቸው ተጽፏል። ጌታችንን የሚከራከረው ግንን ነው? ምክንያቱም አጋንንት ጌታችንን ቀመው ሊከራከሩ እንደማይችሉ ተመልክተናል፤ በግሪ.8÷28 ላይ «... የእግዚአብሔር ልጅ፣ ከእንተ ጋር ምን አለን?» እያሉ ገና በሩቀ እየሞሁ እንደ ወጡ ይልቁንም ጌትነቱን ዐውቀው ለምነው እንደ ተቀበሉ ተጽፏል። በግሪ.17÷14 ላይም ለደቀ መዛሙርቱ ያስቸገረው ጋኔን በጌታችን በተገሠጸ ጊዜ ፈጥኖ ወጣ እንጂ አልተከራከረም።

ታዲያ ጌታችንን ሊከራከረው የሚችል ግን ነው? «ሁሉ በእርሱ ሆኑ» ዮሐ.1÷3 የተባለለት የሁሉ ፈጣሪ ነውና። «ከሠራው ጋር ለሚታገል ወዋለት! በምድር ሽክላዎች መካከል ያለ ሽክላ ነው። ጭቃ ሠራውን፡- ምን ትሠራለህ? ወይስ ሥራህ፡- እጅ የለውም ይላልን? አባትን፡- ምን ወልደሃል? ወይም ቤትን፡- ምን እግጥሽ? ለሚል ወዋ!» ኢ.ላ.45÷9-10። «እንግዲህ ስለ ምን እስከ አሁን ድረስ ይነትፋል? ፈቃዱን የሚቃወም ግን ነው? ትለኝ ይሆናል። ነገር ግን፣ እንተ ሰው ሆይ፣ ለእግዚአብሔር የምትመልስ ግን ነህ? ሥራ ሠራውን፡- ስለ ምን እንዲህ አድርገህ ሠራሽኝ ይለዋልን? ወይም ሽክላ ሠሪ ከእንዱ ጭቃ ከፍል አንዱን ዕቃ ለክብር አንዱንም ለውርደት ሊሠራ በጭቃ ላይ ሥልጣን የለውምን?» /ሮሜ.9÷19-20/ እንዲል ፈጣሪን ሊከራከር የሚችል የለም።

በውኑ እርሱ ጠበቃ ሆኖ የሚከራከር ከሆነ በፍርዱ ዙፋንስ ላይ ማን ይቀመጣል? ስም አጠራሩ በትዱሳኑ አንደበት ከፍ ከፍ ይበልፍ በክብሩ ዙፋን የሚቀመጠው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። «የሰው ልጅ በክብሩ በሚመጣበት ጊዜ ከእርሱም ጋር ቅዱሳን መላእክቱ ፊሉ በዚያን ጊዜ በክብሩ ዙፋን

ይቀመጣል።» 17ቴ.25+31/ ተብሎ ፈታሊ በጽድቅ ኮናኔ በርትሎ መሆኑ በማያሻማ መንገድ ተገልጧል።

በሰዚህ ጌታችን «ጠበቃ» አይደለም። ዋናው ነገር ያለው በሰሙ እምነን ተጠምቀን ንበሐ ገብተን የምንቀበለው ሥጋና ደሙ ከኃጢአታችን የሚያነጻን መሆኑን፣ የንስሐችን መፈጸሚያ፣ ፍጹም የኃጢአት ሥርየት ግግኛ መሆኑን በመናገር እንጂ «አማላጅ ነው» የሚያሰኝ ምንም ዓይነት ትርጉም የለውም።

መ/«ስለ እኛ የሚግልጽው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው»

የሚለውስ?

«የሚያጸድቅ እግዚአብሔር ነው። የሚከንንስ ግን ነው? የሞተው ደልቀንም ከሙታን የተነሣው። በእግዚአብሔር ቀኝ ያለው ደግሞ ስለ እኛ የሚግልጽው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው።» 1ጮ.8+34። «...እርሱ ገን ለዘላለም የሚኖር ስለሆነ የማይለወጥ ከሆነት አለው፤ ስለ እነርሱም ሊያግልጽ ዘወትር በሕይወት ይኖራልና ስለዚህ ደግሞ በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላል።» ዕብ.7+24-25።

እነዚህ ጥቅሶች ጌታችንን «አማላጅ» ነው በማለት የሚያስተላልፉት መልእክት የለም። የሰው ልጆች ሁሉ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት እምነው ሲመጡ ወደ እግዚአብሔር ቀረቡ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ሆኑ የሚባሉት በሰሙ ሥላሴ ተጠምቀው የወልደ እግዚአብሔርን ሥጋና ደም ሲቀበሉ ብቻ ነው። ይህ የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋና ደም ደግሞ እንደ አራት መሥዋዕት በአንድ ቀን የሚያልቅ፣ ለእስራኤል እንደ ወረደውም መና በጊዜ መብዛት የሚለወጥ የሚበላሽ አይደለም። ሁልጊዜ አዲስና ለዘላለሙ በሕይወት የሚኖር ነው። «ሕያው» መባሉም ነፍስ ስለ ተዋሐደው ሳይሆን «መለኮት» ስለማይለየው

ነው። ይህ ሕያው ሥጋውና ደሙ ሁልጊዜ ሰውን ወደ እግዚአብሔር ሲያቀርብ የሚኖር ከእግዚአብሔርም ጋር የመታረቂያው ብቸኛ መንገድ በመሆኑ አማለደን /አስታረቀን/ ሲል ገልጦታል።

በዕብራውያን ላይ ያለውን ስንመለከተው ደግሞ የበለጠ መልዕክቱን ግልጽ ያደርገዋል። «ሊያግልጽ በሕይወት ይኖራል» የሚለው እንደ ጥሬ ገባቡ ከሆነ ጌታችን አሁንም በሕይወት ሥጋ በዚህ ምድር መኖር አለበት፤ ጌታችን ግን እንደ ዐረገ «በየግን አብ» በአብ ዕሪና እንደ ተቀመጠ በምዕራፍ አንድ ላይ ተመልክተናል። ይህን የበለጠ ለመረዳት የሚከተሉትን ነጥቦች በድጋሚ እናስታውሳቸው።

ጌታችን በተዋሕዶ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ሆነ የሚለውን ዘግብራለን ስንገልጠው «አንድ ጊዜ ሰውም» እምላክም እምላክ ወሰብእ ነው» ብለናል። ይህም አንድ ጊዜ ግዙፍም ረቂቅም፣ ውሱንም ምሉዕም ነው ግለታችን ነው። ሲገዝፍ ርቀቱ ያልቀረበት፣ ሲወሰንም ምልዕቱ ያልጉደለበት ግለት ነው። እንደዚህም ሁሉ ጌታችን በተሰቀለበት ዕለት ሦስት ነገርን አንድ ጊዜ ሁኗል። መሥዋዕት አትራቢ ካህን፣ መሥዋዕት /ሉዓለሙ/ አንድ ጊዜ የቀረበ፣ ራሱ መሥዋዕት ተቀባይ። ከዕርገቱም በኋላ ይህን ሦስት ነገር አንድ ጊዜ መሆኑን ከእርሱ የወሰደበት የለም። ከእርሱ በኋላ ለቤተ ክርስቲያን ሌላ መሥዋዕት የላትም፣ ሌላም ሊቀ ካህናት ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ያቀረበ የላትም፤ ሌሁን ብሎ ቢመጣም አትቀበለውም፤ ከእርሱ የበለጠ የተሻለም የለም፤ አያስፈልጋትምና። ሌላ ይቅር ባይ፣ ጸሎት ሰሟ፣ ጉዳይ ፈጻሚም እምላክ ከእርሱ በቀር ሌላ የላትም። እነዚህን ሁኔታዎች ግን የቤተ ክርስቲያን መምህራንና ሊቃውንት በተለያየ መንገድ ገልጸዋቸዋል።

በአንድ ጊዜ «የቆመ ካህን የተቀመጠ ገጉ» የሆነ ጌታ

ብቻ ነው። ቁጥ የተቀመጠ ተቀምጦም የቆመ የለምና።

ይኸውም «መሥዋዕት ተቀባይ» መሆኑን «የተቀመጠ ንጉሥ»፥ በአባቱ ቀኝ ተቀምጧል በማለት ገልጸውታል። «መሥዋዕት አቅራቢ» መሆኑን ደግሞ «የቆመ ካህን» ይሉታል፥ «እንደ መልክ ጺዴት ሹመት ለዘላለም ካህን ነህ» ተብሏልና። «መሥዋዕት» መሆኑን ደግሞ በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ «ያማልዳል ያስታርቃል፤ ጠበቃችን» ነው በማለት እንደ ተገለጸ እንመለከታለን። ይህ የሚገልጸው ጌታችን በአንድ ጊዜ ሦስቱንም መሆኑን ነው። ምንም እንኳን ስለ መሥዋዕት ወደፊት በምዕራፍ 10 ላይ የበለጠ የምንመለከት ቢሆንም በዚህ ቦታ ቅዱስ ጳውሎስ እንደ ገለጠው ሕያው ሆኖ የሚኖርና ዕለት ዕለትም የሚሠዋ ነፍስንና ሥጋን የሚቀድስ ነው። ይኸውም አንድ ጊዜ በዕለተ ዓርብ በፈጸመው አገልግሎት ሁልጊዜ በሥጋውና በደሙ የሚያድነን፥ ስለሆነ ነው። ይኸውም ዛሬ የምንሠዋው መሥዋዕት /ሥጋወደሙ/ ከዕለተ ዓርቡ ጋር ገብረት አንድነት ያለው፤ በምንም ያልተለየ ነፍስ የተለየው መለኮት የተዋሐደው በመሆኑ «ዘወትር ሲያማልድ በሕይወት ይኖራል» ተባለ።

ቅዱስ ጳውሎስ በሮሜም ሆነ በዚህ በዕብራውያን መልእክቱ በሌሎችም ቢሆን በአጽንዖት የሚገልጠው ያለ ሥጋውና ደሙ የድገነት መንገድ አለመኖሩን ነው። ሥጋውና ደሙ ሁልጊዜ ሕያው ሆኖ እስከ ዕለተ ምጽአት ለሚያምኑት ሁሉ የሚፈተትና ብቸኛ መቅረቢያችን መሆኑን ለመግለጥ ስለ እኛ የተደረገውን ለማሳየት የተናገረው ነው። የግእዝ መጽሐፍ ቅዱሳችንን ስንመለከት «ወይትዋቀስ በእንቲአኑ» ይላል፤ «ወቀስ» አማለደ ማለት አይደለም። ወቀስ፥ «ወቀስ» /የጳለኛው ጠብቆ ይነበብ/ ተከራክረ፤ ፈረደ ማለት ነው። በ1938 ዓ.ም የታተመው አዲስ ኪዳንም «ስለ እኛ ይፈር ዳል» ሲል ተርጉሞታል። ተከራክረ፤ ተዋቀሰ የሚለውን ትርጉም

እንኳ ቢይዝ ንግግሩ «ኑና እንዋቀስ ይላል እግዚአብሔር» ኢሳ.1+18 የሚለውን ይመስላል። ይህም ግለት እግዚአብሔርና በው ተቀምጦው የሚከራከሩ ሆነው አይደለም፤ ራሱን በሰው ወገን አስገብቶ ስለ እኛ ያለውን የንስሐን ጥሪ በመግለጽ መናገሩ እንጂ።

በቤተ ክርስቲያናችን እነዚህ «ያማልዳል፥ ያስታርቃል» የሚሉት ሥጋውንና ደሙን የተመለከተ እንደሆነ በተደጋጋሚ ተገልጿል። ሥጋውንና ደሙን የምንቀበለው በትተን ነትተን ሳይሆን የምናስታውሰውን ኃጢአት ተናዝዝን፥ ቀኖናችን ፈጽመን ቢሆንም የበቃን የነጻን አይደለንም። ይልቁንም ስለ ሥጋህና ደምህ ይቅር በለን እያልን እየለመንን እንቀበለዋለን። በዚህ ጊዜም ከእግዚአብሔር ጋር እንታረቃለን፤ ለማለት እንጂ በመስቀል ላይ ከፈጸመው የማስታረቅ ሥራ በኋላ ጌታችን የአማላጅነትን ሥራ በለሚሠራ አይደለም። «አሁን ግን በዓለም ፍጻሜ ራሱን በመሠዋት ኃጢአትን ሊሸር አንድ ጊዜ ተገልጧል። ለሰዎችም አንድ ጊዜ መሞት ከእርሱ በኋላም ፍርድ እንደ ተመደበባቸው፥ እንዲሁ ክርስቶስ ደግሞ፥ የብዙዎችን ኃጢአት ሊሸከም አንድ ጊዜ ከተሠዋ በኋላ ያድናቸው ዘንድ ለሚጠባበቁት ሁለተኛ ጊዜ ያለ ኃጢአት ይታይላቸዋል።» ዕብ.9፥26-28።

በሮሜ 8፥31-35 ያለውን ሙሉውን አንቀጽ ስንመለከት ውም ቅዱስ ጳውሎስ በዘመኑ ለነበሩት መናፍቃን የሰጠው መልስ ምሥጢረ ተዋሕዶን የሚገልጽ ነው። በዘመኑ ሥጋ መለኮትን ውጦታል፤ መለኮት ሥጋን «አርቆታል» የሚሉ መናፍቃን ስለነበሩ ያለ መጠፋፋት ያለ መቀላቀል በተዋሕዶ አንድ አካል መሆኑን ቢያጠይቅ እግዚአብሔር ለገዛ ልጁ ሳይራራ ሰጥቶናል በሚል የተሰቀለው ወልደ እግዚአብሔር መሆኑን፥ ወደፊትም የሚያጸድቀውም የሚኮንነውም እርሱ እንደ ሆነ መለኮታዊ ባሕርይውን፥ ተናግሯል። የቅዱስ ጳውሎስ መልእክት አስረጂነቱ መለኮታዊና

ሰብአዊ ባሕርይን በተዋሕዶ አንድ እንዳደረገ /አምላክም በውጥ መሆኑን/ ግስረዳት ነው።

5.7. ግጥም

ጥላክ ጥላትና ሰፊ ምሥጢር ያለው ትምህርት ነው። አፈጻጸሙም ብዙ ነው። ለምሳሌ ያህል ትዳሳን ራሳቸው ይግል ዱልናል ይጸልፋሉ። እኛም ራሳችን ደግሞ እግዚአብሔርን እንግልጽለን። የምንግልጸው ገን በትዳሳት ብቻ አይደለም፤ እንግልጽለን። ስለ ምሕረትህ ስለ ቸርነትህ ሰው ሆነህ ስለ መገለጥህ ስለ ልዩ ሃሰትነትህ... ብለህ ግረን እንለዋለን። በዚህ መንገድ ለዓለም መድኃኒት አድርገህ ስለ አቀረብኸው ስለ ሥጋህና ደምህ ብለን እንለምናለን። ይህም ስለ ባሕርይ ቸርነትህ ግለታችን እርሱን «አግላጅ» ነው እንደግያሰኝ ሁሉ «ስለ ሥጋህና ደምህ» ብለን መለመናችን ወልደ እግዚአብሔርን አግላጅ አያሰኘውም።

«ሥጋውና ደሙ» ገን ፍጹም ድኅነትን የምናገኝበት ነው። ትዳሳት መጽሐፍትም ይህንኑ ያስረግጣሉ። የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንትም የሥጋውንና ደሙን ፍጹም ሕይወትነትና ሥጋውን ደሙን በሚገባ ተቀብሎ ሲላል የሚወርድ እንደ ሌላ ሲገልጹ «ከምሥጢራትም ሁሉ ምሥጢረ ቀርባን ይበልጣል።» ብለዋል። ሲያብራሩት እንደ ምሳሌ ምሥጢረ ጥምቀትን በመውሰድ ያነጻጽሩ ታል። በምሥጢረ ጥምቀት የእግዚአብሔር ልጆች እንሆናለን። ወላጅ ደግሞ ልጁን ሊክደው ይችላል። ይኸንን በተመለከተም «በሰው ራትም የሚከደኝን ሁሉ እኔ ደግሞ በሰማያት ባለው በአባቴ ራት እክደዋለሁ።» ግቴ.10+33 ብሏል።

ሥጋውን ከዘላን ደሙን ከጠጣን ገን አይክደንም። ምክንያቱም «ራሱን ሊክድ አይችልምና» በማለት ይገልጹታል። ስለዚህ «ሥጋውና ደሙ» በሕይወት የሚኖር መድኃኒታችን ሕይወታችን ነው፤ ስለ በላኩ ስለ ጠጣኩ ሥጋህና ደምህም ብለን እንለምን

ዋለን። እግዚአብሔርም ይቅር ይለናል። የጌታችን ሥጋውና ደሙ እምነው ለሚመጡት ሁሉ ዘወትር ሲፈተት ይኖራል።

ጌታችን ዐርጓል። ሐዋ.1+9። ዳግመኛም ለፍርድ ይመጣል። ሐዋ.1+11። በዚያም ሥጋን ተዋሕዶ በመንበረ ልዕልናው ታይቷል። ሐዋ.7+56። ከዚህ በኋላ በንጌን ለጌታችን ለጻድቃን ለሰማዕታትም በሰማያት ስለ ሰው መከራ መቀበል የለባቸውም። በዚህ ምድር በሠሩት ሥራ ከድካማቸው አርፈው ቃል ኪዳናቸው /ልመናቸው/ ሲያስምረን ይኖራል እንጂ። ራዕ.14+13። ስለዚህ የእነዚህ ጥቅሶች መልእክት አንድ ጊዜ በመስቀል ላይ በፈጸመው የግዳን ሥራ ሁልጊዜ ስንታረቅ የምንኖር መሆናችን ለመግለጥ ነው።

«አንድ ጊዜ በግቅረብ የሚቀደሱትን ለዘላለም ፍጹማን አድርጓቸዋልና።» ዕብ.10+14፤ «የብዙዎችን ኃጢአት ሊሸከም አንድ ጊዜ ከተሠዋ በኋላ ያድናቸው ዘንድ ለሚጠባበቁት ሁለተኛ ጊዜ ያለ ኃጢአት ይታይላቸዋል።» ዕብ.9+28። «ያለ ኃጢአት ይታይላቸዋል» ሲልም መጀመሪያ ስለ ኃጢአት ሊሠዋ መገለጡን፤ ሁለተኛው ገን ለፍርድ የሚመጣ መሆኑን ለመግለጥ ነው። «ራሱን ባቀረበ ጊዜ ይህን አንድ ጊዜ ፈጽሞ አድርጓልና» /ዕብ.7+28/ እንዲል ጌታችን ራሱን ባቀረበ ጊዜ ሁሉንም «ተፈጸመ» በማለት ፈጽሞ ታል። ዮሐ.19+30።

እንደ ጥሬ ንባቡ «ጌታን አግላጅ ነው» ካልን ሌላ አምላክ አለ ያሰኝብናል። ምክንያቱም በጥሬ ንባብ /ሮሜ.8+27/ መንፈስ ቅዱስንም ይማልዳል ተብሏልና፤ በኢ.ር.7+25 ላይም «አባቶቻችሁ ከግብጽ ምድር ከወጡበት ቀን ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ በየዕለቱ እየማለድሁ ባሪያዎቼን ነብያትን ሁሉ ልኪባችሁ ነበር።» የሚል ጽሑፍ አለ። ከላይ ስለ ወልድ የተቀመጠውንም ጨምረን ስንመለከት ለብንም፤ ወልድንም፤ መንፈስ ቅዱስንም አግላጅ ካልናቸው የሚግለጸው ግን ነው?

የሥላሴ አምላክነት ምን ዓይነት ነው? በሰዚህ ጌታችን እግላጅ አይደለም፤ ፍጹም የባሕርይ አምላክ ነው። «አይጮኸም ቃሉንም አያነሳም፤ ድምፁንም በሜዳ አያሰማም። የተቀጠቀጠን ሽምብቆ አይሰብርም፤ የሚጫሰንም ክር አያጠፋም፤ በእውነት ፍርድን ያወጣል። በምድርም ፍርድን እስኪያደርግ ድረስ ይበራል እንጂ አይጠፋም፤ አሕዛብም በሰሙ ይታመናሉ።» /ኢ.ሳ. 42+2-4/ እንዳለ ተግላጅ እንጂ እግላጅ አይደለም። «እነሆ በቀሉ እመጣለሁ ለእያንዳንዳችን እንደ ሥራው መጠን እከፍል ዘንድ ዋጋዬ ከእኔ ጋር አለ። አልፋና የሚጋፉ ፊተኛውና ኋለኛው መጀመሪያውና መጨረሻው እኔ ነኝ። ሩዕ.22+12-13።

ምዕራፍ ስድስት

መሠረት

«በሰዚህ የክርስቶስን ነገር መጀመሪያ የሚናገረውን ቃል ትተን ወደ ፍጻሜ እንሂድ፤ መሠረትን ደግመን አንመሥርት። እርሱም ከሞተ ሥራ ንስሐና በእግዚአብሔር እምነት፤ ስለ ጥምቀቶችና እጆችንም ስለ መጫን፤ ስለ ሙታንም ትንሣኤ ስለ ዘላለም ፍርድም ትምህርት ነው።» ዕብ.6+1-2 በሚለው መነሻነት በዚህ ምዕራፍ ቅዱስ ጳውሎስ መሠረት ያለው ምን እንደ ሆነና ደግመን መመሥረት የማንችለውን ነገር በማብራራት በዚህ ርዕስ ሥር እንመለከታለን።

6.1. «መሠረት» የተባለው ምንድን ነው?

በቅዱሳት መጻሕፍት «መሠረት» የተባለ «ወልድ ዋሕድ» የሚለው እምነት ነው። ይህንንም ከሰው ወገን ሊቀ ሐዋርያት ቅዱስ ጴጥሮስ በመጀመሪያ በመመስከሩ ጌታችን መሠረትነቱን በጊዜው አሳውቋል፤ ወንጌላዊውም ጽፏልናል። «ኢየሱስም...እናንተስ እኔን ማን እንደ ሆንሁ ትላላችሁ? አላቸው። ስምዎን ጴጥሮስም መልሱ፡- አንተ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነህ አለ። ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለው፡- የዮና ልጅ ስምዎን ሆይ፤ በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህምና ብፁዕ ነህ። እኔም እልሃለሁ፤ አንተ ጴጥሮስ /ዐለት/ ነህ፤ በዚችም ዐለት ላይ ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ፤ የገሃነም ደጆችም አይችሏትም።» ማቴ. 16+15-18 ተብሎ እንደ ተጻፈ።

ይህን መሠረተ እምነት ጌታችን ሞሠረተ ቤተ ክርስቲያን አደረገው። ምእመን የሚመሠረተውና የሚታነጸው በዚህ ትምህርት

ላይ ነው። ትምህርቱ ቢለወጥ አምላኩ ይለወጣል፤ አምላኩት ከተለወጠ ደግሞ መሠረቱም ተሰፎል /ተለቅጸል/ ግለት ነው። ቅዱስ ላውሎስ ይህን መሠረት ቀደም ብለ በቀጥንቶስ መልእክቱ ላይ ገልጾታል። «የእግዚአብሔር ጸጋ እንደ ተሰጠኝ መጠን እንደ ብላሃተኛ የአናጺ አለቃ መሠረትን መሠረትሁ ሌላውም በላዩ ያንጸል። እያንዳንዱ ግን በእርሱ ላይ እንዴት እንዲያንጽ ይጠንቀቅ። ከተመሠረተው በቀር ግንም ሌላ መሠረት ሊመሠርት አይችልምና፤ እርሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።» በግለት የንባቡን ትርጓሜ አስተምሯል። 1ኛቆሮ.3+10-11።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ለካል አንድ ባሕርይ መሆኑና ይልቅንም ሰው ሆኖ መገለጡ የቤተ ክርስቲያን መሠረት መሆኑን ነብያትም አስተድመው በትንቢት «ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- እነሆ፥ በጽዮን ድንጋይን ለመሠረት አስተምግላለሁ፤ የተፈተነውን፥ የከበረውን፥ መሠረቱ የጸናውን የግዕዝ ዘን ድንጋይ የሚያምን አያፍርም።» ኢሳ.28+16፤ «ግንበኞች የናቁት ድንጋይ እርሱ የግዕዝን ራስ ሆነ፤ ይህች ከእግዚአብሔር ዘንድ ሆነች፤ ለዓይኖችንም ድንቅ ናት።» መዝ.117+22 በግለት ጽፈውታል። እስራኤል ከግብጽ በሚወጡበት ጊዜ ውኃ ከወለት እየፈለ ቀላቸው ጠጥተዋል። ይሄም የጌታችን ምላሌ ነበር። «...ይከተላቸው ከነበረው ከመንፈሳዊ ድንጋይ ጠጥተዋልና፥ ያም ድንጋይ ክርስቶስ ነበረ።» 1ኛቆሮ.10+4 እንዲል።

በሌላ ሁኔታም ይህን ትምህርት ነብያትም ሐዋርያትም ግስተማራቸውንና ለቤተ ክርስቲያን መመሥረት ብቻ ሳይሆን መስፋትም ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደረገውን የእነርሱን ስብከት «መሠረት» በግለት ቢገልጡት «ባሐዋርያትና በነብያት መሠረት ላይ ታንጸችኋል፥ የግዕዝኩም ራስ ድንጋይ ክርስቶስ ኢየሱስ ነው።»

ኢፌ.2+20 «በሰውም ወደ ተግላ በእግዚአብሔር ዘንድ ግን ወደ ተመረጠና ከቡር ወደሆነው ወደ ሕያው ድንጋይ ወደ እርሱ እየቀረባችሁ፥ እናንተ ደግሞ እንደ ሕያዋን ድንጋዮች ሆናችሁ፥ በኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር ደስ የሚያሰኝ መንፈሳዊ መሥዋዕትን ታቀርቡ ዘንድ ቅዱሳን ካህናት እንድትሆኑ መንፈሳዊ ቤት ለመሆን ተሠሩ።» 1ኛኢጥ.2+4-5 ብለዋል።

ጌታችንም በመዋዕለ ሥጋዊው የተራራው ላይ ስብከቱን ያጠናቀቀው በዚህ ትምህርት ነበረ። «በላዚህ ይህን ቃሊን ስምቶ የሚያደርገው ሁሉ ቤቱን በዐለት ላይ የሠራ ልባም ሰውን ይመስላል። ዝናብም ወረደ ጉርፋም መጣ ነፋሱም ነፈሰ ያንም ቤት ገፋው፥ በዐለትም ላይ ስለ ተመሠረተ /ወልድ ዋሕድ በሚለው የሃይማኖት ትምህርት የጸና ስለሆነ/ አልወደቀም።...» ማቴ.7+24-28 በግለት በዚሁ ትምህርት ነበር።

በላዚህ መሠረት የተባለው ምንድን ነው? ለሚለው ጥያቄ ሦስት መልሶች አሉት እኒህም፡-

1ኛ. «ወልድ ዋሕድ» የሚለው የቅዱስ ጴጥሮስ እምነት /ይኸውም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።/

2ኛ. በላ ወልድ ዋሕድ የነብያትም የሐዋርያትም ትምህርት

3ኛ. በእምነት ለሚኖረው ደግሞ ፈቃደ እግዚአብሔርን የሚያውቅበት ፈቃደ ካህን ምክረ ካህን ናቸው። በእነዚህ ሦስቱ ጸንቶ የሚኖር ሁሉ ጠላቱን ዲያብሎስን ድል ይነግላል፤ ግዕበሉ ዝናቡም ጉርፋም ነፋሱም ቢገፉት እንኳ ሊያናውጡት አይችሉም። ማቴ.16+9፤ ማቴ.7+25። ቤተ ክርስቲያንም ሌላ መሠረት የላትም፤ ሕንፃዋ ሁሉ በዚህ ላይ የታነጸ ነው። 1ኛቆሮ.3+11። ከዚህም ሌላ የመንግሥተ ሰማያት በር የለም፤ ቁልፉን የተረከበው ቅዱስ ጴጥሮስ እምነቱ ከላይ የተገለጠው ነው። ማቴ.18+18። ከዚህም

ውጭ በቤተ ክርስቲያን የተተከለ የሃይማኖት ትምህርት የለም፤ ይህንኑ የተተከለውን እናጠጣለን፤ እንንከባከበዋለን እንጂ። 1ኛቆሮ. 3+6-9።

6.2. መሠረትነቱ ለማን ነው?

ይህ ጥያቄ በምዕራፉ ርዕስ የተመለሰ ሊመስለን ይችላል፤ አዎን ተመልሷል፤ ይሁን እንጂ ይበልጥ መብራራት ስለሚገባው በንዑስ ርዕስነት ልናነግው ተገደናል።

ሀ/ ለቤተ ክርስቲያን፡- እኛ እያንዳንዳችን «ክርስቲያን» የሚለውን ስም ያገኘነው ከክርስቶስ ነው። ስለዚህ ቤተ ክርስቲያን የምትባለው ክርስቲያኖች ሥርዓተ አምልኮታቸውን ለመፈጸም ሥጋውን ደሙን ለመቀበል የሚሰጣሉበት ሕንፃ ቤተ መቅደስ ብቻ አይደለችም። ይልቅንም በክርስቶስ ክርስቲያን የተባሉ የክርስቲያኖች አንድነት፣ የምእመናን ክርስቶስ ጉባኤ ናት እንጂ። ይህንንም ቅዱስ ጳውሎስ «የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንደ ሆኖችሁ የእግዚአብሔርም መንፈስ እንዲኖርባችሁ አታውቁም? ማንም የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ እግዚአብሔር እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ቅዱስ ነውና፤ ያውም እናንተ ናችሁ።» 1ኛቆሮ.3+16-17 በማሰት ገልጦታል።

«የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ቅዱስ ነውና» የሚለው የቤተ መቅደሱን አንድነት ቢያመለክት ነው። አንዱ ቤተ መቅደስ የእኛ የብዙኃኑ ስብስብ መሆኑን ያመለክታል። ቤተ ክርስቲያንም የተባለው ይኸው የእኛ አንድነት ነው። ቤተ ክርስቲያንም አንዲት ናት ነገር ግን በሁሉም ያለች ናት። እግዚአብሔር አንድ ሆኖ የሌለበት በታ እንደ ሌለ ሁሉ የእርሱም ቤተ ክርስቲያን አንዲት ሆኖ በሁሉ ያለች ናት፤ መንፈሳዊትና ቅድስት ናትና። «...እድረት ወይም የፊት መጨማደድ ወይም እንዲህ ያለ ነገር ሳይሆንባት ቅድስትና

ያለ ነውር ትሆን ዘንድ ክብርት የሆነች ቤተ ክርስቲያን ለራሱ እንዲያቀርብ ፈለገ።» ኢፌ.5+27 እንዲል።

ቤተ ክርስቲያን የታነፀችው በእዚህ መሠረት ላይ ነው። የምትታነፀውም በዚሁ ላይ ነው። «የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ፤ ከእርሱ ጋር አብረን የምንሠራ ነንና።» 1ኛቆሮ.3+9። «በሐዋርያትና በነብያት መሠረት ላይ ታንፃችኋል፤ የግዕዝነት ራስ ድንጋይ ክርስቶስ ሊያሰሰ ነው፤ በእርሱም ሕንፃ ሁሉ እየተጋጠመ በጌታ ቅዱስ ቤተ መቅደስ እንዲሆን ያድጋል፤ በእርሱም እናንተ ደግሞ ለእግዚአብሔር መኖሪያ ለመሆን በመንፈስ አብራችሁ ትሠራላችሁ።» ኢፌ.2+20-22 እንዲል።

ለ/ ለምእመን፡- አንድ ለማን በገሉ «ወልድ ዋሕድ» ብሎ ካላመነ የቤተ ክርስቲያን አባል ሊሆን አይችልም። ከገንዱ የተለየ ትርጓሜና በራሱ የሞተ ነውና። የገንዱንም ፍሬ ካሳፈራ ተቆርጦ ወደ እሳት ይጣል ዘንድ አለውና። ዮሐ.15+6። አንድ ምእመን በእምነቱ ጸንቶ መኖር የሚቻለው ምግባርም ሠርቶ የሚጠቀመው በዚሁ መሠረት ላይ ቢታነፅ ብቻ ነው።

መሠረት እድርጉ ካልታነፀበት የእንቅፋት ድንጋይ እድርጉታልና ይወድቅበታል ይሰነካከልበታል እንጂ አይታነፀበትም አይጠቀምበትም። «እንግዲህ ከብሩ ለእናንተ ለምታምኑት ነው፤ ለማያምኑ ገን እናጤዎች የጣሉት ድንጋይ እርሱ የግዕዝነት ራስ የዕንቅፋትም ድንጋይ የግሰናከያም ዐለት ሆነ፤ የማያምኑ ስለሆኑ በቃሉ ይሰናከሉበታልና ለዚህ ደግሞ የተመደቡ ናቸው።» 1ኛኢጥ.2+7-8 እንዲል።

አንድ ምእመን ይህን እምነቱን ለማጽናት የሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያንን ትምህርት ጠብቆ መገኘት አለበት። አልያ በአምልኮቱ ሊጸና አይችልም። የገላትያ ሸዎች በእምነት የተናወጡት ወደሌላ

ትምህርት ሳያውቁት ገብተው ስለ ነበር ነው። «በክርስቶስ ጸጋ እናንተን ከጠራችሁ ከእርሱ ወደ ልዩ ወንጌል እንዲህ ፈጥናችሁ እንዴት እንዳለፋችሁ እንደነቃለሁ። እርሱ ግን ሌላ ወንጌል አይደለም፤ የሚያናውሟችሁ የክርስቶስንም ወንጌል ሊያጣምሙ የሚወዱ አንዳንዶች አሉ እንጂ።» /ገላ.1+6/ ሲል ትዳስ ጳውሎስ የገሠጸቸው በሰዚህ ነው። ጌታችንም ቃሊን ስምተ የሚሠራው ሰው ቢኖር ቤቱን በግለት ላይ የሠራ ብልህ ሰውን ይመስላል እያለ ያስተማረው ምእመን ካመነና ከተግረም በኋላ ካሁኑን እያግከረ ከሰይጣን የሚመጣበትን ፈተና ሁሉ ድል መንሣት እንደሚቻለው ሲያስረዳ ነው።

በሰዚህ በትምህርቱም ብቻ ሳይሆን ዕለት ዕለት ፈቃደ እግዚአብሔርን በምክረ ካህን በፈቃደ ካህን ዐውቀን ካልፈጸምን ከመሠረቱ ላይ አለን፤ ጸንተናል ግለት አይቻለንም። በምክረ ካህን የግይዮር ንቤትን አያውቃቸው። በኑፋቱ ግዕበል ይናወጃል፤ ይወድ ቃል፤ የምግብር ዳሕጽም ለድቀት ለኃጢአት ያበቃዋል። በሰዚህ ምእመናን እያንዳንዳቸው በመሠረቱ ላይ መታነፃቸውን ወይም መሠረታቸውን አለመልቀቃቸውን መመርመር ይጠበቅባቸዋል። አልያ ግን በድቡሽቱ ላይ እንደ ተሠራው ቤት ስም አጠራራችን እስኪከፋ ድረስ አወዳደቃችን ይከፋልና በመሠረታችን ላይ እንታነሳ።

ሐ/ ልማድህራን

የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንትና ምእመናን ለሚያስተምሩት ትምህርት መሠረቱ የጌታችንና የቃሉ ትምህርትና ተለምዶት የእጁ ተለምዶት ናቸው። ይህን ትምህርት ግን እንደ ጸጋቸው በተለያየ መንገድ ያስተላልፋታል። ለዚህ ነው ትዳስ ጳውሎስ «የእግዚአብሔር ጸጋ እንደ ተሰጠኝ መጠን እንደ ብልሃተኛ የአናጢ አለቃ መሠረትን መሠረትሁ፤ ሌላውም በላዩ ያንጸል።» 1ኛቆሮ.3+10 ያለው።

ይሁን እንጂ ፈርዳቸው ብዙ ነው፤ መንገዳቸውም ልዩ ልዩ ነው። «ለእያንዳንዳቸውም ጌታ እንደ ሰጣቸው ያገለግላሉ። እኔ ተከልሁ እጽሉሰም አጠጣ ነገር ግን እግዚአብሔር ያሳድግ ነበር።» 1ኛቆሮ.3+6 እንዲል።

ይሁን እንጂ አንድ በቤተ ክርስቲያን የሚያስተምር መምህር በወንበር በጉባኤ የተቀበለውን ጠንቅቆ ለደቀ መዝሙሩ ሳይበርዝ ሳይከለስ እንደሚያስተምር ሁሉ ኑፋቱንም እሹልከው የሚያስገቡ አይጠቱም። መምህራን ስለሚያንፁት ሕንፃ ስለሚሠሩትም ሥራ መጠንቀቅ ይጠበቅባቸዋል። «እያንዳንዱ ግን በእርሱ ላይ እንዴት እንዲያንፁ ይጠንቀቅ።» 1ኛቆሮ.3+11 እንዲል የሚያገለግሉት ለሰጣቸው ጥያቄ ዋጋ ነውና። «የሚተክልና የሚያጠጣ አንድ ናቸው፤ ነገር ግን እያንዳንዱ እንደ ራሱ ድካም መጠን የራሱን ደመወዝ ይተበላል።» 1ኛቆሮ.3+8 እንዲል ደመወዛችን ከእግዚአብሔር የሚከፈለና በእርሱ መለኮታዊ ባሕርይ የሚለካ ስለሆነ መጠንቀቅ ያስፈልጋል።

ለምን እናስተምራለን? የክርስቶስ ተከታይ ለማድረግ ወይስ የእኛ ተከታዮች እንዲሆኑ? ምን እናስተምራለን? ንጹሐን የቤተ ክርስቲያን ትምህርት ወይስ የግል አሳባችንን በመቀላቀል? ስለ ቤተ ክርስቲያን መስፋት በመጨነቅ? ወይስ ኑሯችንን ለማትናት ብቻ? የሚሉትን ጥያቄዎች ሰባክያን ወንጌል መመርመር ያስፈልጋቸዋል። ካለበለዚያ ሕንፃቸው ከፈረሰባቸው ወይም ከተቃጠለባቸው በእግዚአብሔር ፊት ያሳፍራልና። «ግንም ግን በዚህ መሠረት ላይ በወርቅ ቢሆን በብርም በከበረ ድንጋይም በእንጨትም በሣርም ወይም በአገዳ ቢያንጽ፤ የእያንዳንዱ ሥራ ይገለጣል፤ በእሳት ስለሚገለጥ ያ ቀን ያሳያልና፤ የእያንዳንዱም ሥራ እንዴት መሆኑን እሳቱ ይፈትነዋል። ግንም በእርሱ ላይ ያነፀው ሥራ ቢጸናለት ደመወዙን ይተበላል፤ የግንም ሥራ የተቃጠለበት ባህን ይጉዳበታል።» 1ኛቆሮ.3+12-14

እንዲሉ ስለ ደመወዙ ሲሉ በተመሠረተለት መሠረት ላይ እንደሚገባው ማንኛውንም አለማንኛውን መመሪያ መመርመር ይገባዋል። እንዲሁም ሌላው ሐዋርያት ለተሰየሙት ሊቃውንቱ ለደክሙለት ለሚደክሙለትም የቤተ ክርስቲያን ሃላፊነት ነውን? ብሎ መጋደል ያስፈልጋል።

ካለበለዚያ ዋጋውን ሊያገኝ ቀርቶ ሥራውም ጸንቶ አይኖር ለትም። «እምላካችን በእውነት የሚያጠፋ እሳት ነውና።» ዕብ. 12+29 ተብሎ ተጽፏልና።

6.3. ደግሞ ልንመሥርት

አስቀድመን መሠረታችን «ወልድ ዋሕድ» የምትል እምነት እንደ ሆነችና መሠረትነቷም ለመምህራን ትምህርት፣ ለእያንዳንዳችን እምነትና በአጠቃላይም ለቤተ ክርስቲያን እንደ ሆነ ተመልክተናል። በመሆኑም «ደግሞ መመሥረት» ማለት የማዕከሉን ራስ የጌታችንን ዐለትነት ከሁለት አካላት አንድ አካል ከሁለትም ባሕርያት አንድ ባሕርይ መሆኑን ከጽኑ ነትር፣ አጠይቂ ግመንም ግስተግርም ነው።

ዐለቱ ሲለወጥ ውኃውም ይለወጣል፣ ሕንጻውም ይናጻል ይፈርሳል፣ መሠረቱ ተነሥቷልና ያለ መሠረትም ቤት አይጸናምና። ማቴ.7+25፣ 1ኛቆሮ.10+4። ትዳስ ጳውሎስ መሠረትን ደግሞ እንመሥርት ያለው በእምነትም በምግባርም ነው። «መሠረትን ደግሞ እንመሥርት፣ እርሱም ከጥተ ሥራ ንስሐና በእግዚአብሔር እምነት፣ በሌላ ጥምቀቶችና እጆችንም በሌላ መጫን በሌላ መታገም ትንሣኤ በሌላ ዘላለም ፍርድም ትምህርት ነው።» ዕብ.6+2።

ጥቅሱን መሠረት በማድረግ በሁለት ከፍለን እንመለከተዋለን። እምነት ሲለወጥ ምግባርም ይለወጣል፣ የምግባር ውድቀትም ቶሎ ንስሐ ካልገቡበት ለሃይማኖት ድቀት ያደርሳል። ትምህርት ሲለወጥ ሃይማኖቱም ይለወጣልና ሌላ ትምህርት እንግር አትበሉ።

6.3.1. በትምህርት፡-

ትዳስ ጳውሎስ በዚህች ምዕራፍ አጽንኦት የሰጠው ስለትምህርት መለወጥ ነው። በጊዜው ዕብራውያን ትምህርቱ ከለመዱት ወገና ሥርዓት ስለ ተለየ ይጨነቁ ነበር፤ ትዳስ ጳውሎስ ግን የሚያስረግጠው በጌታችን ለማመን የሚያስፈልገውን ትምህርት ወንጌል ነበር። ምክንያቱም እርሱና ነብያት እምሳል መርገፍ በመሆን ትንቢት እየተናገሩ ሱባኢ እየቆጠሩ ቆዩ፤ አሁን ግን በእየሱስ ክርስቶስ ተተርጉመዋል፤ ትርጓሜውም ወንጌል ነውና ይህን መማር አለባቸው። ትምህርቱ ከተለወጠ ሃይማኖቱም ይለወጣልና።

በትምህርት መለወጥም እምነት ይለወጣል። ስለዚህም አብነት አድርጎ የጠቀሳቸው አሉና እነዚህን አንድ በአንድ እንመለከታለን።

ሀ/ ጥምቀት፡- ምሥጢረ ሥጋዊን የማያምንና በዚህም ትምህርት ያልጸና ሰው አይጠመቅም፤ ከአብራክ መንፈስ ትዳስ ከማገፃፅ የርዳናስ በጥምቀት ከውኃና ከመንፈስ መወለድን ሊያምን አይችልምና። ትምህርቱ ሲለወጥ እምነቱ ለመለወጡም አብነት የሚሆን ታሪክ ማትረብ ይቻላል። የምጥመቀ መለኮት ትዳስ የሐንስ ደተ መሳራት እና ወደ ጌታችን ይሄዱ የነበሩት አይሁድ ስለ ማጥመቅ የተከራከሩት በትምህርቱ መለወጥ ጭምር ነው፤ የሐንስ መንገድ ጠፋ። እንጂ ይመጣ ዘንድ የተነገረለት መሲሕ አይደለምና። እርሱ ግን ስለ ጌታችን ታላቅነት አስረግጦ መስከረ፤ የላከውን ያውቃልና። የሐ.3+25፣ 31-35።

ስለዚህ አንድ ሰው ሌላ ትምህርት ከተማረ ሌላ ጥምቀት ልጠመቅ ማለቱ አይቀረ ነው። ኢትዮጵያዊ ጳጉረባ «ልጠመቅ» ሲል የጠየቀው ትምህርተ ነብያት በትምህርተ ወንጌል ስለ ተተረጉ መለት ነው። ከዚህ የተነሣ ነው ትዳስ ጳውሎስ ሌላ ትምህርት አትማሩ የሚለን።

ለ/ ከዚህ፡- ትምህርቱ ሲለወጥ እምነቱ ይለወጣል፤ እምነቱ ሲለወጥ የአምልኮት ሥርዓቱም ይለወጣል፤ ሹመቱም ከህንቱም ይለወጣል። የመጀመሪያውን አትላሎ እንደ ገና በሌሎች ከሃድያን እን ብርተ እድ ሐሰተኛ ሹመትን ይቀበላል። ለዚሁም አስረጂ የሚሆነው በዘመናችን ያለ ሐዋርያው ትውፊት ራሳቸውን ከዘርት አድርገው የሚኖሩት ናቸው።

ሐ/ ትንሣኤ መታገና ፍርድ

ከትምህርቱ መለወጥ የተነሣ የእነዚህ ሁለት ምሥጢራት ብቻ ባይሆን ሌሎችም ይካሄዳሉ። የጌታችን የባሕርይ አምላክነት፤ በክረ መታገና በክረ ትንሣኤ መሆኑን ካላመንን ትንሣኤ ዘጉባሊን ልናምን እንችልም። ከተንሣኤ በኋላ ያለውንም ፍርድ ቢሆን በእምነት ልናስተውለው ያዳገተናል። ምክንያቱም የትንሣኤ ዘጉባሊን ምሥጢርነትና ከዚህም በኋላ የሚገለጠውን የወልደ እግዚአብሔር እውነተኛ ፍርድ መቀበል የሚቻለን የእርሱን የባሕርይ አምላክነት ትምህርት ተምረን ስናምን ብቻ ነው።

እነዚህን የመሰሉ እምነቶችን ሊያስተዉ የሚችሉ ብዙ የሚያከራክሩ ነገሮች በዘመናቸው ነበሩ። ለምሳሌ የገዢነት ክርክር ለመጀመሪያው የሐዋርያት ሲኖዶስ ወቢዩ ምክንያት ነበረ። ሐዋ. 15+1-29። ገዢነትን ዋና ያደረገ ጥምተትን ሊቀበል አይችልም። ስለዚህ በወንጌል ትምህርት ምክንያት ለሚፈጸሙ ምሥጢራት እንትፋት የሚሆኑ ነገሮችን የሚወልዱ አዳዲስ ትምህርቶች ሌላ መሠረቶች ናቸው። ቅዱስ ጳውሎስ በዚህ መልእክቱ ደግመን እንመሥርት ያለው ትምህርቱን ነው። ትምህርቱ ሲለወጥ ሁሉም ነገር ይለወጣልና ደግመን ግለቱ በእኛው መጻሕፍት ለሌላ አምልኮት የሚዳርግ «ኢየሱስ» ነኝ እያለ በሐሰት የሚገለጥ ርኩስ መንፈስን እንድናምን በላሚያደርግ ነው።

በዚህ ግድነት ስብከቶችና «መጽሐፍ ቅዱስ ይላል» በሚል

ፈሊጥ በአዲስ ትምህርት መንጻት የሚገባ አይደለም። በክርስቶስ ጸጋ እናንተን ከጠራችሁ ከእርሱ ወደ ልዩ ወንጌል እንዲህ ፈጥናችሁ እንዴት እንዳለፋችሁ እደነቃለሁ እርሱ ግን ሌላ ወንጌል አይደለም፤ የሚያናውሟችሁ የክርስቶስንም ወንጌል ሊያጣምሙ የሚወዱ እንዳን ዶች ሌላ እንጂ። ነገር ግን እኛ ብንሆን ወይም ከሰማይ መልእክት ከሰበክንላችሁ ወንጌል የሚለይ ወንጌልን ቢሰብክላችሁ፡ የተረገመ ይሁን። ግንንም ቢሆን ወንጌልን መነሻ በማድረግ ሌላ ትምህርት የሚያስተምር ከሆነ ልንቀበለው የሚገባ አይደለም። የመምህራንም ክብራቸው ትምህርታቸው ነው፤ ትምህርታቸው ከተለወጠ ክብራቸው ቀረ ግለት ነው። ይኸውም ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ መርጦ የሾማቸው የላካቸው እርሱ ነውና።

ከዚህ አገልግሎት በሌላ ትምህርት ምክንያት ከተለዩ ግን እግዚአብሔር ሲሾመው ከባሕርይዎ ከሀደትን አፍልቆ የኩበለለ ዲያብሎስን ተከትለዋልና የመምህርነት ጸጋቸውን ያጡታል፤ ትምህርቱ ሲለወጥ እምነቱ ታማኝም ባለቤት ይለወጣልና፤ ስለዚህ ነው ቅዱስ ጳውሎስ «መሠረትን ደግመን እንመሥርት» የሚለው። ከተገለጠው በቀር በወንጌል ስም ሊሠጥ የሚገባው ሌላ ምንም ዓይነት ትምህርት የለምና።

እንዳንድ ሰዎች የሌሎችን ትምህርት ብንሰግ ምን ችግር አለው? ቃሉ ከመጽሐፍ ቅዱስ ያለ ነው በማለት ራሳቸውን ያታልላሉ። ችግርግ አለው። ይኸውም፡-

1ኛ. ለእውነት መታዘዝ ያትተናል።

«የግታስተውሉ የገላትያ ሰዎች ሆይ፤ በዓይናችሁ ፊት ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ተሰተለ ሆኖ ተሰሎ ነበር፤ ለእውነት እንዳትታዘዙ ለዚህ ያደረገባችሁ ግን ነው? ይህን ብቻ ከእናንተ እንድማር እወዳለሁ፤ በሕገ ሥራ ወይም ከእምነት ጋር በሆነ መስማት

መንፈስን ተቀበላችሁን? እንዲህ የማታስተውሉ ናችሁን? በመንፈስ ጀምራችሁ በሥጋ ትፈጽማላችሁን?» 74.3+1-5/ በማለት ቅዱስ ሳውሎስ የሚገሥዳቸው በሌላ ትምህርት እንደ ገና ሕገን /መሥዋዕተ እንስሳን በማቅረብ እንደናለን/ በመፈጸም እንጠቀማለን ወደ ማለት ስለ ተመለሱ ነው። ይህ ደግሞ ከሁሉም የሚበልጠውን የኢየሱስ ክርስቶስን ደም /እውነታውን/ እንዲያቃሉ አድርጓቸዋል።

2ኛ. ርኩስ መንፈስ የድርብናል

የመናፍቃንን ትምህርት አሜን ብሎ መማር ተናጋሪውን መንፈስ መቀበል ነው። ጌታችን በወንጌል «እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል» /ግቴ.10+42/ እንዳለ ከጌታ ደቀ መዛሙርት ቢግር ከጌታ መግር እንደሆነ ሁሉ ከመናፍቃን መስማት የላካቸውን ጌታ /ዲያብ ሉስን/ መስማት፤ ከእነርሱም መግር ከመንፈሳቸው መላተፍ ነው። ጌታቸው ደግሞ ስንኳን በሰው አድር ራሱም ሳይፈራ ሳያፍር ጥቅስ እየጠቀሰ ጌታችንን ለመፈተን ተሰልፏል። ግቴ.4+1-12። ጌታን ለመፈተን ያላፈረ እኛን በጥቅስ ለመፈተን የሚያዘዝው ምንድን ነው? እንዳንደቻችን ደግሞ እሱታቸው ወደ እግዚአብሔር ነው እንዳለን፤ አጋንንት እኮ ያምናሉ /ያዕ.2+13/ ቢለምኑትም የፈቀዱትን አድርጎ ላቸዋል። ለዚህም በጌርጌሶን በመቃብር ይኖሩ የነበሩ አጋንንት ያደሩላቸው ሰዎች ጌታችንን ባዩት ጊዜ ለምነውታል። «ታወቅንስ እንደሆንህ ወደ እሪያ መንጋ ስደደን ብለው ለመኑት። ሄዱ አላቸው።» ግቴ.8+31 እንዲል ለምነው ተቀብለዋል።

የጌታችንንም በሙን አላምረው ጠርተውታል። «ኢየሱስ ሆይ፤ የእግዚአብሔር ልጅ ከእንተ ጋር ምን አለን? ጊዜው ባይደርስ ልታውቃለን መግህን?» በማለት እውነቱን ተናግረዋል። ይህ ግን እነርሱን አማኞች ለውነተኛ አያሰኛቸውም፤ ሥራቸው ሌላ ነው።

6.3.2. በምግባር

ቅዱስ ሳውሎስ ሰው ምግባር ሃይማኖትን እንዳያቀልፍ መሠረተ እምነቱ እንዳይናወጥ መሠረትን ደግመን እንመሥርት ቢል የመከራ ባትን ሁለተኛዋን አንቀጽ እንመለከታለን።

የእምነት መለወጥ ምግባርን እንዲለውጥ፤ የምግባር መለወጥ ሃይማኖትን ወደ መለወጥ ያደርሳል። ይህም «የጥተ ሥራ» በማለት ቅዱስ ሳውሎስ የገለጠው ነው። ለመሆኑ የጥተ ሥራ ምንድን ነው? የጥተ ሥራ በማለት የተጠራው ለጥት የሚያበቃው ሥራ ነው፤ እጠ ራቴ ፍጻሜውን በመግለጥ ስለሆነ ነው። ቅዱስ ሳውሎስ በሌላ ፀታ የሥጋ ሥራ ብሏቸዋል፤ ከመንግሥተ ሰማያት ለይተው ወደ ሁለተኛው ጥት የሚወስዱ ናቸው። «የሥጋ ሥራዎች የተገለጹ ነው። እርሱም ዝሙት፤ ርኩስት፤ መላራት፤ ጣቶችን ጥምረት ምዋርት፤ ጥል፤ ክርክር፤ ትንሳኤ፤ ቀጣ፤ አድመጥነት፤ መላዋቂት፤ መናፍቅነት፤ ምቀኝነት፤ መገደል፤ ስነርግነት፤ ይህም የሚመስል ነው። ለስተድረፍ እንዳለሁ፤ እንደዚህ ያልትን የሚያደርጉ የእግዚአብሔርን መንግሥት አይወርሱም።» 74.5+19-21 እንዲል።

እነዚህን በግድረግ የጸና ሰው ሃይማኖቱንም ይከፋል። ልዩነቱ እንደ ሰው በግወትም ባለግወትም ሊባደል ይችላል፤ ሃጅ ገን ገሌፍ ቢገባ እግዚአብሔር ይቀረጥዳል። ወደ ሃይማኖትና ምግባር ይመለስ ለርሱም የበቃ ይሆናል። «ወደስ ግመዎች የእግዚአብሔርን መንግሥት እንዳይወርሱ አታውቁም? አትላቁ፤ ሌላዎች ይሆኑ ወይም ጣዖትን የሚያመልኩ ወይም ለመገዢያ ወይም ተላላጾች ወይም ከወንድ ጋር ዝሙት የሚሠሩ ወይም ሌላዎች ወይም ገንዘብን የሚመጉ ወይም ሰነርች ወይም ተላላጾች ወይም የጥቂያዎች የእግዚአብሔርን መንግሥት አይወርሱም። ከእናንተም አንዳንዶች

እንደ እነዚህ ክሬቶሁ፤ ነገር ግን በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በአምላካችንም መንፈስ ታጥባችኋል፤ ተቀድሳችኋል፤ እድቃችኋል።፤ 1ኛቆሮ.6+9-11 እንዲል በንስሐ ከእነዚህ ሁሉ ልንላቀቅ፤ ኃጢአታችንን ይቅር ሊለንና ከዓመጥም ሁሉ ሊያነገን የታመነና እድት ነው። 1ኛዮሐ.1+9 ስለዚህ ንስሐ ኃጢአትን ሁሉ የምታስተሠርይ የእግዚአብሔር በር ናት።

እንዳንድ ሰዎች ግን የንስሐን /የመናዘዝንና ቀናና የመቀበልን/ ምሥጢር ረብህ የሌለው አድርገው ከግስተማራቸው የተነሣ ከእግዚአብሔር መንገድ ይለያሉ። ትምህርታቸው ቀድሞ ምግባርን በኋላም የምግባርን እናት ሃይማኖትን ያስተዋቸዋልና።

ስለዚህ ትዳሰ ጳውሎስ ንስሐን የሚቃወም ትምህርት ከሞት የጥያድን ነውና መሠረትን ደግመን እንመሥርት አለን። «... ይህን ዕውቀት አመንዝራም ቢሆን ወይም ርኩስ ወይም የሚመኝ እርሱም ጣየትን የሚያመልክ በክርስቶስና በእግዚአብሔር መንገድ ሥት ርስት የለውም። ከዚህ የተነሣ በማይታዘዙት ልጆች ላይ የእነዚህ አብሔር ቁጣ ይመጣልና ግንም በከንቱ ንግግር እያታ ልላችሁ።» ኢፌ.5+3-13 በግለት እንዳንዶች «ከንቱ ንግግር» በተባለ የወሽት ትምህርታቸው ብዙዎችን የኃጢአት አበጋዝ አድርገው ክርና ከዚህ መጠበቅ እንደሚገባ ያስተምረናል።

በአሁኑም ጊዜ «እግዚአብሔር ፍጹም መሐሪ ነው» በሚል ፈሊጥ የሰውን ሁሉ ኃጢአት ዝም ብሎ ይቅር እንደሚል የሚያስተምሩና ሰውን ወደ ኃጢአት የሚጋብዙ መናፈቸውን ዐውቆ ራሱን መጠበቅ ያስፈልጋል። የእግዚአብሔር ምሕረት ለተነሣሕያን እንጂ ከላይ ልቡናቸውን አደንድነው በኃጢአት ለሚተጉት ሁሉ አይደለም፤ «እግዚአብሔር የሚያጠፋም እሳት ነው።» ዕብ.12+29።

6.3.3. ትዳሳንን በግገልገል፡-

በዚህች ምድር ላይ ካሉት ታላላቅ ነገሮች ውስጥ አንዱ

መቀበል ነው። የአንዱ መስጠት የሌላው መቀበል። ሰጪና ተቀባዩ ቢመሳሰሉም ቢለያዩም መስጠትና መቀበል ግን የሚተር አይደለም፤ አንዱ ያለ ሌላው መኖር አይችልምና።

መሬት ዝናም ለዘር ጠል ለመከር ካጠገና የዘሩበትን ግብ ቀል የተከለባትን ግጽደት አይቻላትምና ሰጦታ ያስፈልጋታል። መሬትም ይህን ካልሰጠች ሰውም እንስሳትም መኖር ያቅታቸዋል፤ ሌሎችም መመልከት ይቻላል፤ ዕዕዋት ንጹሕ አየር ለእኛ ይሰጡናል፤ እኛም ለእነሱ የተቃጠለ አየር /ከርቦን ዳይኦክሳይድ/ እንጠጣቸዋለን።

ለሰማያዊ መንገድ በምናደርገው መንፈሳዊ ዝም አንዱ ያለ ሌላው ሊጠቀም አይችልም። ነገር ግን የኢየሱስ ክርስቶስ መሥዋዕት ሆኖ መቅረብ ለእኛ እንጂ ለእርሱ ጥቅም አይደለም፤ ሁልጊዜ እኛ ከእርሱ እንቀበላለን እንጂ እርሱ ከእኛ የሚያዩው ነገር የለም። የምናተርበው ልመና፤ ጸሎትና መብዕ የሚጠቅመው እርሱን ሳይሆን እኛን ነው። ታዲያ ጌታችን ለእኛ ጥቅምና ጸድቅ ካዘጋጀውና ሊተባበሉን ቃል ኪዳን ከገባቸው ምግባራት አንዱ ትዳሳንን ግገልገል ነው። እግዚአብሔር በዐጸደ ሥጋ በሌሉ ትዳሳን ስም በዐጸደ ሥጋ ያሉ ደጋግ ሰዎችን ግገልገል ደስ ያስኘዋልና፤ ሞታም ይከፍልበታል። «እግዚአብሔር ትዳሳንን ሰጠንዎቼሁ እኔም ሁንም ስለምታገለግላቸው ያደረጋችሁትን ሥራ ለሰው ያሳያችሁን ፍቅር ይረሳ ከንድ ዓመፅ አይደለምና።» ዕብ.6+10 ተብሎ ተጽፏልና።

በእውኑ ትዳሳንን ግገልገል ግለት ምን ግለት ነው፤ ልዩ የሚያደርገውን ነገር ምንጅን ነው፤ የሚል ጥያቄ ሊያስነጥብን ይችላል። ትዳሳንን ግገልገል ግለት እንገዳን መቀበል ግለት አይደለም። እንገዳ የሚተባበል ሰው ተቸገሮ ካደረፈ አተፋ የመጣውን የሚወጣ የሚወርደውን፤ ለግጊ ከፃፊ፤ ጸድቅ ኃጢአት ላይ

ይቀበላል። እንዲህ ባለ እምነት /የሰው ልዩነት ሳያደርጉ መቀበል/ እንግዶችን የተቀበሉም መላእክትን ለመቀበል እንደ በቁ ተመስክሮ ላቸዋል። «እንግዶችን መቀበል አትርቡ በዚህ እንዳንዶች ሳያውቁ መላእክትን እንግድነት ተቀብለዋልና።» ዕብ.13፡1-2 እንዲል። በዚህም መሠረት አብርሃም ቅድስት ሥላሴን ሉጥም ቅዱሳን መላእክትን ተቀብለዋል። ዘፍ.18፡1፤ ዘፍ.19፡፡

አንድ ክርስቲያን ሕገን መጠበቅ ትእዛዛትንም መፈጸም ይኖርበታል። ሕገን መጠበቅ ማለት አታድርግ የተባለውን አለማድረግ ነው። ይህም አትበረት፤ አትገደል፤... እነዚህንና የመሰሏቸውን መጠበቅ፤ ከዚህም የሚበልጠው ደግሞ ትእዛዛትን መፈጸም ነው። ትእዛዛትን መፈጸም ሕገን እንድንጠብቅ ያደርጋልና። ከዚህም ዋናው ትእዛዝ «ባልንጀራህን እንደ ራስህ አድርገህ ወደድ» የሚል ነው። ይህ ምግብ ሃይማኖትን ሁሉ እንድንፈጽም ያደርጋልና። «የወንድማች መዋደድ ይኑር።... ከእነርሱ ጋር እንደ ታሠረ ሆናችሁ እሥርችን እስቡ የተጨነቁትንም ራሳችሁ ደግሞ በሥጋ እንዳላችሁ ሆናችሁ እስቡ።» ዕብ.13፡1-3 በሚል ታዘዘናልና።

ይልቁንም ጌታ በወንጌል «ባልንጀራህን ወደድ ጠላትህንም ጥላ እንደ ተባለ ስምታችኋል። እኔ ግን አላችኋለሁ። በሰማያት ላለ አባታችሁ ልጆች ትሆኑ ዘንድ ጠላቶቻችሁን ወደዱ። የሚረግጡ ችሁንም መርቁ። ለሚጠሏችሁም መልካም አድርጉ። ለሚያሳድዱ ችሁንም ጸልዩ፤ እርሱ በከተሞችና በጠጉሞች ላይ ፀሐይን ያወጣልና። በዳድታንና በጋጢአተኞችም ላይ ዝናቡን ያዘንባልና። የሚወዷችሁን ብትወዱ ምን ዋጋ አላችሁ? ተራሮችስ ያንኑ ያደርጉ የለምን? እንግዲህ የሰማይ አባታችሁ ፍጹም እንደሆነ እናንተ ፍጹምን ሁኑ።» /ማቴ.5፡43-48/ ቢል ፍጹም ሕገን ሰጥቶናል። ይሁን እንጂ ይህ ትእዛዝን ከመፈጸም አልፎ ቅዱሳንን ማገልገል ሊሆን አይችልም።

ቅዱሳንን ማገልገል ከዚህ የተለየ መሆኑንም ቅዱስ ዳውሎስ ገልጦታል። ልዩ የሚያደርገውም የሁለት ነገሮች መገለጫ በመሆኑ ነው። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው።

ሀ/ ለእግዚአብሔር ስም ያለንን ፍቅር እንገልጽበታለን።

ብዙ ጊዜ በቅዱሳን ስም መጠራትን እግዚአብሔር ይፈቅዳል። እነ ሙሴ እነ ዳዊት የአብርሃም እምላክ የይስሐቅ እምላክ የያዕቆብ እምላክ እያሉ በለመኑት ጊዜ ፈጥኖ ስምቷቸዋል። ፈቃዳቸውንም ፈጽሟል። ስለዚህ ቅዱሳንን ማገልገል ማለት እግዚአብሔርን በሕግ በእምልኮ የሚያውቁትን በተልዕኮም የሚፋጠኑትን በስሙ መቀበል በቅዱሳን ስም የሚመጡትንም መቀበል ነው። «እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል። እኔንም የሚቀበል የላከኝን ይቀበላል።» ማቴ.18፡5፤ «የሚሰማችሁ እኔን ይሰማል። እናንተንም የጣለ እኔን ይጥላል፤ እኔንም የጣለ የላከኝን ይጥላል።» ሉቃ 10፡16። «እውነት እውነት አላችኋለሁ። ግናቸውን የምልከውን የሚቀበል እኔን ይቀበላል። እኔንም የሚቀበል የላከኝን ይቀበላል።» ዮሐ.13፡20።

እንዲህ ተብሎ የተነገረላቸውን እንጂ ቸግሯቸው፤ ተርበው፤ ቀን ጥሏቸው የሚመጡትን መቀበል አይደለምና። እነዚያን መቀበል እንግዳ መቀበል ወይም ወንድምን በመውደድ ለሰው ሁሉ ማድረግ የሚገባንን በማድረግ የምንፈጽመው ነው። ቅዱሳንን ማገልገል ግን ራሱን እግዚአብሔርን መቀበል ለእግዚአብሔርም ስም ያለን አክብሮት የሚገለጥበት ልዩ አገልግሎት ነው። ስለዚህ ቅዱሳንን ማገልገል ማለት «እግዚአብሔር ስም ያለንን አክብሮት» የምንገልጽበት ዐቢይ መንገድ ነው። የእግዚአብሔርን ስም «በእምልኮ» መጥራት ማለት ቅዱሳን የተባሉትን የእግዚአብሔርን አገልጋዮች ወይም የቤተ ክርስቲያንን ልዑካን መቀበልና ለእነርሱ የሚገባውን

ሁሉ ግድረግ ግለት ነው።

እትየድያውያን ምእመናን እስካሁን ድረስ ይህን አገልግሎት በመፈጸም እጅጉን የሚመሰገን ክርስቲያናዊ ሕይወት አላቸው። ይሁን እንጂ ራሳቸውን በእግዚአብሔር አሳልፈው ሰጥተው በየበረሃው፣ በግዳማቱና በየገጠሩ ያሉ መነኮሳትንና ክህናትን እንደሚገባን እንዳላደረገን ይሰማናል። ቅዱስ ጳውሎስ በሰዚህ አገልግሎት ብዙ አስተምሯል። ጽፏልምና። አሕዛብን እየሰበከ በኢየሩሳሌም ያሉትን ቅዱሳን ያስብ ነበር፤ አደራም አድርጎ ተቀብሎት ነበር። ገላ.2+10። በኢየሩሳሌምም ያሉት በተራራ ጊዜ አዋጥተው ልክዋል። ሐዋ. 11+27-30። ለእርሱም ለተደረገው አገልግሎት በፊል.4+16-20 ጽፎታል። «...በተሰሉንቴ እንኳ ሳለሁ፣ እንደ ጊዜና ሁለት ጊዜ ያስፈለገንን ሰዳችሁልኝ ነበርና።... ነገር ግን ሁሉ አለኝ ይበዛልኝ። የመፃዛ ሽታና የተወደደ መሥዋዕት የሚሆነውን በእግዚአብሔርም ደስ የሚያሰኘውን ስጦታችሁን ከአፍሮዲጡ ተቀብሮ ተሞልቼአለሁ።» እንዳለ ያዋጡትን በሰው በኩል የታሰበው ቦታ አድርሶ ቅዱስ ጳውሎስ እንደ ጻፈው ያለ «የሰላምታና የደረሰኝ» ከእነርሱ መቀበል ይገባል።

ለ/ ለመንግሥተ ሰማያት የሚያበቃ ሥራ፡-

ጌታችን በወንጌል ስለ መጨረሻው ፍርድ ባስተማረበት እንቀጽ ላይ ጻድቃን የሚመሰገኑበትን ኃጥላንም የሚወቀሱበትን የቡጌ ሥራ ጉዳይ አመልክቷል። «ነቢይን በነቢይ ስም የሚተበል የነቢይን ዋጋ ይወስዳል፣ ጻድቅንም በጻድቅ ስም የሚተበል የጻድቅን ዋጋ ይወስዳል። ግንም ከእነዚህ ከታናናሾቹ ለአንዱ ተዝቃዛ ጽዋውኃ ብቻ በደቀ መዝሙር ስም የሚያጠጣ እውነት አላችኋለሁ ዋጋው አይጠፋበትም።» /ማቴ.10+40-42/ ቢል አስቀድሞ ከተናገረ በኋላ ይልቁንም እርሱ አድርገው ለሚኖሩ ቅዱሳን መስጠት

ለእርሱ መስጠት እንደ ሆነ በማቴ.25+34-46 ገልጦታል።

ጻድቃንን «ተርቢ አበላችሁኝ ...» ያላቸው ቅዱሳንን በግብ ላታቸው ሲሆን ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሳሉል ተብሎ የጌታን ደቀ መዛሙርት ቢያሳድድ «ሳሉል ሳሉል ለምን ታሳድዷልህ? ብሎታል» በአካል ስላሳደደው ሲሆን በጸጋ ያደረገባቸውን ደቀ መዛሙርት ስላሳደደ ነው። ስለዚህም በእግዚአብሔር ሰዎች ላይ የሚደረግ ሁሉ በእግዚአብሔር ላይ እንደተደረገ። ለእግዚአብሔር ሰዎች የሚደረግ ደግሞ ለርሱ እንደሚደረግ ይቆጠራል። ኃጥላንን ደግሞ «ብራ ብ አላበላችሁኝም... ያለው ለሰው አብልተው ስለማያውቁ ሳይሆን እርሱ አድርገው የሚኖሩትን ቅዱሳንን ስላሳገልገሉ ነው። በመጨረሻም በዚሁ ፍርድ «ኃጥላን ወደ ዘላለም ትጣት ጻድቃን ግን ወደ ዘላለም ሕይወት ይሄዳሉ።» ተብሎ የተጻፈው ቅዱሳንን ግገልገል ለገነት ለመንግሥተ ሰማያት የሚያበቃ ደገኛ ምግባር በመሆኑ ነው። «እግዚአብሔር+ ቅዱሳንን ስላገለገ ላችሁ አሁንም ስለምታገለግላቸው ያደረጋችሁትን ሥራ ለሰሙም ያሳያችሁትን ፍትር ይረሳ ዘንድ ዓመፀኛ አይደለምና።» /ዕብ.6+10/ በማለት ፍትረ እግዚአብሔርም ፍትረ ቢጽም የሚፈጸምበት ሁለቱንም /እንደ አድርጎ/ ልዩ አገልግሎት መሆኑን ገልጦታል።

«ስለ እናንተ ግን ወዳጆች ሆይ፣ ምንም እንኳ እንዲሁ ብንናገር፣ አብልጦ የሚሻለውና ለመዳን የሚሆነው እንዲሆንላችሁ ተረድተናል» /ዕብ.6+9/ በማለት ቅዱሳንን ግገልገል 1- አብልጦ የሚሻል 2- ለመዳን የሚሆን እንደ ሆነ አስረግጦልናል። ራሱም «አሁን ግን ቅዱሳንን ለግገልገል ወደ ኢየሩሳሌም እሄዳለሁ።» ቢል በአገልግሎቱ የሚገኝበትን ጥቅም እንድናውቅ አስገንዝቧል።

ቅዱስ ጳውሎስ «ደግመን መሠረትን እንመሥርት» እያለ የሚያስተምረውም ይህን የመሰለው አብልጦ የሚሻልና ለድንኳን

ነፍሱ የሚያበቃውን አገልግሎት የሚያስተው ሌላ ትምህርት እንዳንማር ነው። በእምነታችንና በምግባራችን እንዳንጸና የሚያደርገን ሌላ ትምህርት ሁሉ ሌላ መሠረት ነው። «ልዩ ልዩ በሆነ በእንግዳ ትምህርት አትወሰዱ ልባችሁ በጸጋ ቢጸና መልካም ነው።» ዕብ. 13+9 «መንፈስ ግን በግልጽ፡- በኋለኞች ዘመናት እንዳንደች የሚያስቁ መናፍስትንና በውሸተኞች ግብዝነት የተሰጠውን የአጋንንትን ትምህርት እያደመጡ ሃይማኖትን ይክፈሉ ይላል።» 1ኛ.ጢሞ.4+12 ተብሎ እንደ ተጻፈ ብዙዎች ከመንፈስ ቅዱስ ዕው ቀት ወደ አጋንንት ዕውቀት ሄደዋል። ሠራዊተ አጋንንት ወደ መሆን ራሳቸውንም እስከ ለወጡ ድረስ ወደ ንስሐና ወደ ቀደመው መሠረት መመለስ አይቻላቸውም። በሚቀጥለውም በጥቂቱ የምንመለከተው ስለ እነርሱ ይሆናል።

6.4. እነርሱን በንስሐ ማደስ የማይቻል ነው

«አንድ ጊዜ ብርሃን የበራላቸውን ሰማያዊውንም ስጦታ የቀመሱትን ከመንፈስ ቅዱስም ተካፋዮች ሆነው የነበሩትን መልካሙንም የእግዚአብሔርን ቃልና ሊመጣ ያለውን የዓለም ኃይል የቀመሱትን በኋላም የካዱትን እንደ ገና ለንስሐ እነርሱን ማደስ የማይቻል ነው፤ ለራሳቸው የእግዚአብሔርን ልጅ ይስቅሉታልና ያዋርዱት ማለፍ።» 1ዕብ.6+4-6/ እንዲል በጥምቀት ተወልደው በሚርን ከብረው የቤተ ክርስቲያን ብርሃን ከበራላቸው በኋላ የካዱትን መመለስ ከባድ ነው።

«እንዳንደች ገሊናን ጥለው መርከብ ያለ መሪ እንደሚጠፋ፣ በእምነት ነገር ጠፍተዋልና፤ ከእነዚያም እንዳይላደቡ ይማሩ ዘንድ ለሰይጣን አላልፈው የሰጠላቸው ሂሳብና እስክንድርስ ናቸው።» 1ኛ.ጢሞ.1+19 እንዲል ብዙዎች የጠፉት በፍልስፍና ነውና እነዚህን መመለስ አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም የእግዚአብሔርን ልጅ ይሰድ

ባሉና። እንደ አብነትም ጌታ ካስተማራቸው መካከል አንዱ ከሆነው ከይሁዳ ጀምረን ብንመለከት የንስሐ ልቡናቸውን እንደተነጠቁ እንመለከታለን።

ሀ/ ይሁዳ አስቆርታዊ፡- ይሁዳ ከበደለው በደል ተመልሶ ከጌታችን ደቀ መዛሙርት አንዱ ለመሆን በቃ። በአሥራት በኩራት ላይም ተሾመ። ከአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት አንዱ ለመሆን በቅፏልና። ስለዚህም ጌታችን ከዋለበት እየዋለ ካደረበት እያደረ ትምህርትና ተአምራት ሳይከፈልበት ኖሯል። ያልተማረው ትምህርት፤ ያላየው ምሥጢር ቢኖርም እንኳ ለድኅነቱ ከሚጠቅመው በላይ ያውቅ ነበር። ይሁን እንጂ በውስጡ ተንኮልና ሌብነት ስለነበረበት እጅግ ይጠበብ ነበር፤ ሥጋዊ ጥቅምም ጽድቅም እንዳይቀርበት።

ባለሽቱዋ ማርያም ጌታችንን ዋጋው እጅግ የከበረ ሽቱ እግሩን ቀብታ በጠጉርዋም በመዘመዘችው ጊዜ የይሁዳ ልብ በከፋት ተሞላ፤ «ይሁዳ፡- ይህ ሽቱ ለሦስት መቶ ዲናር ተሸጦ ለድሆች ያልተሰጠ ስለምን ነው? አለ።» ዮሐ.12+5 እንዲል። ይህን አሳብ ስንመለከተው ለድሆች የመጫነት የበጉነት አሳብ ይመስላል። ነገር ግን ሽፍጥና አመጽን የወለደ የሌብነት ጥንስ ነበር። «ይህንም የተናገረ ሌባ ስለነበረ ነው እንጂ ለድሆች ተገድረዋቸው አይደለም፤ ከረጢትም ይዞ በውስጡ ከሚገባው ይወስድ ስለነበረ ነው።» ዮሐ.12+6 ተብሎ ተጽፏልና። ይህ ሰው ስለዚህ ገንዘብም ቢል ጌታችንን አላልፎ ሰጠ።

ይሁዳ ጌታችን አላልፎ የሰጠበት ምክንያት ሁለት ነው። የመጀመሪያው ያጣውን ገንዘብ ከአይሁድ ለመተበል ቢሆን ሁለተኛው ደግሞ ጌታችን እንደልማቱ በተአምራት ያመልጣል የሚል ነበር። የሠራው ሳይታወቅበት ገንዘቡን ላለግጣት ነበር እንጂ ጌታችን ተስቅሎ ይሞታል የሚል አሳብ አልነበረውም። ዮሐ.7+30

«በዚያን ጊዜ አሳልፎ የሰጠው ይሁዳ እንደተፈረደበት አይቶ ተጸጸተ፡፡ ሠላሳውንም ብር ለካህናት አለቆችና ለሽማግሌች መልሶ ገዱሕ ደም አሳልፈ በመስጠቱ በድያህሁ አለ፡፡ እነርሱ ግን እኛስ ምን ገደን? አንተው ተጠንቀቅ አሉ፡፡» ማቴ.27፡4-5 እንዲል፡፡

ይሁዳ ይሆናል ብሎ ያሳሰበው በሆነበት ለጠቀምበታለሁ ብሎ ያዘጋጀው ቀመር በወደቀበት ጊዜ ተጸጸተ፤ ጸጸቱ ግን የንስሐ አልነበረም፤ ይልቁንም የተያዘ ሌባ፤ «በዚህ ቀን መምጣት አልነበረብኝም» ብሎ የሚጸጸተው ዓይነት ነው፤ አሁንም ስለሌላ ቀመር ለመታነት ሂዷልና፡፡ «ብሩንም በቤተ መቅደስ ጥሎ ሂደና ታንቆ ሞተ» ማቴ.27፡6 በማለት ቅዱስ ማቴዎስ የሞቱ መንሥኤ መታነቱ መሆኑን ገልጦልናል፡፡ የሞተው ግን ከጌታ በኋላ ይልቁን በዐረገዝበት ዕለት እንደሆነ ታሪክ ያስረዳል፡፡ ወዲያውኑ እንዳልሞተ እንጂቱ ተዘርግፎ እንደቀየ ይህም በብዙ ሰዎች ዘንድ እንደታወቀ ቅዱስ ሉቃስ ጽፎልናል፡፡ ሐዋ.1፡15-18፡፡

ይሁዳ ዕውቀት አልቸገረውም፤ ከጌታ ተምሯልና፤ ምሥጢራ ትንም ተካፍሏል፤ በኋላ ግን በደለ፤ እንደ በደለም ራሱ ዐውቀ፤ ተጸጸተም ነገር ግን ንስሐ አልገባም፡፡ ይህን በማስታወስ ነው ቅዱስ ዳውሎስ ብርሃን የበራላቸውን /ልጅነት የተቀበሉትን/ ሰማያዊ ሰጦታ የተመሉትን /ኃይልና ተአምራት የተደረገላቸውን/ ኃላፊውና መጻ ሊው የተገለጠላቸውን በኋላም የካዱትን እንደ ገና ለንስሐ ማደስ አይቻልም የሚለው፡፡

ለ/ አርዮስ፡- ህብተ ውልድናን ስመ ክርስቲናን ብቻ ሳይሆን ለደገኛው መዓርገ ክህነት ከበቃ በኋላ የወልደ እግዚአብሔርን ለምላክነት አቅልሎ በራሱ ፍልስፍና በመመራት ፈጣሪን ፍጡር ለማለት የበቃ፡፡ ቢመክር ቢመክር አልሰማ ያለ፤ እንደ ይሁዳም እንጂቱ ተዘርግፎ የሞተ ሰው ነው፡፡ ይህ ሰው እሺ በሚልበት ጊዜ እንኳን ልቡናው የማይጸጸት ስለሆነ በታላቁ የቤተ ክርስቲያን ገብሌ

/ኒቂያ-325/ እንኳን ተገዝቶ ያልሰማና ለንስሐ ያልበቃ ነው፡፡

ከአርዮስም በኋላ እነ መቅደንዮስን እነ ንስጥርስን ሌሎችንም በቤተ ክርስቲያን ታሪክ የተመዘገቡ ሰዎችን መመልከት ይቻላል፡፡ እነዚህ ሁሉ ንስሐን ያመፀባት ሰዎች ናቸው፡፡ «ዕውቀት አለን» ብለው የሚመኩ ሁሉ «እሳሳታለሁ» ብለው መገመት ስለሚሳናቸው ወደ ንስሐ መመለስ አይቻላቸውም፤ የበቁ እየመሰላቸው በክህደት አበጋዝ ድል ይነሣሉ እንጂ፡፡ እኒህን የመሰሉ ሰዎች ሁሉ ወደ ጥንቱ መሠረት መመለስ አይቻላቸውም፡፡ ቆም ብለው ማስተዋል፤ ሌላውንም መጠየት፤ የተነገሩትንም መስማት ስለማይቻላቸው፡፡ ቆሞ የሚጠይቅ ራሱንም የሚመረምር ሞኝ ይመስላቸዋልና፡፡ «እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- በመንገድ ላይ ቁመ ተመልከቱም የቀደመችውንም መንገድ ጠይቁ፤ መልካሚቱ መንገድ ወዴት እንደሆነች ዕውቁ፡፡ በእርስዎም ላይ ሂዱ፡፡ ለነፍሳችሁም ዕረፍት ታገኛላችሁ እነርሱ ግን፡- እንሄድባትም አሉ፡፡» /ኢ.ር.6፡16/ ተብሎ የተጻፈው ተፈጽሞባቸዋልና፡፡

የቤተ ክርስቲያን ወገን ነኝ የሚል ሁሉ ግን ተቀምጦ ማድመጥ፤ ቆሞ መጠየትና ማስተዋል ይገባዋል፡፡ ምክር መስማትም ይጠቅማል፡፡ ለዚህም ነው ቅዱስ ዳውሎስ ትምህርቱን በቃልም በጽሑፍም ሲገልጽ አብሮ ምክርቹን የሚጨምረው፡፡ በዚህ ምዕራፍም ላይ «በእምነትና በትዕግሥትም የተስፋውን ቃል የሚወርሱትን እንድትመስሉ እንጂ ዳተኞች እንዳትሆኑ፡፡ ተስፋ እስኪሞላ ድረስ እያንዳንዳችሁ ያን ትጋት እስከ መጨረሻ እንድታሳዩ እንመኛለን፡፡» ዕብ.6፡11-12 በማለት ይመክረናል፡፡ ከቁ.13-ፍጻሜም ምክር ነውና ከመጽሐፉ እንመልከት፡፡

ምዕራፍ ሰባት

ሕግና ትእዛዝ

በዕብራውያን መልእክት ምዕራፍ ሰባት ላይ ስለ ከሆነት ከመልክ ጸደቀ ጋር በንጽጽርና በስፋት የተገለጠ ቢሆንም በምዕራፍ ሦስት ላይ የተጻፉ ስለሆነና ስለመሥዋዕት ያለው በምዕራፍ አሥር ላይ ስለሚገለጽ በዚህ ምዕራፍ ከቁጥር 15 እስከ 19 ያሉትን መነሻ በማድረግ ስለ ሕግና ትእዛዝ እንጽፋለን።

ሕግና ትእዛዝ የሚወራረሱበት ጊዜ ቢኖርም በትዳላት መጻሕፍት ውስጥ ግን «ሕግ» ተብሎ የተጠራውን በ«ትእዛዝ» መተካት የማንችልባቸው ሁኔታዎች እንዳሉ እናስተውላለን። ከዚህም ባሻገር በሰዋስዋዊ ትርጉምም የተለያዩ ትርጉም እንዳላቸው እንዳንድ ሊቃ ውንት ይሰማል። ከዚህ የተነሣ ሁለቱንም ለየብቻቸው አድርገን ለመመልከት እንገደዳለን።

7.1. ሕግ፦ በቀሙ የተወሰነ የተጣፈ ሥርዓት፤ እውነተኛ ፍርድ፤ ያገር ልግድ፤ ለግድረግ የሚያዝ፤ ከግድረግ የሚከለክል፤ አታድርጉ አታድርጉ የሚል ግለት ነው። /ኪ.ወ.ክ ፲፭ 433/ ምንም እንኳን ዘይቤያዊ ትርጉሙ ይህ ቢሆንም ምሥጢራዊ ትርጉሙ ግን ብዙ ነው። ሕግን በዚህ ብቻ ልንወስነው እንችልም። ይልቁንም ከትዳላት መጻሕፍት አንጻር ያሉትን መሠረት በማድረግ እንመለከተዋለን።

7.1.1. ሕግ መባደወ፡- ይህ ባሕርያዊ ሕግ፤ የተፈጠረው ፍጥረት ሁሉ በተፈጠረበት ግብር ጸንተ መኖር የሚያስችለው በባሕርይው ዐውቆ የሚሠራው ነው። ይኸም የመውለድና የመዋለድ ሥርዓት፤ በየጥቂቱ ግደግ፤ መራብ፤ መጠማት፤ ምግብ መሻት፤ መልበስ... ይኸን የመሰለው ነው። «ሕግ የሌላቸው አሕዛብ ከባሕር

ርያቸው የሕግን ትእዛዝ ሲያደርጉ፤ እነዚያ ሕግ ባይኖራቸው እንኳ ለራሳቸው ሕግ ናቸውና። እነርሱም ገሊናቸው ሲመስክርላቸው፤ አላባቸውም እርስ በርሳቸው ሲካሰስ ወይም ሲያመካኝ በልባቸው የተጻፈውን የሕግ ሥራ ያሳያሉ።» ሮሜ.2+13-15።

ሕግ መባደወ፤ ሕግ ተፈጥሯዊም ይባላል። ትዳሱ ጳውሎስም በሌላ ቦታ ገልጦታል። «ወንድ ጠጉሩን ቢያስረዝም ነውር እንዲሆንበት፤ ሴት ግን ጠጉርዋን ብታስረዝም ክብር እንዲሆንላት ተፈጥሮ እንኳን አያስተምራችሁም? ጠጉርዋ መጉናጸፊያ ሊሆን ተስጥቷልና።» 1ኛቆ.11+14-15። ስለዚህ እነዚህ ሕግጋት በመጻሕፍት ያልተጻፉ ነገር ግን እግዚአብሔር በየሰዉ ልቡና የጻፋቸው ናቸው። እነዚህን ሕግጋት መቃወምም ቢሥነ ፍጥረት ታስቦ በማይደረስበት ምሥጢር የጻፈውን እግዚአብሔርን መቃወም ነውና በው ለሚጠበቀውና ለሚተላለፈው ሁሉ መጠንቀቅና ግስተዋል ይገባዋል።

7.1.2. ሕግ ሥጋዊ፡- በትዳላት መጻሕፍት ሕግ ሥጋ እየተባለ የተገለጠው ሁለት ነገር ነው።

1ኛ. ሕግ መንግሥት፡- ይህ የሰው ልጅ በምድር ላይ እንዴት መተዳደር እንደሚገባው የሚያስረዳውና ከመጀመሪያው መስፍን እስራኤል ከሙሴ ጀምሮ በሥራ ላይ የዋለ በጳላም በነገሥታቱ በዐዋጅ መልክ እየወጣ ሕዝብ የሚጠቀምበት ነው። ከትዳላት መጻሕፍት አንጻር ስንመለከት ይልቁንም በአሪት ለእስራኤል ዘሥጋ እንደ መጻፉ መጠን በእግዚአብሔር ገላጭነት የተሠራ ነበር።

ይህም የተማን የሚያስመልሱበት የበደለም የሚከሰብት ሕግ ነው። ይህ ሕግ በመጽሐፍ ቅዱስም እንደ ተሻሻለ እንመለከታለን፤ አሁንም ለገሮች ለየራሳቸው እውጥተው «ሕግ መንግሥት» የሚለውን ስያሜ በጥተው ሲጠቀሙበት እንመለከታለን። ይህን ሕግ ከጥንት ጀምሮ ስንመለከት ስለ ጋብቻ፤ ስለ እርሻ፤ ስለ እንስሳት

እርባታ፡ ስለ ገብር... የሚናገር ነው። ለክርስቲያኖችም መለወጥ እንደሚገባው ጌታ በወንጌል «ዓይን ስለ ዓይን ጥርስም ስለ ጥርስ እንደ ተባለ ሰምታችኋል። እኔ ግን እሳችኋለሁ። ክፉውን አትቃወሙ ዳሩ ግን ተኝ ጉንቱህን በጥፊ ለሚመታህ ሁሉ ሁለተኛውን ደግሞ አዙርለት።... ለሚለምንህ ሰጥ። ከአንተም ይበደር ዘንድ ከሚወደው ፈቀት አትበል።» ማቴ.5+38-42 በማለት የትግጥን ሕግ የምሕረት ሕግ እንዲሆን አድርጎታል። እርሱም ለሚገባው ለንጉሡ ገብርን ቀረጥን ከፍሏል። ማቴ.17+24-27።

ሐዋርያትም በኋላ ይህን ሕግ መፈጸም እንዲገባ አስተምረዋል። ሥልጣኑ ከእግዚአብሔር የተገኘ ነውና። «ለሁሉ የሚገባውን አክረከቡ፡ ገብር ለሚገባው ገብርን፣ ቀረጥ ለሚገባው ቀረጥን፣ መፈራት ለሚገባው መፈራትን፣ ክብር ለሚገባው ክብርን ሰጡ።» /ሮሜ.13+7/ እንዲል ይህ ሕግ ሥጋዊ በፍትሐ ነገሥት ክፍል ሁለት ላይ ተቀምጦ የምናገኘው ዓይነት ነው።

2ኛ. ሕገ ኃጢአት፡ ሕገ ኃጢአት ያልነው የበለጠ ግልጽ ለማድረግና ከሕገ መንግሥትም ለመለየት ነው። «እንስ ሉቃ እትቀነይ በልብዩ ወበ ገልረዩ ለሕገ እግዚአብሔር ወበነፍስተዩ ለሕገ ኃጢአት። እኔስ በልብናዬም በገሊናዬም ለእግዚአብሔር ሕገ እገዛለሁ። በሰውነቴ ግን ለሕገ ኃጢአት እገዛለሁ።» ሮሜ.7+25 እንዲል።

ከዚህ አንጻር ሕገ ኃጢአት የምንለው ፈቃደ ሥጋን ነው። ሰውነታችንን ለሥጋዊ ነገር የሚጋብዝ ፈቃደ ነፍስንም የሚቃወም ነውና። ጌታችንም በሥጋ እስኪገለጥ ድረስ ሰው ሁሉ ሰውነቱን ለፈቃደ ነፍስ ብቻ ግንዛቤ አልተቻለውም ነበር፤ ከታናሹ እስከ ታላቁ፤ ከሊቀ እስከ ደቂቁ ከኃጢአት አልተላቀቀም ነበርና። ጌታችን ሰው በሆነ ጊዜ ግን ይህ ተሻራ፤ ፈቃደ ሥጋን ድል የምናደርግበትን ኃይል ከእርሱ አግኝተናልና። «በዓለም ላላችሁ መከራ

ለላባችሁ፤ ነገር ግን አይዟችሁ፤ እኔ ዓለምን አሸንፈዋለሁ።» ዮሐ.16+33 እንዲል።

ትዳሱ ዳውሎስም ይህ ሕገ ኃጢአት መሻሩን ቢገልጥ የሚከተለውን ብሏል። «እንግዲህ በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት አሁን ኩነኔ የለባቸውም። በክርስቶስ ኢየሱስ ያለው የሕይወት መንፈስ ሕግ ከኃጢአትና ከሞት ሕግ አርነት አውጥቶኛልና። ከሥጋ የተነሣ ስለደከመ ለሕግ ያልተቻለውን፣ እግዚአብሔር የገዛ ልጁን በኃጢአተኛ ሥጋ ምሳሌ በኃጢአትም ምክንያት ልኮ አድርጓልና፤... በሥጋ ያሉትም እግዚአብሔርን ደስ ሊያሰኙት አይችሉም።» ሮሜ.8+1-8 ቢል በሰፊው አብራርቶታል። ገላ.5+19 ላይም ተዘርዝረውልናል።

7.1.3. ሕገ መንፈሳዊ፡- ይህም ከሕግ ሥጋዊ አንጻር የሚታይ ስለሆነ በሁለት ክፍለን እንመለከተዋለን።

ሀ/ ሕገ ነጻነት፡- የመንፈስን ሕግ የነጻነት ሕግ ነው የምንለው በጌታችን በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ያገኘነውና ፈቃደ ሥጋን ድል የምናደርግበት ስለሆነ ነው። «እናንተ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ዘንድ ቢኖር፣ በመንፈስ እንጂ በሥጋ አይደላችሁም። የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም።» ሮሜ.8+9 እንዲል።

ትዳሱ ዳውሎስ በገላትያ መልእክቱ የመንፈስ ሕግ የሚባለው የአንዱን አንዱ መሸከመ ነው በማለት እንደ አረት ዓይን ያጠፋ ዓይነ ይጥፋ እንዳንል ይመክራል። «... ከእናንተ እያንዳንዱ የአንዱን ሽኩቻ ይሸከም እንዲሁም የክርስቶስን ሕግ ፈጽሙ።» ገላ.6+2-3 እንዲል። ይህ የመንፈሳዊነት መመሪያ የሆነው ሕግ ሰውን ወደ ፍጹምነት እንደሚያመጣ «ቃሉን የሚሰማ የማያደርገውም ቢኖር የተፈጥሮ ፈቃን በመስተዋት የሚያይን ሰው ይመስላል፤ ራሱን አይቶ ይሄዳልና ወዲያውም እንደ ምን እንደ ሆነ ይረሳል። ነገር ግን ነጻ

የሚያወጣውን ፍጹሙን ሕግ ተመልክቶ የሚጸናበት ሥራንም የሚሠራ እንጂ ሰምቶ የሚረሳ ያልሆነው በሥራው የተባረከ ይሆናል።»
 ያዕ.1+23-25፤ «በነጻነት ሕግ ፍርድን ይቀበሉ ዘንድ እንዳላቸው ሰዎች እንዲህ ተናገሩ፡ እንዲህም አድርጉ።» ያዕ.2+12 እንዲል።

ይህ በሥራ የመገለጥና ከባድ አበባ የመሆን ሕግ በክርስቶስ ያገኘው ነውና የነጻነት ሕግ ተብሏል። ቅዱስ ጳውሎስ የእምነት ሕግ በማለትም ጠርቶታል፤ እምነን የምንፈጽመው ነውና። ሮሜ.3+27።

ለ/ ፍትሕ መንፈሳዊ፡- ይህ ሕግ በእኛ ቤተ ክርስቲያን ፍትሕ ነገሥት ክፍል አንድ ላይ የተጠቀሰና ባለ ሃያ ሁለት አንቀጽ ነው። ይኸውም ቤተ ክርስቲያን ወደ ጸጥታ ወደብ ትመራ ዘንድ፤ አንዱ የሌላውን በመሥራት ተፋልሶ እንዳያጋጥም፤ በአንድ ክርስቶስ መሠረትነት ላይ የተመሠረተች ቤተ ክርስቲያንም እንዲት መሆኗ የሚገልጽ ጥበት ሥርዓተ እምልኮችን የሚያትት ሕግ ነው።

ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንም ይባላል። አሠራርን ወይም አፈጻጸምን የሚመለከት ነውና። «ሥጋዬን ካልበላችሁ ደሜን ካልጠጣችሁ የዘላለም ሕይወት የላችሁም።» የሚለውን ኅብስቱ ወደ ሥጋው ወይኑም ወደ ደም የሚለወጥበትን ጸሎት፤ መቼ፤ የት፤ እንዴት፤ እንቀበለው? ማን ምኑን ያቀብል?... የሚሉትን የሚሠራ ስለሆነ ሥርዓት ይባላል። ሠራዎቹም ሀብተ መንፈስ ቅዱስ የተሰጣቸው ሐዋርያትና በእነርሱም እግር የተተኩ ሊቃውንትና አባቶች ናቸው። የተጀመረው ግን በሐዋርያት እንደሆነ በትዳላት መጻሕፍት እንመለከታለን። ሐዋ.15+1-30።

ይህ ዓይነት የአባው /የዳላላት/ መሰባሰብና ሕግና ሥርዓትን መስጠት እስከ ዕለተ ምጽአት የሚቀጥል ነው። አስፈላጊነቱም በየጊዜው ለሚነሡ የቤተ ክርስቲያን ችግሮች መንፈሳዊ ሕግ ማውጣት ነው፤ ጉባኤውም «ቅዱስ ቢኖዶስ» በመባል ይታወቃል፤ በነገረ ቤተ

ክርስቲያን ዙሪያ የሚመነኩ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ጉባኤ ማለት ነው።

7.1.4. ሕገ እግዚአብሔር፡- እንደንጠብቀው ወይም እንደ ንፈጽመው ከእግዚአብሔር የተሰጠንን ሁሉ ሕገ እግዚአብሔር እንለዋለን። በዚህ ጽሑፍ ግን በቁጥር ወስኖ የሰጠንን ብቻ እንመለከታለን። እነዚህም አሠርቱ ቃላት አራትና ስድስቱ ቃላት ወንጌል ናቸው። እነዚህ ሕገጋት እግዚአብሔር ሀብደት በመባል ይጠራሉ። ጌታችን በሥጋዊው ተገልጦ በሚያስተምርበት ወቅት ቀድሞ በእን ጸረ ሙሴ የተሰጠውንና በፍጹም ቁጥር አሥር የሆነውን አሠርቱ ቃላትን ሕገ በማለት ጠርቷቸዋል። «እኔ ሕግንና ነብያትን ለመሻር የመጣሁ አይምሰላችሁ ልፈጽም እንጂ ለመሻር አልመጣሁም። እውነት እላችኋለሁ፤ ሰግደና ምድር እስኪያልፍ ድረስ ከሕግ እንዲት የውጣ ወይም እንዲት ነጥብ ከቶ አታልፍም፤ ሁሉ እስኪፈጸም ድረስ። እንግዲህ ከነዚህ ከሁሉ ካነሡት ትእዛዛት እንዲቱን የሚሸር ለሰውም እንዲሁ የሚያስተምር ማንም ሰው በመንግሥተ ሰግያት ከሁሉ ታናሽ ይባላል፤ የሚያደርግ ግን የሚያስተምርም ማንም ቢሆን እርሱ በመንግሥተ ሰግያት ታላቅ ይባላል።» ማቴ.5+12-19 እንዲል እነዚህ ሕገጋት /አሠርቱ ቃላት አራት/ የተሰጡበትም ሀብ ደት ዓላማዎች፡-

- 1/ መጥፎውንና ከቶውን ለይተን እንድናውቅ፤
- 2/ ዓለሙ በእግዚአብሔር እጅ መሆኑን እንድናውቅ /ሮሜ. 3+19/፤
- 3/ ኃጢአትን ለይተን እንድናውቅ /ሮሜ.3+20/፤
- 4/ ሽርሰቶስን /አካላዊ ቃልን/ በመጣ ጊዜ ለመቀበል የሚያዘጋጅ መንገድ ስለሆነ /ገላ.3+24/ ናቸው። ስለ እነዚህ አራት ነገሮች ሕገ አራትን ሰጥቶናል። ሕጉ በራሱ እንዲያጸድቅ ድርድሩም

እንዳል ተቀበለውም ግንተዋል ይባላል። ሕገ ያስፈልገናልም ስንል ወልደ እግዚአብሔርን በግመን የሚገኘውን ጽድቅ ይተካል ግለታችን እንዳል ልሆነ መታወቅ አለበት። ደሙ ወልደ እግዚአብሔርን ሊተካ የሚችል ተርቶ ሊወዳደረውም የሚችል የለምና።

ከዚህም በኋላ ጌታችን ሥጋዊውን አምነን በመንፈስ ውሉደ እግዚአብሔር ከተባለን ሥጋውንና ደሙንም ተቀብለን እርሱ አድርብን ቤተ መቅደሶቹ ከተባለን በኋላ እንድንፈጽግባቸው የተሰጡን ሕግ ጋት አሉ። ቅዱስ ጳውሎስ የሙሴን ሕግ የሥራ ሕግ እያለ ገልጦታል። ሮሜ.3+27። የጽድቅ ፍጻሜ ባይሆኑም ተሠርተው /በሥራ/ ተገልጠው መታየት ያለባቸው ስለሆኑ። «በእግዚአብሔር ፊት ሕግን የሚያደርጉት ይጸድቃሉ እንጂ ሕግን የሚሰሙ ጸድቃን አይደሉምና።» ሮሜ.3+13 እንዲል። ጌታችን በሥጋው ተገልጦ የሰጠንን ሕግጋት ደግሞ የአምነት ሕግ ይላቸዋል። ሮሜ.3+27።

የአምነት ሕግ እየተባሉ የተጠሩት ስድስቱ ቃላት ወንጌል /በድስቱ ቃላት ምጽአት/ ናቸው። ምክንያቱም፡-

1ኛ. ሠራው ራሱ ጌታችን በሥጋ ተገልጦ «እኔ» እያለ በመናገሩ «እርሱን እግዚአብሔር ነው» ብሎ የሚያምን የሚፈጽግባቸው ስለሆነ፤

2ኛ. «ከእነዚህ ከታናናሾቹ ለአንዱ ያደረጋችሁት ለእኔ ያደረጋችሁት ነው» ግለቱ ሥጋውን በበላን ደሙን በጠጣን ጊዜ አድርብን የሚኖር በአንዱ አድር የሚሰጥ በሌላው አድር የሚቀበል መሆኑን ካላመንን እግዚአብሔርን «መቼ መጥተህ ተርበህ፤ ተጠምተህ...» እንድንለው ያደርጋልና።

3ኛ. ያለ ፍቅረ ቢጽ ፍቅረ እግዚአብሔር የማትፈጸም መሆኗን አምነን ለእግዚአብሔር ያለንን ፍቅር በነጻያን የምንገልጠው ስለሆነ፤

«ግንም፡-እግዚአብሔርን እወዳለሁ እያለ ወንድሙን የሚጠላ

ሰተኛ ነው። ያየውን ወንድሙን የማይወድ ያላየውን እግዚአብሔርን ሊወድ እንዴት ይችላል? እግዚአብሔርንም የሚወድ ወንድሙን ደግሞ እንዲወድ ይህች ትእዛዝ ከእርሱ አለችን።» 1ኛኖሐ.4+20-21 እንዲል።

በአጭር ቃል ሁለቱም የእግዚአብሔር ቃላት በመሆናቸውና መገኛቸውም እርሱ በመሆኑ ሲመሳሰሉ በሠራዎቻቸው ይለያያሉ። የቀደመችው ሙሴ የኋለኛይቱ ሠራዊት ሕግ ኢየሱስ ክርስቶስ ነውና። ከዚህም የተነሣ ኋለኛዋ የአምነት ሕግ ተብላለች። ይህም ግለት በግመን ቢፈጽግት የምታከብርና በፍርድ ቀን የምትጠየቀው ይህች ስለሆነች ነው። የግያምኑትና ሕግን ያልተቀበሉም በፍርድ የሚጠየቁ አይደሉም። «ያለ ሕግ ኃጢአት ያደረጉ ያለ ሕግ ደግሞ ይጠፋሉና፤ ሕግም ሳላቸው ኃጢአት ያደርጉ በሕግ ይፈረድባቸዋል።» ሮሜ.3+12 እንደ ተባለ ያለ ሕግ ፍርድ አይደረግምና ሕጉ ተሰጥቶናል፤ ያስፈልጋልምና። እነዚህን ሕግ እግዚአብሔር በለናቸዋል።

7.1.5. ልሪት፡- በዚህ ርዕስ ሥር ሁለት ንዑሳን ርዕሶችን እንመለከታለን።

ሀ/ ልምስቱ ብሔረ ልሪት፡- አምስቱ የሙሴ መጻሕፍት በዕብራውያን ዘንድ ሕግ /ቶራ/ በመባል ይታወቃሉ። ጌታችን ግድጋጌ ታችን ኢየሱስ ክርስቶስም በመዋዕለ ሥጋዊው መጻሕፍቱን ሕግ ሲል እንደ ጠራቸው ተገልጿል። «እርሱም፡- ከእናንተ ጋር ለሁ በሙሴ ሕግና በነብያት፤ በመዝሙራትም ስለ እኔ የተጻፈው ሁኑ ይፈጸም ዘንድ ይገባል ብዬ የነገርኋችሁ ቃሉ ይህ ነው አላቸው።» ሉቃ.24+44 እንዲል። ስለዚህ እነዚህ የሙሴ መጻሕፍት ሕግ ወይም የሕግ መጻሕፍት በመባል ይጠራሉ። በዕብራውያን የመጻሕፍት አከፋፈልም ሕግ በመባል የሚታወቁት እነዚህ መጻሕፍት ናቸው። ቅዱስ ጳውሎስም «በሕግና በነብያት የተመሰከረለት የእግዚአብሔር

ጽድቅ... ያለው መጻሕፍቱን ነው። (ኖጊ.3:21።

ለ/ ሕገ ኦሪት፡ በዚህ ሥር የምንመለከታቸው ከአበው ጀምረው ለነሙሴ የተሰጡትንና እስከ ዘመን ሥጋዊ አባራሌ ዘመን የተጠቀሙባቸውን ሕግጋት ነው። ለምሳሌችን እግዚአብሔር አወርቀው ታላቅ ኦሪትን መስጠቱ ለዓላማ እንደ ሆነ ከዛይ የተመለከትነው ነው። አሥር ማድረጉም ሕግጋቱ ከዚያ ስለማይበልጡ ስለማያንሱም አይደለም፤ አሥር ቁጥር ፍጹም ስለሆነ ፍጹም ሕግን የመስጠቱ ምልክት ነው። ስለዚህ ከዚህ ውጭ የሆኑ በኦሪት የተሰጡት ብዙ ሕግጋት አሉ። እነዚህም ከግዝረት ጀምሮ ስለሚበላውና ስለማይበላው እንስሳ፣ ስለ ካህናቱ፣ ስለ ቤተ መቅደሱና ስለ መሥዋዕቱ... ብዙ ሕግጋት ተሰጥተውን ነበር።

እነዚህ ሕግጋት በጊዜው ጠቅመዋል፡ በአዲስ ኪዳን ለሚተካው ለምሳሌ ጥላ መርገፍ በመሆን ካገለገሉ በኋላ ጊዜያቸውን ፈጽመው የተፈጸሙና አማናቸውን የተኩ አሉ፡ እንዳለም የዘለቁ ደግሞ አሉ። ዐቢዩ ጉዳይ ግን ለብዛኛዎቹ አማናቸውን ተክተው ግለፋቸው ነው። በተለይ መሥዋዕተ ኦሪትንና ሥርዓቱን ስንመለከት ሙሉ ለሙሉ ተተክሏል። ጌታችን «ምሕረት እወዳለሁ መሥዋዕትን አይደለም የሚለውን አላነበባችሁምን።» እንዳለው በምሕረት የሚፈጸም ምሥጢረ ንስሐ ተተክሏል፤ አሁን በየጊዜው በግና ፍየል... የመሳሰሉትን ግትረብ ቀርቶልናል። ይህን የመሰለው ሕግ የተ ሳ ሕግ ተብሏል። ዕብ.7+19።

«እንግዲህ ያልተገረዘ ሰው የሕግን ሥርዓት ቢጠብቅ አለ መገረዙ እንደ መገረዝ ሆኖ አይቆጠርለትም? ከፍጥረቱም ያልተገረዘ ሕግን የሚፈጽም ሰው የሕግ መጽሐፍና መገረዝ ባለህ ሕግን በም ትተላለፈው በእንተ ይፈርድብሃል።» (ኖጊ.2+25-27 እንዲል። ስለዚህ ሕገ ኦሪት ብለን የጠቀስናቸው ሕገ ግዝረት፣ ሕገ መሥዋዕ

ት፣ ሕገ በዓላት... የመሳሰሉትና በኦሪት የተጻፉትን ነው። እነዚህን የመሰሉ ዝርዝር ሕግጋት ላይ ያጠኑ እንዳንድ ተመራግሪዎች የሕጌን ዝርዝር ቁጥር እስከ 600 ያደርሱታል።

7.1.6. ወንጌል /ሕገ ወንጌል/:-

ሀ/ ወንጌል:- ሕገ ትባላለች። በክርስትና ሕይወታችን ግድረግ የሚገባንን የማይገባንንም ገልጻ የምታስተምርና ለገነት ለመንገሥተ ሰማያት የምታበቃ፤ ቢጠብቁትም የምትጠብቅ ስለሆነች ሕገ ትባላለች። እንደ አብነት ከመጀመሪያው የጌታችን ስብከት ብንነሣ ከአንቀጽ ብፁዓን ጀምሮ ብርሃን እንድንገኝ፣ ጩው እንድንሆን፣ በፈተና እንድንጸና፣ ከዚህም በኋላ ደግሞ ስንኳን መገደል እንዳንሳደብ፣ ስንኳን ግመንዘር አይተን እንዳንመኝ ... የምታስተምር ስለሆነ ወንጌል ሕገ ተብላለች።

ትዳስ ጳውሎስም «በወንጌል አላፍርም።» (ኖጊ.1+16/ ካለ በኋላ ይህች ወንጌል የሕይወታችን ሕገ እንደ ሆነች «ወንድሞች ሆይ፥ ሕግን ለሚያውቁ እናገራለሁና ሰው ባለበት ዘመን ሁሉ ሕገ እንዲገዛው አታውቁም?» (ኖጊ.7+1 በማለት በሕይወታችን ሁሉ የምንመራባት ሕገ ወንጌል እንደሆነች አስተምጥልናል።

ለ/ ሕገ ትፋፋት:- በወንጌል ወይም በአዲስ ኪዳን የተጻፈውን ሁሉ ስንመለከት ፍጹምነትን የሚያመለክት ነው። ለምሳሌም በንጽጽር እንመልከት:-

አራት	ወንጌል
አትግደል	ወንድሙን የሚቆጣ የሚሰድብ ሁሉ የሸንጉ የገሃነም ፍርድ የገባዋል።
አታመንዝር	አይቶ የተመኘ አመነዘረ፤ በሰዚህ ያሰናከለህን አካል ቆርጦህ ባል።
ሚስቱን የሚፈታ የፍቼን ደብዳቤ ይስጥ።	ስለ ዝሙት የፈታም የተፈታችውንም ያገባ ያመነዝራል።
ዓይን በለ ዓይን ጥርስም በለ ጥርስ	ከፋውን አትቃወም፤ ቀኝ ጉንጭህን ለሚመታህ ግራህን አዙርለት።
ባልንጀራህን ውደድ፤ ጠላትህንም ጥላ።	ጠላቶቻችሁን ውደዱ፤ የሚረግግችሁን መርቁ፤ ለሚያሳድዱችሁ፤ ጸልዩ ፍጹማን ሁኑ።
ከእለህ አሥራቱን በኩራ ቀን አውጣ።	ያለህን ሽጥና ተከተለኝ፤ በለ እኔ ቤተሰቦቼን ያለተወ ለእኔ ሊሆን አይገባውም።

እኒህንና የመሰሏቸውን ልዩነቶች መመልከት ይቻላል። ይህም ብቻ አይደለም «በወንድምህ ዓይን ያለውን ጉድፍ በለ ምን ታያለህ- በዓይንህ ግን ያለውን ምስል በለ ምን አትመለከትም?» ማቴ.7+7። በሰዚህም አብዝተን እንድንሠራ የምታዝዝን ናትና ሕገ ትሩፋት ትባላለች። «እንዲከበህም እጅ ጠባብህንም እንዲወስድ ለሚወድ መጉኛጸፊያህን ደግሞ ተወለት ማንም ሰው አንድ ምዕራፍ ትሄድ ዘንድ ቢያስገድድህ ሁለተኛውን ከእርሱ ጋር ሂድ። ለሚለምንህ ሰጡ ከአንተም ይበደር ዘንድ ከሚወደው ፈቀቅ አት በል።» ማቴ.5+42 እንዲል። ጌታችንም በወንጌል ያዘዘውን መፈጸም እንደሚገባን «በሰዚህ ይህን ቃሌን ሰምቶ የሚያደርገው ሁሉ ቤቱን በዓለት ላይ የሠራ ልባም ሰውን ይመስላል።...» ማቴ.7+24-29 ቢል አስተምርናል። በሰዚህ ወንጌል ሕገ ትሩፋት ሕግ ፍጹምነት ትባላለች።

7.2. ትእዛዝ፡- እንደ ኪዳነ ወልድ ከፍሌ መዝገበ ቃላት አገላለጽ ትእዛዝ የተባለው «አድርግ አድርግ» የሚለው ነው።

አንዳንድ ሊቃውንትም ይህን አላብ ይሰማሙበታል። ይሁን እንጂ ሕገና ትእዛዝ ሲወራረሱ እንመለከታለን። ለአብነትም «ብትወዱኝ ትእዛዜን - ለዘብቱ - ሃ.ሐ.11-15/ የሚለውን ስንመለከት ሕገንም የሚያመለክት ነው። «ጠብቁ» የሚለው «አታድርጉ»ንም የሚያመለክት ነው። «ከእናንተ እያንዳንዱ የእንዳን ሽከም ይሸከም እንዲሁም የክርስቶስን ሕግ ፈጽመው።» (ገላ.6+21) የሚለውን ስንመለከት ደግሞ ሕጉ ትእዛዝ ሆኖ እናኝ ዋለን። «ፈጽሙ» ይላልና። በሰዚህ ሕገና ትእዛዝ እየተወራረሱ የተጻፉ ናቸውና ፍጹም ልዩ ናቸው ማለት አይቻልም። ይሁን እንጂ ሁሉ ጊዜ እንድ ሊሆኑ እንደማይችሉ ከላይ ለሕግ የተሰጠው ማብራሪያ ሊያስረዳን ይችላል።

ትእዛዝ በብሉያትም በሐዲላትም እንደ ተጻፈው ጊዜያዊም ዘላለማዊም ሆኖ እንመለከተዋለን። የበለጠ ግልጽ ለማድረግ እንደ ሚከተለው በሁለት ከፍለን እንመለከተዋለን።

7.2.1. ጊዜያዊ ትእዛዝ፡- ይህ ትእዛዝ በጊዜ የተወሰነ፤ ከተወሰነለት ጊዜ በኋላ ትእዛዝነቱ የሚቀር ማለት ነው። የሆነው ሆኖ ግን የሁሉም በጊዜ የተወሰኑት ትእዛዛት መጠነ ጊዜያቸው እኩል ነው ለማለት አንችልም። እንደ አብነትም የሚከተሉትን ጥቅሶች እንመለከታለን። «የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- እስራኤል ከግብፅ በወጣ ጊዜ አማሌት በመንገድ እየተቃወመ ያደረገበትን እበቀላለሁ። እሁንም ሄደህ አማሌትን ምታ፣ ያላቸውንም ሁሉ ፈጽመህ አጥፋ፤ አትማራቸውም፤ ወንዶችና ሴቱን ብላቴናውንና ሕፃኑን በሬውንና በጉን ግመሉንና አሁያውን ግደል።» ቢል ሳሙኤል ለሳላል የነገረው ትእዛዝ ለዚያ ጊዜ ብቻ የሚያገለግል ነበር። 1ኛሳሙ.15+3። በጊዜውም የታዘዘውን ሰላልፈጸመ «እነሆ መታዘዝ ከመሥዋዕት ማጸመጥም የአውራ በግ ሰብ ከማትረብ

ይበልጣል። 1ኛሳሙ.15:22 በሚል ተገሥጾበታል። ይህም ትእዛዝ ነቱን የሚያረጋግጥልን ነው።

ለምሳሌ ለረጅም ጊዜ ከቆየው ትእዛዝ አንዱ ግዝረት ነው። ለአብርሃም የተሰጠ ትእዛዝ ነው። ዘፋ.17:10። ከዚህ በኋላ ከእስራኤል የሚመለድ ወንድ ሁሉ ይገዛር ነበር። ግዝረት የእምነት እርእያነት የጥምቀት ምሳሌ ሆኖ እስከ ጌታችን መገለጥ ድረስ ቆይቷል። ግዝረቱ በተለምዶት ይሁን እንጂ ሕግን ሊፈጸም የመጣ ጌታም በመሆኑ ተገዝሯል። ሉቃ.2+21። በኋላ ግን የግዝረት ፍጻሜ ጥም ቀት በተሰጠች ጊዜ ትእዛዝነቱ /ተፈጻሚነቱ/ ቀረ። መገዘርም አለመ ገዘርም ለሥጋ ብቻ ሆኖ ቀርቷል፤ ሁለቱም አይጠቅሙምና። 7ሳ.5+6። የመጀመሪያው የቅዱሳን ሐዋርያት ሲኖዶስም «ግዝረት» አስፈላጊ እንዳይደለ አስታወቀ። ሐዋ.15+1-30። ይህም የሚያመለክተው ግዝረት ለረጅም ዘመን ሲፈጸም የኖረ ትእዛዝ መሆኑን ነው። ይሁን እንጂ በጥምቀት ፍጻሜውን ሰላገኘ አሁን የማይጠመቅ እንጂ የማይገዛር አይጸድቅም አያሰኝም።

7.2.2. ዘላለማዊ ትእዛዝ፡- ይህ በጊዜ የማይወሰን በሁለቱም ጊዜያት ተፈጻሚነት ያለው ትእዛዝ ነው። «ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍስህም በፍጹም አሳብህም ውደድ። ታላቂቱና ፊተኛዬቱ ትእዛዝ ይህች ናት። ሁለተኛዬቱም ይህችን ትመሰላለች። እርስዋም ባልንጀራህን እንደ ነፍስህ ውደድ የምትለው ናት። እራትና ነቢያት በእነዚህ በሁለቱ ትእዛዛት ጸኑ።» ማቴ.22+40።

እነዚህ ትእዛዛት በቦታም በጊዜም የማይወሰኑ ናቸው። እነዚህ ትእዛዛት በሕይወተ ሥጋ ብቻ ሳይሆን በሕይወተ ነፍስም የማይቋረጡ። እግዚአብሔርን በማምለክና አንዱ ሌላውን በማሰብ የሚፈጸሙ ትእዛዛት ናቸው። እኒህን የመሰሉ ሰንፈጽማቸው የምንኖራቸውና በጊዜ ያልተወሰኑ ትእዛዛትን ዘላለማውያን እንላቸዋለን።

7.3. የተሻረኘው ትእዛዝ፡-

ለዚህ ምዕራፍ መነሻ የሆነንን አንቀጽ ጠቅሰን አሳቡንና ትእዛዜን እናስቀምጣለን። «ሕጉ ምንም ፍጹም አሳደረ ገምና። ስለዚህም የምትደክም የማትጠቅምም ስለሆነች የቀደመች ትእዛዝ ተሸራለች። ወደ እግዚአብሔርም የምንቀርብበት የሚሻል ተስፋ ገብቷል።» ዕብ.7+19። ይህንና መሰል ጥቅሶችን በማንሣት አንዳንድ ሰዎች ተሸሯል፤ ቀርቷል፤ ወድቋል አይጠቅምም የሚሉት ነገር ይበዛል። ለመሆኑ የተሻረኘው ትእዛዝ ወይም ሕግ የቱ ነው? ቅዱስ ጳውሎስ ተሸራለች ያላትስ ማንን ነው።

ሀ/ ሕገ መሥዋዕት፡- ሙሉ ለሙሉ የተሻረኘና የማትጠቅመው ትእዛዝ መሥዋዕት ሕገ መሥዋዕት ናት። በእራቱ እንደ ነበረ ለኃጢአትም፤ ለደገንነትም፤ ለበዓላትም፤ ለመሥዋዕትም የሚቀርቡትን እንሰላት እንድናቀርብ በሐዲስ አልታዘዝንም። የደም መረጨት፤ የሰብ ማጨስ፤... ይህን የመሰለው ሁሉ ቀርቷል። ለምን ቢሉ እንድ ጊዜ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ካቀረበልን ከጌታችን ሥጋና ደም እየተሳተፍን የምንድን ኃጢአታችን የሚስተሠርይልን ሆኗልና። «እርሱ ግን ለዘላለም የሚኖር ስለ ሆነ የማይለወጥ ከሆነት አለው፤ ስለ እነርሱም ሊያማልድ ዘወትር በሕይወት ይኖራልና ስለዚህ ደግሞ በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላል።» ዕብ.7+25 እንዲል። ይህም አንድ ጊዜ በቀራንዮ ራሱን መሥዋዕት በማድረጉ ሁልጊዜ ከኃጢአት ሊያነጻን የሚኖር ስለሆነ ነው። «እርሱንም እግዚአብሔር በእምነት የሚገኝ በደሙም የሆነ ማስተሥረዥ አድርጎ አቆመው።» ሮሜ.3+25 እንዲል።

ስለዚህ አማካኝነትና ፍጹም መድኃኒት የሆነው ስለ መጣ ምሳሌው አስፈላጊ አይደለም። የእንሰላት መሥዋዕት ቢቀጥልማ የጌታችንን ሞት ለከንቱ ማድረግ ይሆንባናል። «የእግዚአብሔርን

ጸጋ አልጥልም፤ ጽድቅህ ሁሉን በሁሉ ከሆነ እንዲያስ ክርስቶስ በከንቱ ሞተ።» /ገላ.2+21/ በማለት የተገለጠው ይኸው ሕገ መሥዋዕት ነውና። ቅዱስ ጳውሎስም ብዙ ጊዜ በሕግ እንደማይጸድቁ ያስተማረው የጌታችንን ቤዛነት እናምንም ለሚሉት ነው። ይህ በእርሱም ሕይወት የተፈጸመ ስለ ነበር ነው። «እኔ ለእግዚአብሔር ሕያው ሆኜ እኖር ዘንድ በሕግ በሁሉ ለሕግ ሞቼ ነበርና።» /ገላ.2+19/ ሲል የገለጸው በጌታችን ማመንን በመቃወም ሲያሳድድበት የኖረውን ሕይወት ነው። ያ በእርግጥም ሞት ነው።

ለ/ የመንጸት ሕግ፡- «እንደ ሙሴም ሕግ የመንጸታቸው ወራት በተፈጸመ ጊዜ በጌታ ሕግ፡- የእናቱን ማገፊያ የሚከፍት ወንድ ሁሉ ለጌታ የተቀደሰ ይባላል ተብሎ እንደ ተጻፈ በጌታ ፊት ሊያቆሙት፤ በጌታም ሕግ፡- ሁለት ዋሊያ ወይም ሁለት የርግብ ጫጫቶች እንደ ተባሉ መሥዋዕት ሊያቀርቡ ወደ ኢየሩሳሌም ወሰዱት።» /ሉቃ.2+22-24/ ተብሎ እንደ ተጻፈ የመንጸት ሕግ ነበራቸው። በዘጸ.13+21 በዘሌ.12+1 ላይ ተመልከቱ። ይህ ሕገ መሥዋዕት ተሸሯል፤ የሚቀርበው መሥዋዕትም ቀርቷል። ይህ ሲባል ግን እንዲት ሴት ከወለደች በኋላ ወደ ቤተ ክርስቲያን የምትገባበት ቀን፤ በግዳጇም ጊዜ ስንት ቀን እንደምትቆይ፤ በቤተ ክርስቲያን ሥርዓት የለም ማለት አይደለም። ያን ጊዜ የምትነጸበት ሕግና መሥዋዕት ነበራት፤ ያ ቀረላት ለማለት እንጂ እግዚአብሔርና ማዶ ሪያውን ቤተ ክርስቲያንን ለማክበር የሚገባው ሥርዓት አልቀረም።

ሐ/ ሕገ ፆጊብ፡- በእሪት ስለ መብል ወይም ስለ አመጋገብ ሕግ ነበር። ከዚህም ውስጥ ሳይታጠቡ አለመብላት፤ ስብ አለመብላት፤ ጥሬ ሥጋ አለመብላት፤ የመሳሰሉት እነዚህ ሁሉ ምሳሌ ነት የነበራቸውና በጊዜያቸው ያገለገሉ ነበሩ። አሁን ግን ስለ አመጋገብ ሰው እንደ ፈቀደው ቀቅሎም፤ ጠብሶም፤ ጥሬውንም ሊበላ

ይችላል። ወደ ሆድ የሚገባ ሁሉ ወደ እዳሪ እንዲወድቅ የታወቀ ነው ተብሏልና። እኒህና የመስጊቱ ለማናዊ ትርጉማቸውን እስኪያገኙ በምሳሌነት ጸንተው ኖረዋል።

ከላይ የተጠቀሱትን የሚመስሉ እንደ ገዝረት ያሉ የማይጠቅሙም የማይታዩም ደግሞ አሉ። መገዘርን የሚቃወም የለም። ጥቅሙም ጉዳቱም ለሥጋ ነውና። ስለዚህ የተተኩት ይህን የመሰሉት ናቸው። ቅዱስ ጳውሎስ አጠንክሮ የተናገረለት ግን «ሕገ መሥዋዕትን» ነው። ይህም በጌታችን ከሚገኘው ጽድቅ የሚከለክል የሞተ መሥዋዕት ስለሆነ ነው። ይህንኑ የመሥዋዕት ጉዳይ በተብራራ መልኩ ምዕራፍ አሥር ላይ እንመለከተዋለን።

7.4. መጻሕፍት አልተሻሩም፡-

አንዳንድ ሰዎች «የተሻረች ትእዛዝ አለች» በሚለው ኃይል ቃል ሰበብ ቃል እግዚአብሔርን ሁሉ እንደ ተሻረ እንደማይጠቅም አድርገው ለማትረብ ይዳዳቸዋል፤ መጻሕፍት ግን እንዳልተሻሩ ለግንዛቤ ያህል የሚከተሉትን እንመለከታለን።

መጻሕፍተ ልረት፡- ከላይ እንደ ተጠቀሰው የሕግና የትእዛዝን ልዩነት የማያውቁ የውልንና የውል ማስረጃንም ልዩነት ያልተገነዘቡ የሚመስሉ ሰዎች አሉ። አንድ ስምምነት ሲፈጸም ሰነድ ይዘጋጅ ለታል። ሲፈጸምና ጊዜው ሲያበቃ በውሉ መሠረት የሚፈጸመው ሥራ ያቆማል። ማስረጃው ግን ሊኖር ይችላል። አንዳንድ ሰዎች በዓለም በቀላሉ የሚረዱትን ነገር እየረሱ ቤተ ክርስቲያን አካባቢ ልብ ወለድ የመሰለ ነገር ሲናገሩ ይደመጣል። ለመሆኑ ሕገ መሥዋዕትን የመሰሉ ሕግጋት መተካታቸው እሪት ዘሊቀውያንን ሊሸር ይችላልን? በመጻሕፍቱ የተጻፉ ሌሎች ትእዛዛትን? መመርመር ያለበት ጉዳይ ነው።

ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ሕገ መሥዋዕት መሻር በሰፊው ባሰረ

ዳበት በሮሜ መልእክቱ «ነገር ገን የእግዚአብሔር ቃል የተሻረ አይደለም።» /ሮሜ.9+6/ በማለት ቃል እግዚአብሔር ሊሻር እንደ ማይችል አስረግጧል። ጌታም ትምህርቱን አስፍቶ ማስተማር በጀመረበት ዕለት በተራራው ላይ በብክቱ ያስተመጠው ታላቅ ሐቅ ይህ ነው። «እኔ ሕገንና ነብያትን /መጻሕፍትን/ ለመሻር የመጣሁ አይም ሰላችሁ ልፈጽም እንጂ ለመሻር አልመጣሁም። እውነት እላችኋለሁ። ሰማይና ምድር እስኪያልፍ ድረስ። ከሕግ አንዲት የውጣ ወይም አንዲት ነጥብ ከቶ አታልፍም። ሁሉ እስኪፈጸም ድረስ።...» ማቴ. 5+17-20፤ ሉቃ.16+17፤ እንዲል። «ማንም በእግዚአብሔር ፊት በሕግ እንዳይጸድቅ ግልጥ ነው።» /ገላ.3+11/ ያለውም በጌታችን ሳያምኑ፤ ሳይጠመቁና ሥጋውን ደሙን ሳይቀበሉ በሕገ መሥዋዕት፤ በሕገ ግዝረት ለሚመኩት ነው።

ሳመኑት ደግሞ የእምነት ሕግ አላቸውና የእምነት ሕግ ወይም ሕገ ምግባር እንዳልተሻረ ይልቁንም እንደ ጸና ማስተዋል ይገባል። «የክርስቶስን ሕግ ፈጽመው።» ገላ.6+3 ተብለናልና። ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ በእምነት ሲል በሕገ መሥዋዕትና በሕገ ግዝረት ላይ ሆነ ጌታችንን በማመንና በእርሱ ሥጋና ደም /ዘላለማዊ መሥዋዕት/ እንድናለን ለማለት እንጂ ከማመን በኋላ የሚፈጸመው ሕገ ምግባር ቀርቷል ለማለት አይደለም፤ 'ይልቁንም' አብዝተን እንድንሠራ ሕገ ትሩፋት ወንጌልን ተቀበልን እንጂ። «ነገር ገን አንድ ሰው፡- አንተ እምነት አለህ እኔም ሥራ አለኝ፤ እምነትህን ከሥራህ ለይተህ አሳየኝ፤ እኔም እምነቴን በሥራዬ አሳይሃለሁ ይላል። እግዚአብሔር አንድ እንደ ሆነ አንተ ታምናለህ፤ መልካምም ታደርጋለህ፤ አጋንንት ደግሞ ያምናሉ ይንቀጠቀጡማል። አንተ ከንቱ ሰው፤ እምነት ከሥራ ተለይቶ የሞተ መሆኑን ልታውቅ ትወዳለህን? አባታችን አብርሃም ልጁን ይስሐትን በመሠዊያው ባቀረበ ጊዜ በሥራ የጸደቀ

አልነበረም? እምነት ከሥራው ጋር አብሮ ያደርግ እንደ ነበረ፤ በሥራም እምነት እንደ ተፈጸመ ትመለከታለህን? መጽሐፍም፡- አብርሃምም እግዚአብሔርን አመነ። ጽድቅም ሆኖ ተቆጠረለት ያለው ተፈጸመ፤ የእግዚአብሔርም ወዳጅ ተባለ።» ያዕ.2+18-26።

በዚህ ክፍል ሁለት ዐበይት ነገሮችን መገንዘብ ይቻላል። የመጀመሪያው ሕገ ምግባር እንዳልተሻረችና ከምግባር /ሥራ/ የተለየ እምነት የሞተ መሆኑን ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ቅዱስ ያዕቆብ ለዚህ ማስረጃ አድርጎ ያቀረባቸው መጻሕፍተ አሪት መሆናቸውንና መጻሕፍተ አሪት አለመሻራቸውን ነው። ቅዱስ ጳውሎስ በሮሜ.9+6 ላይ «ነገር ገን የእግዚአብሔር ቃል የተሻረ አይደለም» ሲል የመጻሕፍቱን አለመሻር በጽኑ ማገተም ዘግቶታል። እነዚህን ለአብነት አቀረብን እንጂ ሌሎችም ያልተጠቀሱ አሉ። ስለ ኪዳን በሚቀጥለው ምዕራፍ ስለ ቤተ መቅደስና ታቦት ደግሞ በምዕራፍ ዘጠኝ ላይ እንመለከታለን።

ምዕራፍ ስምንት

ኪዳን

በዚህ ምዕራፍ የምንመለከተው እግዚአብሔር ለሰው ቸርነት ያደረገበትን ቃል ኪዳን መሐላ ውል ወይም ስምምነት ነው። እግዚአብሔር ከገለበጠ ጋር ያደረገው ውል ወይም ስምምነት አለ፤ ለሰው ዘር በሙሉ የሚደረገው የቸርነት ስጦታ መሐላና ውልም አለ። ትዳሱ ዳውሎስ በዚህ በዕብራውያን መልእክቱ በምዕራፍ ስምንት ላይ የገለጸው ስለ ብዙዎች ስለ ተደረገው ውል ወይም ከብዙዎች ጋር ሰጠው ኪዳን ነው። ይህን መነሻ በማድረግ በዚህ ምዕራፍ ስለ ኪዳን እንመለከታለን።

8.1. ትርጓሜ

ኪዳን በቀሙ በተለያዩ ወገኖች መካከል የሚደረግ ውል፣ ቀድሞ ነገር፣ የፍትህና የአንድነት መሐላ፣ ሰላማዊ ሕግ፣ ሁለቱን ወገን አንድ የሚያደርግ፣ ስለ ረብና ስለ ጥቅም በተሰፋ የቀመ የተጻፈ ሥርዓት፣ ቢያረጋግጥ ትዳትና ጠብ የሚያመጣ ጥቅም የሚያሳጣ ይሉታል። ሲ.ወ.ክ. + ገጽ 529/

ኪዳን በአንድ ወገን ብቻ የሚፈጸም አይደለም፤ የሚፈጸም ሁለተኛ ወገን ያለው፤ ውሉ መሐላውና ምልክቱም በታወቀ በተረዳ ነገር የሚገለጽ ነው። በዚህ ጽሑፍ የምንመለከተው በእግዚአብሔርና በሰው መካከል ያለውን ግንኙነት ነው። በእርግጥ እግዚአብሔር ዓለ ምን ከፈጠረበት ጊዜ ጀምሮ ያለ ቃል ኪዳን አልተወደደም። «የዛ ሕር ዓሦችንና የሰማይ ወርቆችን እንጠነቅቃለን ምድርን ሁሉ በምድር ላይ የሚንቀሳቀሱትንም ሁሉ ይገዙ።» ቢል ከመፍጠሩ በፊት ቃል ገብተዋል። ከፈጠረውም በኋላ «እግዚአብሔርም ሰውን በሙሉ ፈጠረ፤ በእግዚአብሔር መልክ ፈጠረው፤ ወንድና ሴት አድ

ርጉ ፈጠራቸው። እግዚአብሔርም ባረካቸው፤ እንዲሁም አላቸው። ብዙ ተባዙ ምድርንም ሙሊት፤ ግዚትም፤ የባሕርን ዓሦችና የሰማይን ወርቆች በምድር ላይ የሚንቀሳቀሱትንም ሁሉ ግዚቸው።» ዘፍ. 1+26-28። ከጥቅሱ የምንረዳቸው ቀድሞ ነገሮች አሉ። ለኪዳን ቢያንስ ሁለት አካላት ያስፈልጋሉ፤ ውሉን የሚተባበሉ ወይም ውል ሰጭና ውል ተቀባይ፤ ከዚህም በኋላ መሐላው/ኪዳን/ አለ፤ እንዲሁም ደግሞ የኪዳን ምልክት አለ። ለምሳሌ ያህልም በእግዚአብሔርና በአዳም መካከል የነበረውን የመጀመሪያ ውል ላይ አራቱንም እንመለከታለን።

1. ውል ሰጭ (መሐላውን የማለ) ወይም ኪዳን የገባ - እግዚአብሔር
2. ውል ተቀባይ (የተግለለጸ) ባለ ቃል ኪዳን - አዳም
3. ውሉ (መሐላው) - ብትበላ ትሞታለህ ባትበላ በሕይወት ትኖራለህ ብሎ እግዚአብሔር ለአዳም የሰጠው ሕግና ትእዛዝ
4. ምልክት - ዕዕ በላስ

እነዚህን አካላት በሌሎችም ውሎች ውስጥ ልንመለከት እንችላለን። በተጨማሪነት ለኖኅ እግዚአብሔር የገባውን ቃል ኪዳን ለንመለከት መሐላው «እግዚአብሔርም ለኖኅና ለልጆቹ እንዲህ ብሎ ተናገረ። እኔም እነሆ ቃል ኪዳኔን ከእናንተና በኋላ ከሚመጣው ከዘራችሁ ጋር አቆማለሁ። ... ሥጋ ያለውም ሁሉ ዳግመኛ በጥፋት ውኃ አይጠፋም፤ ምድርንም ለማጥፋት ዳግመኛ የጥፋት ውኃ አይሆንም። እግዚአብሔርም አለ። በእኔና በእናንተ መካከል፤ ከእናንተም ጋር ባለው በሕያው ነፍስ ሁሉ መካከል፤ ለዘላለም የማድረግው የቃል ኪዳን ምልክት ይህ ነው፤ ቀስቱን በደመና አድርጌለሁ፤ የቃል ኪዳኔንም ምልክት በእኔና በምድር መካከል ይሆናል። በምድር ላይ ደመናን በጋረድሁ ጊዜ ቀስቲቱ በደመናው ትታያለች፤ በእኔና

በእናንተ መካከል፡ ሕያው ነፍስ ባለውም ሥጋ ሁሉ መካከል ያለውን ቃል ኪዳኔን አስባለሁ፡፡ /ዘፍ.9+8-15/ ሲሆን ምልክቱም ውሱን የተቀበሉትም በግልጽ ተቀምጠዋል፡፡

8.2. የኪዳኔ ዓይነት፡-

እግዚአብሔር ከሰው ጋር በተለያየ መንገድ በተለያየ ጊዜና በታለንደ አስፈላጊነቱ ቃል ኪዳን ገብቷል፡፡ በዚህ መጽሐፍ የተጻፈ ውንም ሆነ አጠቃላይ ግንዛቤን ለማስጨበጥ ይረዳን ዘንድ በሦስት መንገድ /ዓይነት/ በመከፈል የእግዚአብሔርንና የሰውን የቃል ኪዳን ግንኙነት እንመለከታለን፡፡

8.2.1. ብሉይ ኪዳን ፡-

ብሉይ ያረጀ ጥንታዊ ቀዳማዊ የድርጅት የቀድሞ የፈት ማለት ስለሆነ ብሉይ ኪዳን፡- ጥንታዊ ቀዳማዊ ውል የሚል ትርጉም ይኖረዋል፡፡ ይህ ውል እግዚአብሔር በሙሴ አማካኝነት ለአስራአል ዘሥጋ የገባው ቃል ኪዳን ወይም ውል ነው፡፡ ይኸውም በባር ነት ቀንበር ተይዘው አገዛዝ ጸንቶባቸው በጭንት ከሚኖሩበት ከገ ብጽ አላትቆ ከነፃን ማውረስ ነበር፤ ለሙሴም የተነገረው ይህ ነበር፡፡ ዘጸ.3+15-19፡፡

የዚህም ኪዳን መገለጫ ምልክት ቀድሞ ለሙሴ የታየውና የማትቃጠለዋ ቁጥጽጦ (ዕፅ ጳጦስ) ነበረች፡፡ ዘጸ.3+1፡፡ ከግብጽ ከወጡ በኋላ በመንገድ እያሉ እግዚአብሔር ይገለጥላቸው ነበር፡፡ የተጻፈ ሕግ ገም ሰጥቷቸዋል፤ ከዚህ በኋላ መገለጫውን ታበተ ኪዳኑን የሚያስቀምጥበትን ድንኳን አሳይቶ እንዲሠራ አዘዘው፤ ሙሴም እንደታየው ሠራ፡፡ «በተራራው እንደ ተገለጠላህ ምላሌ ሁሉን ታደርግ ዘንድ ተጠንቀቅ፡፡» /ዕብ.8+6/ እንዲል ኃጢአት የሚያስተሠርደበትንም ውል ወይም መሐላ ነገረው፡፡ ይኸውም ኪዳኑ የተመረቀበት ወይም ተገባራዊ የሆነበት የእንስሳት ደም ነበር፡፡ «ስለዚህም ፊተኛው ኪዳን

እንኳ ያለ ደም አልተመረቀም፡፡ ሙሴም ትእዛዛትን ሁሉ እንደ ሕጉ ለሕዝቡ ሁሉ ከተናገረ በኋላ፡- የጥጆችንና የፍየሎችን ደም ከውኃና ከቀይ የበግ ጠጉር ከሂሶጽም ጋር ይዞ፡- እግዚአብሔር ያዘዘላችሁ የኪዳን ደም ይህ ነው ብሉ በመጽሐፉና በሕዝቡ ሁሉ ላይ ረጨው፡፡» ዕብ.9+18፤ ዘጸ.24+6-8፡፡

ስለዚህ እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን በደም እንዳጸናው እንመለከታለን፡፡ ሕዝቡ ግን ባለመጠበቅ ብዙ ጊዜ እንደ ተጉዱ እግዚአብሔርም ኪዳኑን ካልጠበቁ እንደማይጠበቃቸው ያስጠነቅቃቸው ነበር፡፡ «አሁንም ቃሊን በእውነት ብትሰሙ ኪዳኔንም ብትጠብቁ፡-ምድር ሁሉ የእኔ ናትና ከአሕዛብ ሁሉ የተመረጠ ርስት ትሆኑልኛላችሁ እናንተም የካህናት መንግሥት የተቀደሰም ሕዝብ ትሆኑልኛላችሁ፡፡» ዘጸ.19+5 እንዲል፡፡

የብሉይ ኪዳን ግን ነቀፈታ እንዳለው ቅዱስ ጳውሎስ ተናግሯል፡ «ፈተኛው ኪዳን ነቀፋ ባይኖረው ለሁለተኛው ሥፍራ ባልተፈለገም ነበር፡፡» ዕብ.8+7 እንዲል፡፡ ነቀፈታ አለው ያሰኘው ምኑ ነው?

ሀ. ውጫዊ /ልፍልዊ/ ነበር፡- ይህ ኪዳን ለሰው ውጫዊ ነው የሚያሰኘው መሥዋዕቱ የእንስሳት ስለሆነና ደሙንም ይረጨታል እንጂ ስለማይበሉት ነበር፡፡ ሌላውንም ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡትን መሥዋዕት በማቃጠል የሚያቀርቡት እንጂ በሌላ ውሳጣዊ ነገር አይቀርብም ነበር፡፡ ዘሌ.9+8-24፡፡ በዚህም የተነሣ የሰውን መሠረታዊ ኃጢአት /ጥንተ አብሰን/ ሊያስተሠርይ የሚችል ሰውንም ከሞትና ከኃጢአት የሚዋጅ አልነበረም፡፡ ዘጸ.19+11፡፡

ለ. የሰውን ገሊና ፍጹም ሊያደርግ ያጣውንም ነጻነት ሊመልስ አልቻለም፡- ሰው በገነት ጸንቶ በኖረበት ጊዜ መንፈሱ ያልተረበሸ ዕውቀቱና አሳቡ መንፈሳዊና ባጉ በእግዚአብሔርም ጋር

ገብረት ያለው ነበር። የሰይጣንን ምክር ሰዎች ዕፅ በለሰን ከበላ በኋላ ገን ከቶው ሁሉ እየሠለጠነበት መጣ እንጂ አእምሮውን ለበጉ ነገር ለማዋል ወደ ቀደመው ነጻነት ሊመልሰው አልቻለም። አንድ ጊዜ ለኃጢአት ተሸንፏልና በባርነት ኖረ በኃጢአትም ሕገ ተገዛ። «ሰው ለተሸነፈበት ለእርሱ ተገዝቶ ባሪያ ነውና።» 2ኛኢፕ.2+19፤ «ኃጢአት የሚያደርግ ሁሉ የኃጢአት ባሪያ ነው።» ዮሐ.8+34 እንዲል ከዚህ ባርነት ነጻ ሊወጣ አልቻለም ነበር። «እንደዚህም ባይሆን የሚያመልኩት አንድ ጊዜ ነጽተው ከዚያ በኋላ በገሊናቸው ኃጢአትን በላላው ማትረብን በተዉ አልነበረም?» ዕብ.10+21 «እንደዚህም ስለ መባና መሥዋዕት ይቀርባሉ እነዚህንም እስከ መታደስ ዘመን ድረስ የተደረጉ ስለ ምግብና ስለ መጠጥም ስለ ልዩ ልዩ መታጠብም የሚሆን የሥጋ ሥርዓቶች ብቻ ናቸውና የሚያመልኩ ወን በገሊና ፍጹም ሊያደርጉት አይችሉም።» ዕብ.9+10 እንዲል።

ሐ. ፍጹም ይቅርታን አላስገኘም፡- ብሉይ ኪዳን ሰውን ከጥንተ አብሶ ላላት ፍጹም ይቅርታን ከእግዚአብሔር አላስገኘም። ለአገልግሎቱ የሚሾሙት ድካም ያለባቸው ናቸው። ዕብ.7+28። መሥዋዕቱም ምዕት እንስሳ ነበርና። «ነገር ግን በዚያ መሥዋዕት በየዓመቱ የኃጢአት መታሰቢያ አለ፤ የኮርማዎችና የፍየሎች ደም ኃጢአትን እንዲያስወግድ የማይቻል ነውና።» ዕብ.10+4 እንዲል። ሌላው ቀርቶ የእንስሳትን ደም የበላን ሰው እንኳ ይህ መሥዋዕት ራሱ መፈወስ አልተቻለውም። ዘሊ.17+10-13። «እንደ ሕጉም ከጥቂቶች በቀር ነገር ሁሉ በደም ይነጻል።» ዕብ.9+22 እንዲል በዚያ ኪዳን የማይነጽ ነበሩ።

መ. በፍርሃት የሚከበር ነበር፡- ኪዳኑን የሚያከብሩት ስለሚፈሩ ብቻ ነበር። ባለመታዘዛቸው ምክንያት በየጊዜው መቅሰፍት ስለሚታዘዝባቸው በፍርሃት የሚያከብሩት እንጂ ውስጣቸውን ተዋሕደው

ደት በፍቅርና የሚያገኙትንም ጸጋ በማሰብ አልነበረም። የሚታዘዙ ዙትም ትእዛዝ እንዲፈሩ የሚያደርግ ነበር። «እግዚአብሔርም ሙሴን አለው፡- ወደ ሕዝቡ ሂድ+ ዛሬና ነገም ቀድሳቸው+ ልብላቸውንም ይጠቡ። በሦስተኛው ቀን ሕዝቡ ሁሉ ሲያዩ እግዚአብሔር በሲና ተራራ ላይ ይወርዳልና ለሦስተኛው ቀን ይዘጋጁ። ወሰንም ለሕዝቡ በዙሪያው አድርግላቸው፡- ወደ ተራራው እንዳትወጡ ጫቶንም እንዳትነኩ ተጠንቀቁ። ተራራውንም የነካ ፈጽሞ ይዋታል። የግንም እጅ አይንካ ነገር ግን የሚነካው ሁሉ ይወገራል+ ወይም በፍላጻ ይወጋል እንስሳ ወይም ሰው ቢሆን አይድንም በላቸው።» /ዘሊ.19+10-13/ የሚለው የትእዛዙን አስፈሪነት ያመለክታል። «እንዲሁም ሆነ በሦስተኛው ቀን በግለጻ ጊዜ ነጉድጓድና ሙብረት ከባድም ደመና እጅግም የበረታ የቀንደ መለከት ድምፅ በተራራው ላይ ሆነ፤ በሰፈሩም የነበሩት ሕዝብ ሁሉ ተጓቀጠው።» /ዘሊ.19+16/ የሚለው ደግሞ የሕዝቡን ፍርሃት የሚያሳይ ነው።

በንኳን እነርሱ ሙሴም እጅግ ይፈራና ይንቀጠቀጥ እንደነበር ተጽፏልናል። «ሙሴም፡- እጅግ አፈራሁ እንቀጠቀጥጥሁ እስከዚህ ድረስ የሚታየው እጅግ የሚያስፈራ ነበር» ዕብ.12+21 እንዲል።

ሕጉንም በትምህርት ሰሙት እንጂ ውሳጣዊ ልቡናቸውን ይለወጥ ዘንድ ሰላተቻለው ደጋግመው እግዚአብሔርን በድለዋል፤ ወደ ባዕድ አምልኮም ተሉ ዘመር ብለዋል። እግዚአብሔር ከጉባዕ እንዳወጣቸው ወዲያውኑ ጣዖት ግጦራታቸው ምን ያህል ዘልቡ ናቸው ኪዳኑ እንደ ጠፋ የሚያረጋግጥልን ነው። ዘሊ.3+1-35።

8.2.2. ሐዲስ ኪዳን፡- ሐዲስ አዲስ ግለት ነው። አዲስ ኪዳንም+ አዲስ ውል አዲስ ስምምነት ግለት ነው። ለዚህም ለቀድሞ ትንቢት እየተነገረ ሉባኤ እየተቀጠረ እንደመጣ ትዳሳት መጸሕፍት

ያስረዳሉ። «እነሆ፥ ከአበራ-ኤል ቤትና ከይሁዳ ቤት ጋር አዲስ ታል ኪዳን የምገባበት ወራት ይመጣል፥ ይላል እግዚአብሔር። ከግብፅ አገር አወጣቸው ዘንድ እጃቸውን በያዝሁበት ቀን ከአባቶቻቸው ጋር እንደ ገባሁት ያለ ታል ኪዳን አይደለም፤ እነርሱ በዚያኔ አልጸኑምና፥ እኔም ቸል አልጓቸው፥ ይላል እግዚአብሔር።» ኤር. 31+31-32 እንዲል።

የሐዲስ ኪዳን መሥራቻ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ኪዳኑ የጸናበትም ደም አምላካዊ ነው። «ሲበሉም ኢየሱስ እንጀራን እንሥቶ ባረክ ቆርሶም ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠና፡- እንካችሁ ብሉ ይህ ሥጋዬ ነው አለ። ጽዋንም እንሥቶ አመስግናም ሰጣቸው እንዲሁም አለ፡- ስለ ብዙዎች ለጋጢአት ይቅርታ የሚፈስ የሐዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው።» ማቴ.26+26-27 እንዲል።

የሐዲሱ ኪዳን ደም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም መሆኑንና ስለ ኪዳኑም ደም አመሠራረት ወይም ስለ መሥዋዕተ ሐዲስ መነጋገር የብሉይን ነቀፈታ የተባለውን ምንነትም ለማስታወስ ነው። ስለ ብሉይ ኪዳን ነቀፈታ ስናነሳ ጌታችን ከሕግ ወገን ነቀፈታውን ያራቀሉት ወይም ያሻሻለው መኖሩን መመርመር ይገባል።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በገጻመ ቆርንቶስ 40 መዓልትና 40 ሌሊት ጽኑ ከተመለሰ በኋላ ማስተማር የጀመረው የሐዲሱን ኪዳን ሕግ በመስጠት ነበር። ይኸውም እንቀጽ ብፁዓን የሚባለው የትሩፋት ሕግ ነው። ከዚህ በመቀጠል በማቴ.5+21-48 ያሉትን ስንመለከት የተደመውን እያነሳ በሐዲሲቱ ኪዳን ምን ያህል መሻሻል እንዳለባቸው ገልጿል። «ለቀደሙት አትገደል እንደ ተባለ ሰምታችኋል፤ የገደለም ሁሉ ፍርድ ይገባዋል።» የሚለውን የእራት ሕግ በሐዲሲቱ እያሻሻለ መቆጣት፤ ወንድምን መሳደብ፤ በመንገድ ከወንድም ጋር አለመስማማት ሁሉ መገደል እንደ ሆኑ፤

ወይም የገደሉ የሚተባበሩትን ቅጣቶች የሚያመጡ እንደ ሆኑ አስተምሯል። በመቀጠልም ሌሎች አምስት ትእዛዛትን ነቀፈታቸውን በፍጹምነት አርቆላቸዋል።

ጌታችን በመጨረሻ ያዘዘው ገን ጠላቶቻችንን እንድንወድ ነበር። ይህም ወንጌል የፍቅር ሕግ መሆኗን የሚያስረዳ ነው። ስለዚህ «ፈተኛው ነቀፈታ ባይኖረው ሌላ አዲስ ባላስፈለገም ነበር» ቢል ሐዲሱ ኪዳን ፍጹም ለመሆኑ ለውጥ የታየባቸው በሕግጋቱ፤ በመሥዋዕቱ፤ በክህነቱ እንደ ሆኑ ማስተዋል ይገባል። ስለ እነዚህ ስለ እያንዳንዳቸው እንዳንድ ምዕራፍ ሆነው በዚህ መጽሐፍ የተቀመጡ ስለሆነ ያንን መመልከት ያስፈልጋል።

ቅዱስ ጳውሎስ የቀደመው ኪዳን ነቀፈታ ባይኖረው ሌላ ኪዳን ባላስፈለገም ቢል፤ ስለ ቀደመው ነቀፈታውን ገልጦ የሐዲሱን ታላቅነት የገለጠው ስለ ምንድን ነው? ወይም ይህ ኪዳን ከዚያኛው በምን ይበልጣል?

ሀ/ ውሳጣዊ ነው፡- ውሳጣዊ ነው ቢባል በበደል የጉሰቆለውን ተፈጥሯችንን ወይም ባሕርያችንን ያደሰልን፤ ፍጹም ድንነት ያገኘን በትን የነፍስን ቁስል ማከም የቻለ ለማለት ነው። «በለዚህ ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው፤ አሮጌው ነገር አልፏል፤ እነሆ፥ ሁሉም አዲስ ሆኗል።» 2ኛቆሮ.5+17 እንዲል።

ይህ ኪዳን ሁላችንንም በሐዲስ ተፈጥሮ በጥንተ ተፈጥሮ እንደ ነበርን ያደረገን ልዩ ኪዳን ነው። ምክንያቱም ውሳጣዊ ሰውነታችንን ማደስ ተችሎታልና። «እነዚህን ሁሉ አስወግዱ፤ እርስ በርሳችሁ ውሸት አትነጋገሩ፥ አሮጌውን ሰው ከሥራው ጋር ገፋችሁታልና፥ የፈጠረውንም ምሳሌ እንዲመስል ዕውቀትን ለማግኘት የሚታደሰውን አዲሱን ሰው ለብላችሁታል።» /ቆላ.3+9-10/ እንዲል ውሳጣውያን የነበሩ የዲያብሉስ ፍሬዎች የተነቀሉበት

ሰለሆን ከዚያኛው ይበልጣል። ጌታችንም በመዋዕለ ሥጋዊው የአድናናት ሥራውን ሲሠራ በመጀመሪያ ያደረገው ውሳጣውም የሆኑትን ሰባትን፣ ገንዘብ መውደድን፣ ትዕቢትን በጾም ድል ከነሣ በኋላ ነው ወደ ትምህርቱና ተለምራቱ የሄደው። ሰለዚህ አዲሱ ኪዳን በዚህ /በውሳጣዊነቱ/ ከቀደመው እጅግ ይበልጣል።

ለ/ ሰውን ከእግዚአብሔር ጋር አዋሕዷል። ይህ ኪዳን ውሳጣዊ ከመሆኑ የተነሣ ቅዱስ ጳውሎስ በተደጋጋሚ ሰውን ከእግዚአብሔር የሚለዩትን ኃጢአትንና ክፉ ምኞትን እንድንተው ይመክር ነበር። «ፊተኛ ኑሯችሁን እያሰባችሁ እንደሚያታልል ምኞት የሚጠፋውን አርጌውን ሰው አስወግዱ። በአእምሯችሁም መንፈስ ታደሱ። ለእውነትም በሚሆኑ ጽድቅና ቅድስና እንደ እግዚአብሔር ምሳሌ የተፈጠረውን አዲሱን ሰው ልበሱ።» ኤፌ.4+22። ይኸም ሰው በገሊናው ግዝዙን ነጻነቱን አግኝቶ ከእግዚአብሔር ጋር አንድ መሆኑን ያመለክታል። «የኮርግዎችና የፍየሎች ደም በረከሱትም ላይ የተረጨ የጊደር አመድ ሥጋን ለማንጸት የሚቀድሱ ከሆኑ፣ ነውር የሌለው ሆኖ በዘላለም መንፈስ ራሱን ለእግዚአብሔር ያቀረበ የክርስቶስ ደም እንዲት ይልቅ ሕያውን እግዚአብሔርን ልታመልኩ ከዋተ ሥጋ ገለፍቻሁን ያነጻ ይሆን?» /ዕብ.9+13-14/ እንዲል የገሊናን ነጻነት አግኝተን ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት የፈጠርንበት እውነተኛ ኪዳን ነው።

እንደ ተጻፈውም ያኛው ሥጋን ብቻ ያነጻል አዲሱ ግን ውስጣችንን እንጽቶ ማገደረ እግዚአብሔር ያደረገ ነው። «ወይስ ሥጋችሁ ከእግዚአብሔር የተቀበላችሁት በእናንተ የሚኖረው የመንፈስ ቅዱስ ቤተ መቅደስ እንደ ሆነ አታውቁም? በዋጋ ተገዝታችኋልና ለራሳችሁ አይደላችሁም። ሰለዚህ በሥጋችሁ እግዚአብሔርን አከብሩ።» 1ቆሮ.6+19-20 እንዲል።

ሐ/ በልብ ውስጥ የጸደቀ ነው። «የበደላችሁትን በደል ሁሉ ከእናንተ ጣሉ አዲስ ልብና አዲስ መንፈስም ለእናንተ አድርጉ የእስራኤል ቤት ሆይ፣ ስለ ምን ትሞታላችሁ?» /ሕዝ.18+31/ እንዲል እስራኤል ብዙ ጊዜ ቢነገራቸውም ቢግሩም ይሰሙታል፤ ለጊዜውም ይደነግጣሉ እንጂ በኋላ ወደ ባዕድ አምልኮ ይመለሳሉ። «ግልሙትናና የወይን ጠጅ ስካርም አእምሮን ያጠፋል። የግልሙትና መንፈስ ሕዝቤን አስቷቸዋልና፣ እነርሱም ከአምላካቸው ርቀው አመንዝረዋልና በትራቸውን ይጠይቃሉ። ዘንጋቸውም ይመልሰላቸዋል። በተራሮችም ራስ ላይ ይሠዋሉ፤ ጥላውም መልካም ነውና ከኮምቦልና ከልብን ከአሆግም ዛፍ በታች በኮረብቶች ላይ ያጥናሉ፤ ሰለዚህ ሴቶች ልጆቻችሁ ይገለሙታሉ፣ ሙሽርቻችሁም ያመነዝራሉ።» ሆሴ.4+11-13 ተብሎ እንደ ተጻፈ በየጊዜው እግዚአብሔርን በመርሳት ለአምልኮ ጣዖት የተጋለጡ ነበሩ። ይህም ያን ኪዳን አምልኮተ እግዚአብሔርን በግያስረሳ ኃይል በልቡናቸው ግተም ሰላልቻለ ነበር።

አዲሱ ኪዳን ግን ኃይል ያለውና የሰውንም ውሳጣዊ ሰውነት ያነጻ በመሆኑ አምልኮት የሚፈጽሙትን ሰዎች ወደ ባዕድ አምልኮ አልሰደዳቸውም። በምግባር ሊደክሙ በፍልስፍናም ሊከፉ ይችላሉ፤ ጣዖታትን ቀርጸው የሚያመልኩ ግን አልሆኑም። ከነጻነት በኋላ ሕጉ እንዲሠርዝባቸው አድርጓል። በነቢዩ ኢርምያስም ያናገረው ይህንኑ ነው። «ሕጌን በልቡናቸው አኖረዋለሁ፣ በልባቸውም እጽፈዋለሁ እኔም እምላክ እሆናቸዋለሁ እነርሱም ሕዝብ ይሆኑኛል። እያንዳንዱ ሰው ባልንጀራውን፣ እያንዳንዱም ወንድሙን፣ እግዚአብሔርን ዕወቅብሎ አያስተምርም። ከታናሹም ጀምሮ እስከ ታላቁ ድረስ ያውቁኛልና፣ ይላል እግዚአብሔር።» ኤር.31+34። ይህም የሐዲስ ኪዳን ሠራ ጌታችን ከአራት ሠፈ ከሙሴ እንደሚበልጥ ሁሉ ሕጉም

ይበልጣል።

የአረት ሕግ ርትዕ ሲሆን ወንጌል ግን ሕገ ትሩፋት ናት። ስለዚህም ፍጹም ሕግ በሚል የተሰጡት አሙርቱ ታላት እንኳን በድንጋይ ጽላት ላይ ተጽፈው ነው የተሰጡት። ለሙሴም ከዚህ በላይ አይቻለውምና። ለጌታ ግን ድንጋይን ሳይሆን ልብንም ለመጥረዝና ለማስተካከል ይቻላል። ስለዚህ ሕጉ በሰው ልቡና አድሯል ሲባል እግዚአብሔር በሥነ ፍጥረት አራት ባሕርያት ሥጋና አምስተኛ ከምትሆን ባሕርያ ነፍስ ጋር እንደ አዋሐደ ያህል ሕጉ በሰዎች ልቡና አድሯል። አብሮ የተፈጠረ እስኪመስል ድረስ አድርባቸው ይኖራል ለማለት ነው።

ሰዎች ሕጉን የሚያከብሩት እንደ እስራኤል ዘሥጋ በፍርሃትና በስጋት በመንቀጥቀጥም አይደለም። በዚያ ዘመን ሰዎች ወደ ደብረ ሲና ተራራ ሲቀርቡ ከተቀመጠው ድንበር ቢያልፉ እንደሚሞቱ ስለ ተነገራቸው እጅግ ይፈሩ ነበር። በሐዲስ ኪዳን ግን አካላዊ ቃልን አያነው፤ ጸሐፊው፤ አብረው በላን ጠጣን፤ ሥጋውን በላነው ደሙንም ጠጣነው። ስለዚህ ተዋሕዶን የሚኖር በፍቅርና በሙሉ ፈቃደኝነት የምናከብረው እንጂ በየጊዜው መቅሰፍት እያየን ያንን በመፍራት የምናከብረው አይደለንም። ይህም ኪዳኑ በአፍአ ሳይሆን በተፈጥሮ የተሰጠን ያህል ሆኖ በሰው ልቡና መጽደቅን የሚያስረግጥ ነው።

መ/ ፍጹም ይቅርታን ያስገኘ ነው። በአዲሱ ኪዳን የተገኘው ይቅርታ ፍጹም ነው። ከዚህ በኋላ ሌላ የኃጢአት ማስተሥረዥ የሚያሻው አይደለም፤ በብሉይ ኪዳን ዘመን ብዙ መሥዋዕት የሚቀርብላቸው ኃጢአቶችም አሁን ያን ያህል ዋጋ የሚያስከፍሉ አይደሉም። የፈሰሰው የወልደ እግዚአብሔር ደም ሊያስተሠርየው የማይችለው ኃጢአት ዋጋ የማይመዝንለትም ነገር የለምና። ይህ ደም ለእኛ የተሰጠ ሰጦታችን ነው፤ ያለ ዋጋም ተቀብለንዋልና

ይቅርታ ያስገኘ እንላለን። «ዐላችሁ ከእርሱ ጠጡ ስለ ብዙዎች ለኃጢአት ይቅርታ የሚፈስ የሐዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው።» ማቴ.26፡28 እንዲል።

8.2.3. እግዚአብሔር ለወዳጆቹ የገባው ኪዳን

እግዚአብሔር ወደ እርሱ ለሚመለሱትና በሕግ በአምልኮ ለሚፈልጉት ቅርብ ነው። ብዙ ሥራ ይሠራላቸዋል፤ ተጋድሏቸውንና ትጋታቸውን እየተመለከተም ደስ በለሚሰኝ ቃል ኪዳን ይገባ ላቸዋል። ከመጀመሪያው ሰው ከአዳም ጀምሮ እግዚአብሔር ለአባቶቻችን ቃል ኪዳን ገብቷል። «ከመረጥኳቸው ጋር ቃል ኪዳንን አደረግሁ» መዝ.88፡3 እንዲል። በኋላም ቅዱሳን ሐዋርያትን፤ ጸድቃንና ሰማዕታትን የጠራቸው ለተጋድሎ ብቻ ሳይሆን ከተጋድሎም በኋላ የተሰፉ ቃል ሊሰጣቸው ኪዳንም ሊገባላቸው ነው። «የተጠሩት የዘላ ለምን ርስት የተሰፉ ቃል እንዲቀበሉ እርሱ የሐዲስ ኪዳን መካከለኛ ነው።» ዕብ.9፡15 እንዲል።

ሀ/ ኪዳኑ አጃም፡- እግዚአብሔር አዳምን ከፈጠረውና በእርባ ቀኑ ወደ ገነት ካስገባው በኋላ ቃል ኪዳን ገብቶለታል። ይኸውም ዕፅ በለስን ባይበላ በሺህ በሺህ ዘመን እየታደሰ እንዲኖር ከበላ ግን እንደሚሞት አስጠነቀቀው። አዳምም እግዚአብሔር ያዘጋ ጀለትን በገነት መኖርንና ከዘመናት በኋላ የሚገኘውን ረቂቅ መታደስ ስለ ዘነጋ አትብላ የተባለውን ሕግና ትእዛዝ ተላልፎ በላ፤ ሞተም።

አዳምም እንደ ገና እዘን አለቀሰ፤ ንስሐም ገባ፤ እግዚአብሔርም ንስሐውን ተቀበለ፤ ሊያድነውም ቃል ኪዳን ገባለት። «ነገር ግን የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ከሴት የተወለደውን ከሕገም በታች የተወለደውን ልጁን ላከ።» ገ/ላ.4፡4/ የሚለው የቅዱስ ጳውሎስ መልእክት ከመገለጡ ስፊት ቃል ኪዳን እንደ ገባ

የሚያረጋግጥልን ነው። ይህ ቃል ኪዳን ኖገን ከምግባሩ በተጨማሪ እንደ ጠበቀው እንመለከታለን። እግዚአብሔር ምድርን በንፍር ውኃ በመታ ጊዜ ሰው የግድ መትረፍ ነበረበት፤ ካለበለዚያ ከላይ የተመለከትነው ቃል ኪዳን ታበለ ያሰኛልና። ስለዚህ ኖገ ከዳነባቸው ነገሮች ውስጥ አንዱ እግዚአብሔር ለአዳም የገባው ቃል ኪዳን ነው።

ይህ ሲባል ግን ኖገ በእግዚአብሔር ፊት ጻድቅና ስለ በውም የሚያዝን መሆኑ ጽድቁም ያድነው ዘንድ የሚበቃው እንደ ነበረ ተመስክሮለታል። «የሰው ልጅ ሆይ፥ ምድር በማመፅ በእኔ ላይ ኃጢአት ስትሠራ፥ እኔም እጄን ስዘረጋባት የእንጀራዋንም በትር ስሰብር ራሳን ስሰድድባት ሰውንና እንስሳውንም ከእርሷ ሳጠፋ፥ እነዚህ ሦስት ሰዎች፥ ኖገና ዳንኤል ኢዮብም፥ ቢኖሩባት በጽድቃቸው የገዛ ነፍሳቸውን ብቻ ያድናሉ፥ ይላል ጌታ እግዚአብሔር።» /ሕዝ. 14+12-14/ እንዲል እግዚአብሔር በእስራኤል ከፋ ኃጢአት ወቅት እንኳ ያልረሳው ጻድቅ ነው።

ለ/ ኪዳኔ ናገ፡- እግዚአብሔር እስራኤል ከምርኮ በኋላ እጅግ ከመበደላቸው የተነሣ ሲወቅላቸው እግዚአብሔር ያስታወሰው የወዳጆቹን ጽድቅ ነው። እነርሱ ብቻ ይድናሉ ማለቱም ቃል ኪዳናቸውን ዐውቆ እንዲድን የሚለምን ሰው እስኪታጣ ድረስ መበደላቸውን ለመግለጽ ነው። ትልቁ ነገር ግን በዚያ በከፋ ኃጢአት ወቅት እንኳ እግዚአብሔር ስለ ጽድቃቸው ካስታወሳቸው ሰዎች አንዱ ኖገ መሆኑ ነው።

ኖገ በዘመኑ እግዚአብሔርን በሕግ በአምላክ የሚፈልግ ሰው ስለ ነበረ እግዚአብሔር አልተለየውም፤ ምድርና ፍጥረታትም በንፍር ውኃ ሲቀጡ ለዘር የተመረጡትን ይዞ የቀረ ሰው እርሱ ነበር። ቅጣቱም ካለፈ በኋላ ለእግዚአብሔር መሥዋዕት አቀረበ፤ እግዚአብሔርም ተቀበለለት፤ ቃል ኪዳንም ገባለት። «... ቃል ኪዳኔንም

ለእናንተ አቀማለሁ፡ ሥጋ ያለውም ሁሉ ዳግመኛ በጥፋት ውኃ አይጠፋም፡ ምድርንም ለማጥፋት ዳግመኛ የጥፋት ውኃ አይሆንም። እግዚአብሔርም አለ፡- በእኔና በእናንተ መካከል፥ ከእናንተም ጋር ባለው በሕያው ነፍስ ሁሉ መካከል፥ ለዘላለም የማደርገው የቃል ኪዳን ምልክት ይህ ነው፡ ቀስቴን በደመና አድርጌአለሁ፥ የቃል ኪዳኔም ምልክት በእኔና በምድር መካከል ይሆናል። በምድር ላይ ደመናን በጋረድሁ ጊዜ ቀስቴቱ በደመናው ትታያለች፤ በእኔና በእናንተ መካከል፥ ሕያው ነፍስ ባለውም ሥጋ ሁሉ መካከል ያለውን ቃል ኪዳኔን አስባለሁ። ...ቀስቴቱ በደመናው ትታያለች።... በእኔና በምድር ላይ በሚኖር ሥጋ ባለው በሕያው ነፍስ ሁሉ መካከል ያለውን የዘላለም ቃል ኪዳን ለማሰብ አያታለሁ።» /ዘፍ.9+8-16/ እንዲል እስካሁን ድረስ እግዚአብሔር ለወዳጁ ለኖገ የገባውን ኪዳን እያሰበ ጠብቆናል። በዘፍ.8+22 ላይ ስንመለከትም ስለ ኖገ «በምድርም ዘመን ሁሉ መዝራትና ግጩድ፥ ብርድና ሙቀት፥ በጋና ክረምት፥ ቀንና ሊሊት አያቋርጡም።» ሲል ቃል ኪዳን ገብቶለታል።

ሐ/ ኪዳኔ ለብርሃኖ፡- እግዚአብሔር ከኖገ ጋር እንዳደረገ ከአብርሃምም ጋር ቃል ኪዳን አድርጓል። አስቀድሞ «ታላት ሕዝብ አደርግሃለሁ፥ እባርካሃለሁ፥ ስምህንም አከብረዋለሁ፤ ለበረከትም ሁን፤ የሚባርኩህንም እባርካለሁ፥ የሚረገሙህንም እረግግሃለሁ፥ የምድር ነገዶችም ሁሉ በእንተ ይባረካሉ።» ዘፍ.12+2 ሲል የበረከት ቃል ኪዳን ገባለት በኋላም የኪዳኔን ምልክት ሰጠው። «እግዚአብሔርም አብርሃምን አለው፡- እንተ ደግሞ ቃል ኪዳኔን ትጠብቃለህ፥ እንተ ከእንተም በኋላ ዘርህ በትውልዳቸው። በእኔና በእንተ መካከል፥ ከእንተም በኋላ በዘርህ መካከል የምትጠብቁት ቃል ኪዳኔ ይህ ነው

ከእናንተ ወንድ ሁሉ ይገረዝ።» /ዘፍ.17÷9-10/ የሚለው ለበረከት የመለየቱ አብርሃም ኪዳንን የመጠበቁ ምልክት ነው።

ከዚህም በኋላ እግዚአብሔር ልጁን እንዲያቀርብ አዝዞት በፈጸመ ጊዜ ኪዳንን በመሐላ አጸናለት። «የእግዚአብሔር መልአክም አብርሃምን ከሰማይ ሁለተኛ ጊዜ ጠራው፤ እንዲህም አለው፡- እግዚአብሔር፡- በራሴ ማልሁ ይላል፤ ይህን ነገር አድርገሃልና፤ አንድ ልጅህንም አልከለከልህምና በእውነት በረከትን እባርክሃለሁ፤ ዘርህንም እንደ ሰማይ ከዋክብትና በባሕር ዳር እንዳለ አሸዋ አበዛዋለሁ፤... ዘርህም የጠላቶችን ደጅ ይወርሳል፤ የምድር አሕዛብ ሁሉም በዘርህ ይባረካሉ፤ ቃሌን ሰምተሃልና።» /ዘፍ.22÷16-18/ ሲል ቃል ኪዳን ተጋብቷል። ለይስሐቅ /ዘፍ.26÷1-5/ እንዲሁም ከያዕቆብ ጋር ቃሉን ባይለወጥ የአባቶቹን ቃል ኪዳን ገብቶለታል። ዘፍ.28÷10-15።

እግዚአብሔርም ለእነርሱ የገባውን ቃል ኪዳን አበቦ እስራኤልን ከግብፅ አውጥቷቸዋል፤ ከመክራቸውም ሁሉ አድኗቸዋል። «እግዚአብሔርም የልቅሷቸውን ድምፅ ሰማ፤ እግዚአብሔርም ከአብርሃምና ከይስሐቅ ከያዕቆብም ጋር ያደረገውን ቃል ኪዳን አበበ።» ዘጸ.2÷24 እንዲል።

መ/ ኪዳን ዳዊት፡- እግዚአብሔር ከቀደሙት አበው ጋር እንዳደረገው በሥራው ደስ ካሰኘው ከቅዱስ ዳዊትም ጋር ቃል ኪዳን አድርጓል። ለእግዚአብሔር ማደሪያ ቤተ መቅደስ ለመሥራት ያሰበ ሰው ነውና። አበቦም አልቀረ ሱባኤ ገብቶ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ጠይቋል፤ እግዚአብሔርም መልሶለታል። በናታን በኩል

ቶችህንም ሁሉ ከፈትህ አጠፋሁ፤ በምድርም ላይ እንዳሉ እ ታላላቆቹ ስም ታላቅ ስም አደርገልሃለሁ። ለሕዝቤም ለእስራኤል ሥፍራ አደርገለታለሁ፤ እተከለውማለሁ፤ በሥፍራውም ይቀመጣ ከዚያም በኋላ አይኖወጥም፤ እንደ ቀድሞው ዘመንና በሕዝቤ በእኔ ሌል ላይ ፈራጆች እንዳስነሣሁበት ጊዜ ግፈኞች ተመልሰዋል፤ እያስጨንቁትም ከጠላቶችህም አላርፍሃለሁ። እግዚአብሔር ደግሞ፡- ቤት እሠራላለሁ ብሎ ይነገርሃል። ዕድሜህም በተፈጸመ ጊዜ ከአባቶችህም ጋር ባንቀላፋህ ጊዜ፤ ከወገብህ የሚወጣውን ዘር ከእንተ በኋላ አስነሣለሁ፤ መንግሥቱንም አጸናለሁ። እርሱ ለበቤት ይሠራል፤ የመንግሥቱንም ዙፋን ለዘላለም አጸናለሁ። እኔ አባት እሆነዋለሁ እርሱም ልጅ ይሆነኛል፤ ከፋ ነገርም ቢያደርሰው በሚቀጣበት በትርና በሰው ልጆች መቀመጫ እገሥጽዋለሁ፤ ከፊቴም ከጣልሁት ከላክል እንዳራቅህ ምሕረቴን ከእርሱ አላርቅ። ቤትህና መንግሥትህም በፊቴ ለዘላለም ይጠነክራል፤ ዙፋንህ ለዘላለም ይጸናል።» /2ኛሳሙ.7÷8-16/ የሚል ጽኑ ቃል ኪዳን ገብቶለታል።

«ከመርጦት ጋር ቃል ኪዳንን አደረገሁ፤ ለባሪያዬ ለዳዊት ማልሁ፡- ዘርህን ለዘላለም አዘጋጃለሁ፤ ዙፋንህንም ለልልጅ እመሠርታለሁ።» መዝ.88÷3-4 ሲልም አጽንቶለታል።

እግዚአብሔርም ሰላሞን በተቆጣ ጊዜ ለዳዊት የገባለት ቃል ኪዳን አበቦ መንግሥቱን በእርሱ ዘመን ባይከፍለበት ቀረ «እግዚአብሔርም ሰላሞንን አለው፡- ይህን ሠርተሃልና፤ ያዘዝሁህን

እንደ ነገድ እስጣላሁ እንጂ መንግሥቱን ሁሉ አስቀድኖ።፡፡
1ኛነገ.11+11-13 እንዲል።

ሠ/ ኪዳን ምሕረት፡- «እነዚህም ሁሉ በእምነታቸው ተመስክሮአቸው ሳሉ የተሰጠውን የተሰፋ ቃል አላገኙም፤ ያለ እኛ ፍጹምን እንዳይሆኑ እግዚአብሔር ስለ እኛ አንዳች የሚበልጥ ነገርን አስቀድሞ አይቶ ነበርና።» /ዕብ.11+39-40/ ተብሎ እንደ ተጻፈ ቃል ኪዳን የተገባቸው ሁሉ ጊዜያዊውን ተዘቶ አገኙ እንጂ ፍጹሙን አላገኙትም።፡፡

ለኖን በተገባው ቃል ኪዳን መሠረት ምድር በንፍር ውኃ ዳግመኛ አልጠፋችም፤ ይህ ከጊዜው ጊዜ ጀምሮ የምንመለከተው ነው። አብርሃም ዘርቆ በዝተዋል ከነፃንንም ወርሰዋል፤ ይህም ጊዜ ያዊ ነበር። ዐይነተኛዋን ርስት ገን ሊያገኙ አልቻሉም። የዳዊትም ቢሆን መንግሥቱ ለጊዜው ፈጽሞ ባይጠፋም ፍጹም ግዛት ገን አላገኘም። ይህ ሁሉ የሚያመለክተው ለእነርሱ የተገባው ቃል ኪዳን ፍጹም ሆኖ የሚሰጥበት ሌላ የቃል ኪዳን ፍጹሚ እንደሚያስፈልገው ነው። ይህ የቃል ኪዳን ፍጹሚ ነው «ኪዳን ምሕረት» እየተባለ የሚጠራው። «እስመ ትቢ ለዓለም ኢሳይያስ ምሕረት፤ በሰማይ ጸንሎ ጸድቅክ። ምሕረትን ለዘላለም አደርጋለሁ ብለሃልና ቸርነትህ እንደ ሰማይ ጸንቶ ይኖራል።» መዝ.88+2-3 ሲል አስቀድሞ አናገሯልና።፡፡

ይህም የምሕረት ኪዳን /የቃል ኪዳን ፍጹሚ/ በእመቤታችን በኩል ተገለጠ። አስቀድመው ነብያቱ ሁሉ ለእነው የተሰጠውን ፍጹም ተስፋ መገለጫ ይመረምሩት ነበረ። «ለእናንተም ስለሚሰጠው ጸጋ ትንቢት የተናገሩት ነብያት ስለዚህ መዳን ተግተው እየፈለጉ መረመሩት፤ በእነርሱም የነበረ የክርስቶስ መንፈስ፤ ስለ ክርስቶስ መከራ ከእርሱም በኋላ ስለሚመጣው ክብር አስቀድሞ እየመለከሩ በምን ወይም እንዴት ባለ ዘመን እንዳመለከተ ይመረምሩ ነበር።፡፡

ለእነርሱም ከሰማይ በተላከ በመንፈስ ቅዱስ ወንጌልን የሰበኩላቸው ሰዎች አሁን ባወሩላቸው ነገር እናንተን እንጂ ራሳቸውን እንዳላ ገለገሉ ተገለጠላቸው፤ ይህንም ነገር መላእክቱ ሊመለከቱ ይመኛሉ።፡፡ 1ኛኢጥ.1+10-12 እንዲል መላእክቱ ሁሉ እጅግ የናፈቁት ጉዳይ ነበረ። ነብያትም ስለ ሁኔታው ሲመረምሩ የተመለከቱትን ጸፉ።፡፡

ነቢዩ ኢሳይያስ፡- «ስለዚህ ጌታ ራሱ ምልክት ይሰጣችኋል፤ እነሆ፤ ድንግል ትፀንሳለች፤ ወንድ ልጅም ትወልዳለች፤ ስሙንም አማኑኤል ብላ ትጠራዋለች።» ኢሳ.7+14።፡፡

ነቢዩ ሕዝቅኤል፡- «ወደ ምሥራቅም ወደሚመለከተው በስተ ውጭ ወዳለው ወደ መቅደሱ በር አመጣኝ፤ ተዘግቶም ነበር። እግዚአብሔርም፡- ይህ በር ተዘግቶ ይኖራል እንጂ አይከፈትም፤ ለውም አይገባበትም የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ገብተበታልና ተዘግቶ ይኖራል።» ሕዝ.44+1-2።፡፡

ቅዱስ ዳዊት፡- «እነሆ፤ በኢፍራታ ሰማነው፤ በዳር ውስጥም አገኘነው። ወደ ማደሪያዎቹ እንገባለን፤ እግሮቹ በሚቆሙበት ሥፍራ እንሰግዳለን።» መዝ.131+6።፡፡

«እግዚአብሔር ጽዮንን መርጧታልና፤ ማደሪያውም ትሆነው ዘንድ ወድጿታልና፤ እንዲህ ብሎ፡- ይህች ዘላለም ማረፊያዬ ናት፤ መርጧታለሁና በዚህች አድራሰሁ። አርጊቶችዋን እጅግ እባርካለሁ፤ ድሆችዋንም እንጀራ አጠግባለሁ። ካህናቶቿንም ደኅንነትን አለብላቸዋለሁ፤ ቅዱሳንዋም እጅግ ደስ ይላቸዋል።» መዝ.131+13-17።፡፡

ይህን ነብያቱ በትንቢት እየመረመሩት መንፈስ ቅዱስም እየገለጠላቸው እየጻፉት ቆዩ፤ መላእክቱም ሊያዩት ይመኙ ነበር ተብሎ እንደ ተጻፈ እጅግ ሲናፍቁት ቆዩ፤ የማያዩትን አምላክ ለማየት የሚችሉት በዚህ መንገድ ብቻ ስለ ነበረ ነው። ለዚህም ነው

ትዳሩን ሳውሎ-ሱ 1ኛጢሞ.3+16 ላይ «እግዚአብሔርን የመምሰል ምሥጢር ያለ ጥርጥር ታላቅ ነው፡ በሥጋ የተገለጠ፡ በመንፈስ የጸደቀ፡ ለመላእክት የታየ፡ ለአሕዛብ የተሰበከ፡ በዓለም የታመነ፡ በክብር ያረገ።» ሲል ለመላእክት የመታየቱ ምሥጢር በዚሁ በምሥጢረ ሥጋዊ በኩል መሆኑን የገለጠልን።

አምላካችን እግዚአብሔር ከድንገል ግርያም ከሥጋዊ ሥጋ ከነፍሷ ነፍሱ ነሥቶ በመገለጡ የዲያብሎስ የተገኘል ወጥመድ ተሰበረበት፡ ሰው ከሞት ከኩነኔ አመለጠ፡ ሥጋውን በልተን ደሙንም ጠጥተን ከእርሱ ጋር ተዋሕደን የምንኖር ሆነናል። ስለዚህ ፍጹሙን ምሕረት በዚህ በኩል አገኝተናልና ኪዳን ምሕረት ተባለ።

ኪዳን ምሕረት የትድስት ድንገል ግርያም መጠሪያ ነው። ምክንያቱም፡-

1. የፍጹሙ ኪዳን ምልክት እርሷ ናትና /ኢሳ.7+14/።
2. ኪዳኑን በደሙ ያጸናልን ልጇ ነውና፤ ሥጋውንና ደሙንም ከእርሷ የነሣው ነውና።
3. ለእርሷም ፍጹም ምሕረትን የሚያስገኝ ቃል ኪዳን ገብተላታልና።

ሖዋን ምክረ ከይሲን ሰዎታ ጥትና ኩነኔን የሚያመጣ መብልን ብትበላም ትድስት ድንገል ግርያም ብሥራትንና ምስጋናን ከዚህ መላእክት ትዳሱ ገብሮሌል ተተብላ መብልዐ ሕይወትን ወልዳ የሕይወት ምግብን አብልታናለችና የደገነነታችን ምክንያት የሕይወታችንም ትምክህት እርሷ ስለሆነች ፍጹም ቃል ኪዳንም ተተብላለችና ኪዳን ምሕረት እንላታለን።

ከእመቤታችንም በኋላ ሳሉ ጻድቃንና ሰማዕታት ተጋድሏቸውን በፈጸሙ ጊዜ የሞት አበፈሪነቱ ቀርቶ ሥልጣኑ ስለተሻረበት፤ በጽሁፍ ገጽ ነፍሱ ከሥጋ መለየቱ ስለ ቀረ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሰማዕቱ ሊቀ ዲያቅን አስጢፋኖስ

እንደ ተገለጠለት ተገልጦ ያነጋግራቸዋል፤ ፍጹም ቃል ኪዳንም ይገባቸዋል። ይህም ቃል ኪዳን የምሕረትና የይትርታ ወደ ገነትም የሚመልስ ቃል ኪዳን ነው።

8.3. እግዚአብሔር፤ ሰውና ቃል ኪዳን

እግዚአብሔርና ሰው የማይቋረጥ ግንኙነት ያላቸው በቃል ኪዳን ነው። እግዚአብሔር ለሰው ሁልጊዜ ቃል ኪዳን ይገባል፤ ኪዳኑንም ይፈጽማል፤ ሰው ግን ቃል ኪዳኑን አይጠብቅም። አሁን አሁንስ ይባስ ብሎ «ቃል ኪዳን የለም፤ አስፈላጊም አይደለም።» የሚሉ ሰዎችንም እየተመለከትን ነው።

እግዚአብሔር ዓለሙን እንኳን የሚያስተዳድረው በኪዳን ነው። ለምሳሌ ያህል መግቦቱን ብንመለከት፤ እግዚአብሔር የፈጠረውን ፍጥረት ሁሉ ይመግባል ያለ እርሱም መጋቢትን ዓለም ጸንታ መኖር አይቻላትም። ይሁን እንጂ በዚህ ዓመት ያለው ሰው፤ እንስሳ፤ አራዊት፤ የመሬት ይዘት፤ ሌሎች ፍጥረታት በሚል ዝርዝር ለዓመት ለሁለት ዓመት... እያለ ዕቅድ እያወጣ፤ እየወጣ እየወረደ እንደማይፈጽመው የታወቀ ነው። እንደ ጊዜ በተናገረው ቃል ሁሉም በየጊዜው ሲፈጸም እንዲኖር ግድረግ ስለማይሳኘው ነው።

ሰው እክስጂን ተጠቅሞ ካርቦን ዳይ ኦክሳይድ ሲሰጥ አትክልት ደግሞ ካርቦን ዳይ ኦክሳይድ ተጠቅመው እክስጂን መስጠታቸው በሥነ ፍጥረት ሕግ የተደረገ ነው እንጂ ሰውና አትክልት ተዋውለው እኛ ይህን እናድርግ እናንተም ለእኛ ይህን አድርጉ በሚል የተደረገ አይደለም። ይህ እግዚአብሔር እንዲሆን ባዘጋጀው ኪዳን የመኖራችን ምልክት ነው። እንዲህ ሌላ ፍጥረት መግቦቱን በኪዳን /እንደ ጊዜ በሠራው ሥርዓት/ እንጸጻናው ሁሉ ከዚህም በኋላ ለሰው የተለያዩ ኪዳናትን ገብቷል። አጻም የመጀመሪያውን ባለመብላት ሲሰጠው የተገባለትን ተስፋ ስላልጠበቀ፤ አጣ ወደ

ምድርም ወጣ።

እግዚአብሔር ገን ሰው ቃል ኪዳንን ባለመጠበቁ የሚታክተው አምላክ አይደለም። በየጊዜው ከአባቶቻችን ጋር ቃል ኪዳን ገብቷል፤ ይልቁንም ከላይ እንደ ተመለከትነው ለእባው ለእያንዳንዳቸው ከገባው ቃል ኪዳን በተጨማሪ በሙሴ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ሁሉ የሚሆን ኪዳንን ሰጠ። ከእግዚአብሔር ጋር የሚገናኙበት መሥዋዕት አትርበው አፍአዊና ጊዜያዊ ሥርዐተ ኃጢአት የሚያገኙበት ሱባሌ ገብተው የእግዚአብሔርን ፈቃድ የሚረዱበት ኪዳን ሰጣቸው - ብሉይ ኪዳንን። በዚህ ኪዳንም ሳይወሰን ፍጹሙን ኪዳን ለመመሥረት ራሱ መጣ። ኪዳንንም መሠረተ፤ እስከ ዕለተ ምጽአትም ድረስ አምነው የሚጠመቁና ሥጋውን ደሙን የሚተባበሩ እንዲድኑ እርሱ እንድን ጊዜ ኪዳንን መሠረተ፤ አንድ ጊዜም ስለ ሰው ሞተ እንድን ጊዜም መሥዋዕት አቀረበ፤ በዚህ አንድ ጊዜ በተፈጸመ አገልግሎትም ሁልጊዜ የምንጠቀም ሆነን።

በኪዳን አዳም፤ በኪዳን ኖሳ፤ በኪዳን አብርሃም ላይ ብሉይ ኪዳንን እንደ ሰጠ በዚያውም ላይ ለነዳዊት ተጨማሪ ኪዳን እንደ ገባ፤ በፍጹሙ ኪዳን ላይ ታንፀው በተጋድሏቸው ደስ ላሰኙት ለጻድቃን ለሰማዕታትም የምሕረት ቃል ኪዳንን ገባላቸው። ስለ እነርሱ ተጋድሎና መከራ የሌሉቹ ድካም እንዲሸፈን ፈቀደ። እናንተ ያልደከማችሁበትን ታጭቶ ዘንድ ሰደድኳችሁ። ሌሎች ደከሙ እናንተም በድካማቸው ገባችሁ። እንዳለ ጌታ ዮሐ.4+38 ስለ ሙሴ እውነተኛነት የእስራኤልን በደል ይቅር እንዳለ ስለ እነርሱም /ሐዋርያት፤ ጻድቃንና ሰማዕታት/ የእኛን በደል ይቅር ሌል ቃል ገባ።

ሰው ገን ቃል ኪዳን ይተባበራል እንጂ አይጠብቅም፤ በሰዚህም ተጠቃሚ አይሆንም። ለአብነትም እግዚአብሔር ለዳዊት ቃል ኪዳን ገባለት፤ ዳዊትም ልልጁ ለሰሎሞን ነገረ፤ ሰሎሞን ገን እንደ ኪዳን ቃል መጓዝ ተሳነው፤ አባቱ የነገረውን ነገር ብቻ ሳይሆን ሁለት ጊዜ

ተገለፀ የነገረውን የአባቶቹን አምላክ እግዚአብሔርን ረሳ። በሰዚህ እግዚአብሔር ለዳዊት የገባውን ቃል ኪዳን እስከ በዘመኑ ይቅርታ ቢያደርግም በኋላ በርብም ጊዜ ገን መንግሥቱ ተከፈለ። ያም ሆኖ ለርብም ምንም የሚገባው አልነበረም። እግዚአብሔር ገን አሁንም ስለ ዳዊት ሲል በሁለቱ ነገድና በዋናዋ በኢየሩሳሌም ላይ እንዲነገሥ ፈቀደለት። ይህ ስለ ቃል ኪዳን የተደረገ ነው።

ከዚያም በፊት የነበሩ እስራኤል ዘሥጋ ከዚያም በኋላ ያሉ እግዚአብሔርን የሚያሳዝኑት ቃል ኪዳንን እንደ ወሸት በመቀጠር በማናናትና በመተው ነበር። የነብያትም መጻሕፍት በሙሉ የሚያሰሩት ይህንኑ ነው፤ እግዚአብሔር እስራኤልን የሚወቅሰው እስከ መቼ ኪዳኔን ትንቃላችሁ? እስከ መቼስ ትተፈታላችሁ! አሁንስ ይህን አድርግላችኋለሁ ሲል እንደ ተናገረ በየመጻሕፍቱ የምንመለከተው ሐት ነው።

በሰዚህ ዓለም ጸንታ ያለችው ፍጥረት በመግባት የሚኖረው በቃል ኪዳን ነው። ያለ ቃል ኪዳን መኖር የሚቻለው ፍጥረት የለም። ኖላን የማያውቅ ብዙ ሰው ሊኖር ይችላል፤ እግዚአብሔር ገን ለኖላ የገባውን ቃል ኪዳን፤ የምድርን የመዝራትና የዘሩትን የግጩድ፤ የብርድና የሙቀት፤ የበጋና የከረምት፤ የቀንና የሌሊት መፈራረት አያስታጉልም። አንድ ጊዜ እግዚአብሔር የገባውን ቃል ኪዳን ሁልጊዜም ይፈጽማልና። ዘፍ.8+22፤ 9+8-16።

ሰው ገን ሁልጊዜ ቃል ኪዳንን ይንቃል። «እነርሱ ገን እንደ አዳም ቃል ኪዳንን ተላልፈዋል በዚያም ላይ ወንጀለውኛል።» ሆሴ.6+7 እንዲል። እንግዲህ እግዚአብሔር እንዲጠብቀን እኛም ቃል ኪዳንን በመጠበቅ እንታመንለት። «የሰው ሰንኳ ቢሆን እርግጠኛውን ኪዳን ግንም አይንትም ወይም አይጨምርበትም» ተብሎ ተጽፎአልና። ዝ.3+15።

8.4. ትዱስ ዳውሉስ ስለ ኪዳን የጻፈበት ምክንያት፡-

ትዱስ ዳውሉስ በዚህ መልእክቱ የሚያስተላልፈው ዐቢይ ምሥጢር የጌታችንን የባሕርይ እምነትነት /ታላቅነት/ ነው። ያረዳበት ዘዴ ግን ንጽጽራዊ ነው። ከነብያት፣ ከመላእክት ይበልጣል አለ። ከዚህ በመቀጠልም ከሌዋውያን ሊቃኑ ካህናት ብቻ ሳይሆን የእነርሱ አባት ለሚሆን ለአብርሃም ከገበረለት ከመልክ ጸደቅም ይበልጣል አለ። እነ ሙሴ እነ ኢያሱ ለእስራኤል ካስገኙት ዕረፍት በክርስቶስ የሚገኘው ዕረፍት ይበልጣል፤ ከከነዓንም መንግሥተ ሰማያት ትበልጣለች፤ ሙሴ መሪዋ ፊታውራሪዋ ከሆነችው ሕገ እራት ጌታ የሠራት ሕገ ወንጌል ትበልጣለች፤ እያለ በማንጸጸር ካመጣ በኋላ እሁንም በዚህ ምዕራፍ እንደ ተመለከትነው. እነ ሙሴ ከተቀበሉት ኪዳን /ብሉይ/ ጌታ የመሠረታት ሐዲሲቱ ኪዳን ትበልጣለች፤ ለአበው የተሰጠው ተስፋ የተፈጸመው በእርሱ ኪዳን ነው፤ በዚህም በሐዲሲቱ ኪዳን ለወዳጆቹ የሚገባው ቃል ኪዳን ለአበው እንደገባው የተስፋ አይደለም፤ በኪዳኑ የሚያምኑና የቃል ኪዳኑን ትእዛዝ የሚጠብቁ ሁሉ የሚከብሩበት የሚጠቀሙበት ነው እንጂ፤ ለማለት አምጥቶታል።

በአጭሩ ስለ ምን ኪዳንን ማንነትና ማንጸጸር አስፈለገው ስንል የዕብራውያንን የብሉይ ኪዳን እምነትና አስተሳሰብ ግምት ውስጥ በማስገባት እንደሚከተለው እንመለከታለን።

1. ስለ ዕብራውያን የተሳሳተ አስተሳሰብ፡- ዕብራውያን

«መሲሕ» ይመጣል» ተብሎ ለአበው ስለተገባው ቃል ኪዳን የነበረው አስተሳሰብ የተሳሳተ ነበር። በተለይም ጌታችን በሥጋዊ በተገለጠበት ዘመን እነርሱ በሮማውያን ቅኝ ግዛት ሥር በመሆናቸው የጌታችንን መምጣት የሚጠበቁት በሥጋዊ ገዥ ልማድ ነገሥ ከሮማውያን ቅኝ ግዛት እንዲያላቅቃቸው ነው። ይህ ሥጋዊ አስተሳሰብ መሲሕ ከክርስቶስ ከዲያብሉስ እገዛዝ፣ ከሰይጣን ቀራኝነት፣ ከሞትና

ከኩነቴ ሊያድነን መጣ የሚለውን እንዳይቀበሉ አድርጓቸዋል። ስለ መጀመሪያው ኪዳን የነበረው የተሳሳተ አስተሳሰብ በክርስቶስ እንዳያምኑ ካደረጋቸው፤ ያ ኪዳን ያልተፈጸመ መስጊቸው ሲጠባበቁ ከመኖር ተመልሰው የሚበልጥ አዲስ ኪዳን መቀመጥን ዐውቀው በእርሱ እምነው እንዲጠቀሙ ነው።

2. የሐዲሲቱ ኪዳን ፍጹምነት እንዲያውቁ፡- ዕብራውያን

የተነገረው ተስፋ በክርስቶስ መፈጸሙን እንኳ ቢያምኑ በእራት የበደለ ሰው ኃጢአቱ በለምጽ ይታወቃል፤ በእንስሳት መሥዋዕትም ኃጢአቱ ይሠረዳልታል። እነዚህ ሰዎች ግን በለምጽ አለመሞታቸውን አይተው የሠሩት ኃጢአት ጽድቅ፣ አለማመናቸውም እምነት መስጊቸው በዚያው አለማመን እንዳይጸኑ፤ ዳግመኛም ለኃጢአት ሥር የት በግና ፍየል አለማቅረባቸው ኪዳኑ የማያድን መስሎ እንዳይታያቸው ነው።

ምክንያቱም አዲስ ኪዳን እንደ ብሉይ ኪዳን ዕለት ዕለት የእንስሳትን ደም የምትሻ ጉደሎ አይደሉትም። ጉደሎም ያስኛት የእንስሳው ደም ከመታረዱ በፊት ሰውዬው ለሠራው ኃጢአት የሚቀርብ እንጂ ከሚመጣው የሚጠብቅ አልነበረም፤ በዚያውም ላይ የማያስተሠርየው ኃጢአት እንዳለ የታወቀ ነው ፡ ጥንተ አብሰ። የክርስቶስ ደም ግን አንድ ጊዜ በቀረበው ሁልጊዜ የምንድን ሆነና ልና ይህን ዐውቀው እንዲመለሱ ነው።

3. የምሕረት ኪዳን መመሥረቱን እንዲያውቁ፡- ከዚያ

በፊት የነበረውን ኪዳን የምሕረት ኪዳን ነበረ ለማለት አያስደፍርም። ስለ እያንዳንዱ ኃጢአት ማስተሥረያ የሚሆን መሥዋዕትን ይጠይቅ ነበር። ማቅረብ ያልቻለም ሥርየተ ኃጢአት አግኝቷል የሚባልበት መንገድ አልነበረም። አዲሱ ኪዳን ግን ስለ ኃጢአቱ ንስሐ ከመግባትና መንፈሳዊ ቅጣት /ቀና/ ከመቀበል በቀር ስለ

ኃጢአት የሚከፈል ነገር የለም። በእውነትና በሥርዓት ተጽጽተው ለመጡ ሁሉ አንድ ጊዜ የቀረበውን ሥጋና ደምን በመቀበል ሥር የት ተገኘ። ይህም እግዚአብሔር አስቀድሞ «ምሕረትን እወዳለሁ መስዋዕትን አይደለም።» ቢል ያናገረውን የፈጸመበት የምሕረትና የይቅርታ ኪዳን መሆኑን የሚያስረግጥልን ነው። «ከመስዋዕት ይልቅ ምሕረትን፤ ከሚቃጠልም መስዋዕት ይልቅ እግዚአብሔርን ግወቅ እወድዳለሁና።» ሆሴ.6+6 እንዲል።

ጌታችንም በመዋዕል ሥጋዊው ያስተማረው ይህንኑ ነው። ፈሪሳውያን ሐዋርያትን እሸት በመመገባቸው ሰንበትን ሽረዋል ቢሉ በከሰሱበት ወቅት፤ ጻዊት በተራብ ጊዜ ያልተፈቀደለትን እንዳደረገ አላነበባችሁም? ካህናት ላሪትስ በሰንበት መስዋዕት እንዲሠጡ ኃጢአትም እንዳይሆንባቸው አላስተዋላችሁም? ነገር ግን ከመቅደስ የሚበልጥ ከዚህ አለ። ምሕረትን እወድዳለሁ መስዋዕትንም አይደለም ያለው ምን እንደ ሆነ ብታውቁ ኃጢአት የሌለባቸውን ባልኩነቶችህ ነበር? ማቴ.12+1-8 ቢል አስተምሯል።

አሁንም በዕብራውያን የነበረው በእኛ እንዳለ እናስታውሳለን። እግዚአብሔር ምሕረትን ይቅርታን ከመውደዱ የተነሣ ይቅርታ የሚወዱትን ሁሉ ይቅር አለ። ዘግቧል ማርያምን በአንዲት ብልቃጥ ሽቱ ይቅር አልላሽም አላለም፤ በቀኙ የተሰቀለውንም ሽፍታ በጨነቀህ ጊዜ አንዲት ቃል በመናገርህ ያን ሁሉ ኃጢአትህን ይቅር አልላህም አላለውም። የመጣው ለምሕረት ነው፤ ኪዳኑም የምሕረት ነው። ለጻድቃን ለሰማዕታትም የገባው ቃል ኪዳን የምሕረት እንጂ የመስዋዕት አይደለም። ሰዎች ግን አዲስ ኪዳን የሚለው ስላልገባን የመከሰሻ ምክንያት የሌለባቸውን ለምሕረት ኪዳን የተቀበሉ ሐዋርያትን፤ ሰማዕታትን፤ ጻድቃንን ሰንከላቸው እንሰማለን። ቅዱስ ጳውሎስ ይህን ያነሳበት ምሥጢር ኪዳኑ ኪዳኑ ምሕረት እንጂ ኪዳኑ መስዋዕት አይደለም፤ የሚበልጥ ኪዳን ተስተናልና ብንመለስ

ዝናምን መቼም እንድናለን ለማለት አመጣው። «ሰንወት ዕናውትም ዘንድ እግዚአብሔርን እንከተል! ጌታም ተዘጋጅቶ እናገኘዋለን እንደ ዝናብም ምድርንም እንደሚያጠግ እንደ መጨረሻ ዝናብ ይመጣል።» ሆሴ.6+3።